

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2021

Το Δικαστήριο της
Ευρωπαϊκής Ένωσης
εγγυάται την τήρηση του
δικαίου της Ένωσης.

Έκθεση πεπραγμένων 2021

Ανασκόπηση του έτους

Περιεχόμενα

Πρόλογος του Προέδρου	4
------------------------------	---

1 Το 2021 με μια ματιά

A Η χρονιά σε εικόνες	10
B Η χρονιά σε αριθμούς	28

2 Το δικαιοδοτικό έργο

A Επιλογή από τις σημαντικότερες αποφάσεις της χρονιάς	34
B Αριθμοί-κλειδιά του δικαιοδοτικού έργου	72
Τα μέλη του Δικαστηρίου	77
Τα μέλη του Γενικού Δικαστηρίου	85

3 Οδεύοντας προς ένα νέο στάδιο της ιστορίας του θεσμικού οργάνου

A Εισαγωγή του Γραμματέα	92
Focus EUnited in Riga: υψηλός δικαιοδοτικός διάλογος για μια ενωμένη Ευρώπη	96
Focus Το Forum Δικαστών, μια μοναδική ευκαιρία συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων	98
Focus Οι σχέσεις με το κοινό	100

4 Ένα θεσμικό όργανο που σέβεται το περιβάλλον

5 Με το βλέμμα στο μέλλον

6 Μείνετε συνδεδεμένοι!

Πρόλογος του Προέδρου

Το έτος 2021, το Δικαστήριο και το προσωπικό του κλήθηκαν να συμβιβαστούν με την παράταση των υγειονομικών μέτρων και περιορισμών που λειτούργησαν ως κυματοθραύστης για τα διαδοχικά κύματα της πανδημίας της νόσου Covid-19. Το προσωπικό του Δικαστηρίου κατόρθωσε, παρά ταύτα, να διασφαλίσει τη συνέχιση του έργου του στην υπηρεσία της ευρωπαϊκής δικαιοσύνης, αξιοποιώντας τα διδάγματα και τις νέες πρακτικές που εφαρμόστηκαν από τις απαρχές της εκδήλωσης της πανδημίας το 2020, χάρη στη χρήση μεθόδων εργασίας και επικοινωνίας εξ αποστάσεως. Οι σημαντικές προσπάθειες που κατέβαλε το θεσμικό όργανο για τον σχεδιασμό και τη θέση σε εφαρμογή ενός συστήματος τηλεδιάσκεψης που καθιστά δυνατή την εξ αποστάσεως διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεων ενώπιον αμφοτέρων των δικαιοδοτικών οργάνων, με ταυτόχρονη μάλιστα διερμηνεία, απέφεραν καρπούς και επιβραβεύθηκαν με το Βραβείο χρηστής διοίκησης για την αριστεία στην καινοτομία και τον μετασχηματισμό, το οποίο απένειμε στο Δικαστήριο η Ευρωπαϊά Διαμεσολαβήτρια.

Κομβικό σημείο του έτους 2021 αποτέλεσε επίσης η σημαντική μερική ανανέωση του Δικαστηρίου, με την άφιξη εννέα νέων μελών. Οι ομόλογοί μου με τίμησαν με την ανανέωση της εμπιστοσύνης τους στο πρόσωπό μου επανεκλέγοντάς με ως Πρόεδρο, ενώ ο δικαστής L. Bay Larsen εξελέγη Αντιπρόεδρος μετά την αποχώρηση της R. Silva de Lapuerta. Συγχρόνως, το Γενικό Δικαστήριο υποδέχθηκε με τη σειρά του πέντε νέους δικαστές.

Κατά το έτος αυτό σημειώθηκε, εξάλλου, αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που εισήχθησαν ενώπιον των δύο δικαιοδοτικών οργάνων (1 720 το 2021 έναντι 1 584 το 2020) καθώς και του αριθμού των υποθέσεων που περατώθηκαν (1 723 το 2021 έναντι 1 540 το 2020). Η ποικιλομορφία και ο αντίκτυπος των αποφάσεων που εκδίδονται σε διάφορους τομείς, όπως το κράτος δικαίου, το περιβάλλον, η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η κοινωνική προστασία ή ακόμη οι ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο της υγειονομικής κρίσης, καταδεικνύουν πέραν πάσης αμφιβολίας όχι μόνον ότι το έργο του θεσμικού οργάνου βρίσκεται στην «καρδιά» της σύγχρονης πραγματικότητας αλλά και ότι έχει συγκεκριμένη απήχηση στην καθημερινή ζωή των πολιτών και των επιχειρήσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι διαπιστώσεις αυτές συνδέονται αναπόφευκτα με μελλοντικές προκλήσεις.

Πρώτον, ακριβώς η πραγματικότητα αυτή είναι που επιβάλλει στο Δικαστήριο να εστιάσει έτι περισσότερο στην πρωτοβουλία που έχει αναπτύξει ήδη από ετών προκειμένου να έλθει πιο κοντά στους πολίτες, επιδιώκοντας ακόμη μεγαλύτερη διαφάνεια κατά τη λειτουργία του. Υπό το πρίσμα αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη σχέδιο για τη μετάδοση, σε πειραματική βάση, των επ' ακροατηρίου συζητήσεων του τμήματος μείζονος συνθέσεως μέσω συνεχούς ροής δικτύου (webstreaming). Η ψηφιοποίηση αποτέλεσε τόσο το «κλειδί» για την επιτυχή διαχείριση της υγειονομικής κρίσης όσο και τη λύση απέναντι στους περιορισμούς μετακίνησης λόγω της πανδημίας. Χάρη στη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, γίναμε αυτόπτες μάρτυρες της κατάρριψης του φράγματος του ψηφιακού κόσμου:

ο κανόνας άλλαξε. Ήλθε, επομένως, το πλήρωμα του χρόνου για να καταστεί το Δικαστήριο, χάρη σε αυτές τις τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις, ευπρόσιτο σε όλη την Ευρώπη.

Δεύτερον, το θεσμικό όργανο θα εξακολουθήσει να διερευνά όλα τα πιθανά μέτρα για την εξισορρόπηση του φόρτου εργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου, το οποίο συγκροτείται από έναν δικαστή ανά κράτος μέλος, και του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο, από τον Σεπτέμβριο και στο εξής, διαθέτει δύο δικαστές ανά κράτος μέλος.

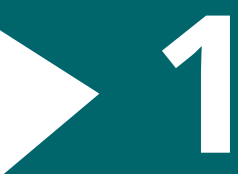
Τρίτον, παρατηρείται μια ευρέως διαδεδομένη τάση αμφισβήτησης του κύρους των δικαστικών αποφάσεων και, σε ορισμένα κράτη μέλη, αμφισβήτησης του ίδιου του εγχειρήματος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και των θεμελιωδών αξιών και αρχών του. Απέναντι σε τέτοιου είδους τάσεις απαιτείται συνεχής επαγρύπνηση όσον αφορά την ποιότητα των αποφάσεων του Δικαστηρίου, την επεξήγησή τους στο κοινό και τη διαφάνεια του έργου του. Μόνον κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να διασφαλιστεί ότι ο καθένας θα είναι σε θέση να αντιληφθεί πλήρως και εις βάθος τον ρόλο της ευρωπαϊκής δικαιοσύνης: ότι δηλαδή πρόκειται, σε κάθε περίπτωση, για θεματοφύλακα της τήρησης των κανόνων δικαίου.

Ως εκ τούτου, εναπόκειται στο θεσμικό μας όργανο να αντλήσει όλα τα διδάγματα από την εμπειρία της διαχείρισης της πανδημίας και να εδραιώσει τα κεκτημένα που αποκτήθηκαν όσον αφορά τη λειτουργία του και τις σχέσεις του με τους εθνικούς δικαστές, αλλά και με την κοινή γνώμη σε ολόκληρη την Ένωση. Η επιδίωξη των στόχων αυτών θα βρίσκεται στο επίκεντρο και κατά το 2022, έτος εορτασμού και διοργάνωσης ποικίλων εκδηλώσεων και δράσεων επ' αφορμή της 70ής επετείου από την ίδρυση του Δικαστηρίου.

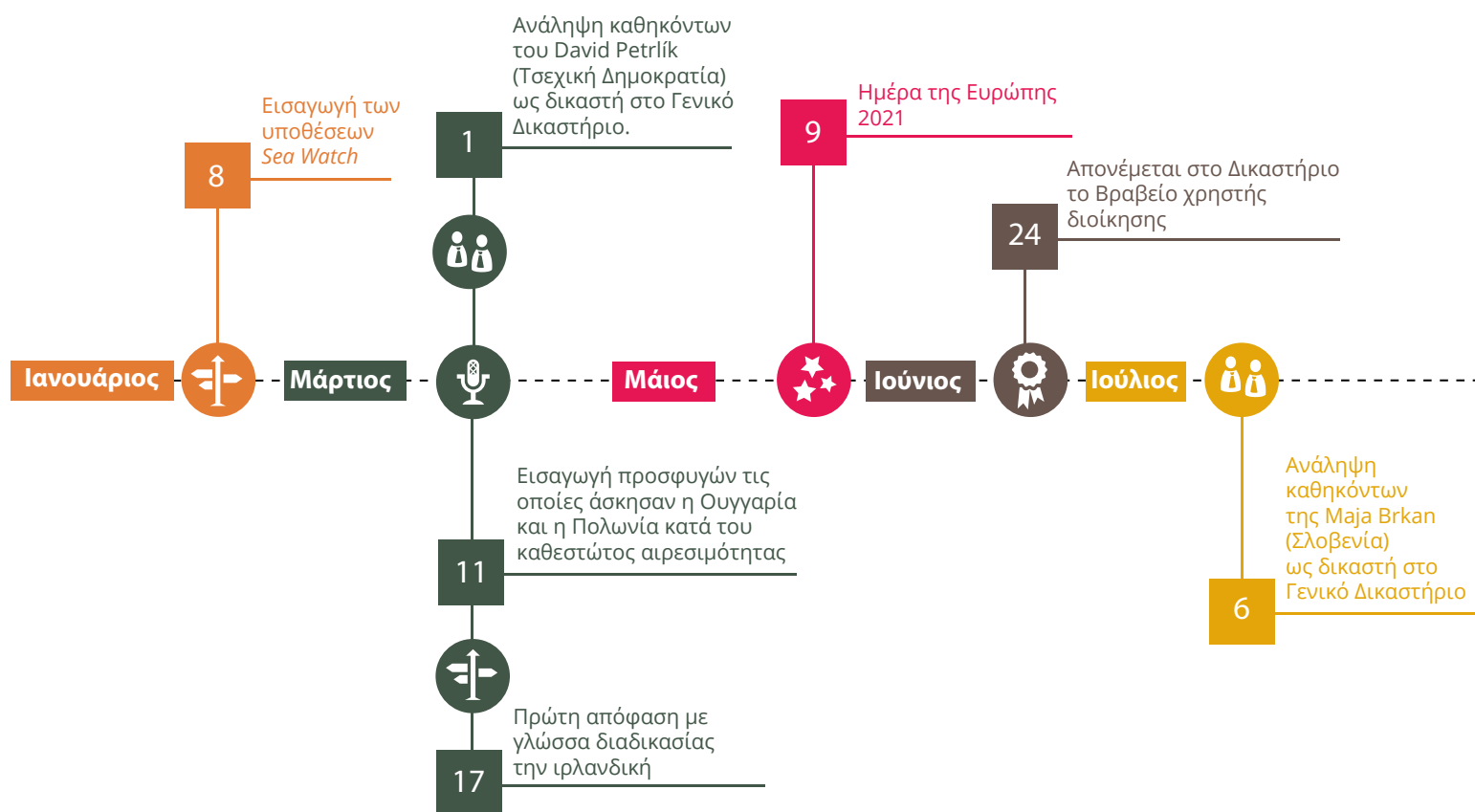
Koen Lenaerts

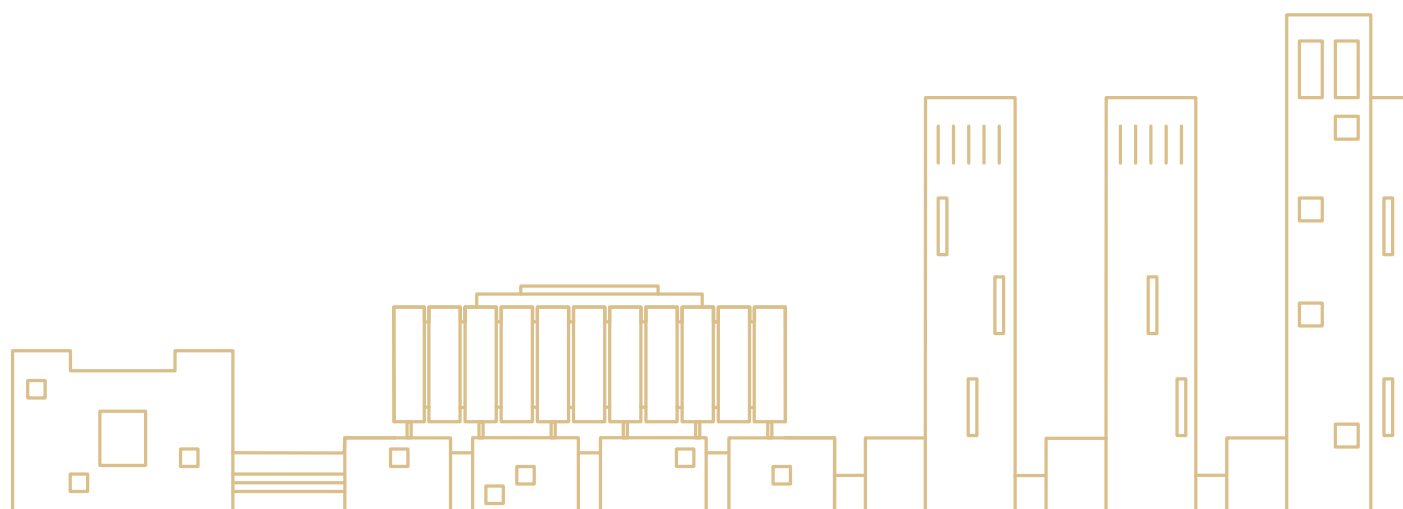
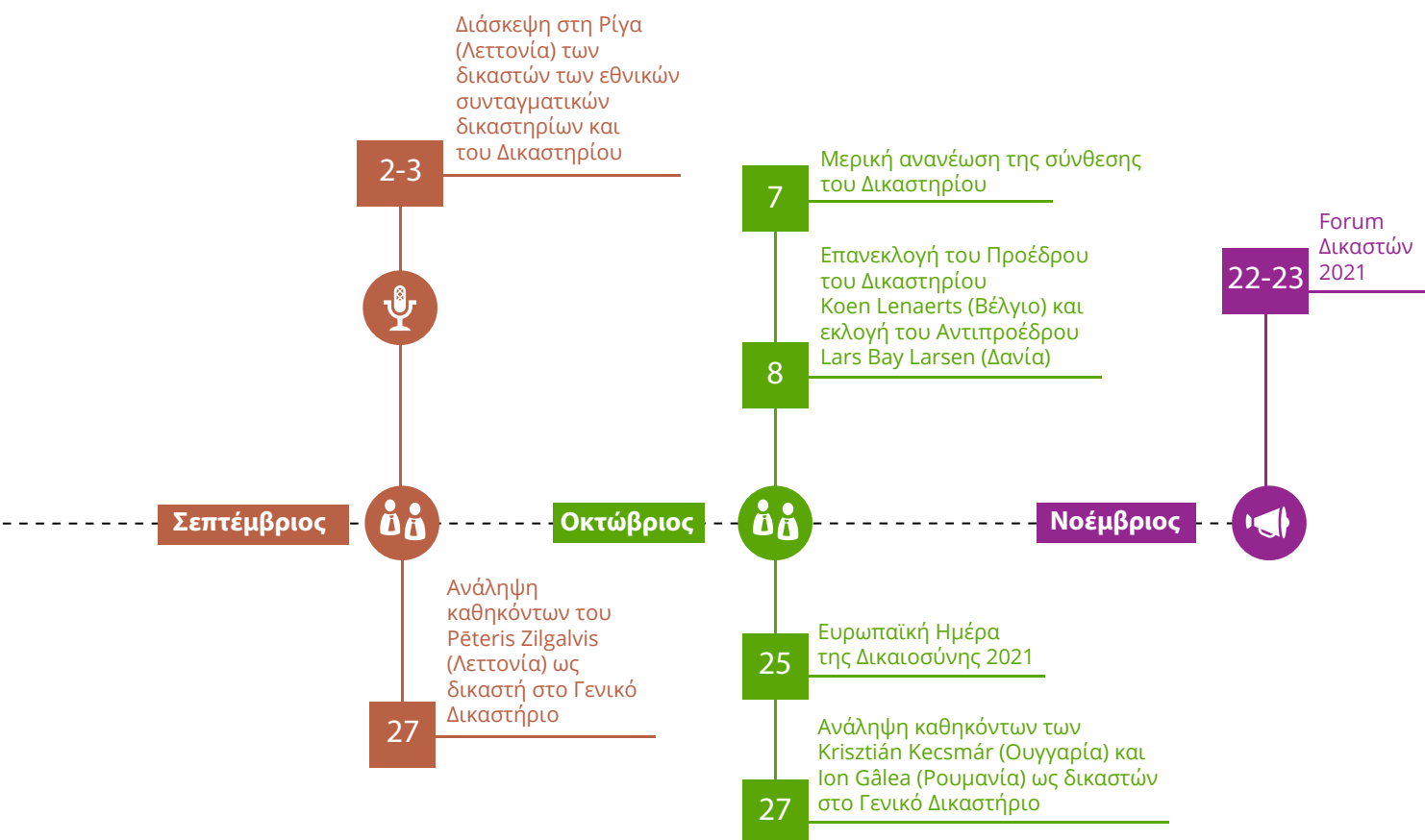
Πρόεδρος του Δικαστηρίου
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 2021
με μια ματιά

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

4

Εισαγωγή της υπόθεσης *Rzecznik Praw Obywatelskich*

Το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί του ζητήματος κατά πόσον οι πολωνικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να αρνηθούν να μεταγράψουν το πιστοποιητικό γέννησης παιδιού που γεννήθηκε στην Ισπανία, το οποίο εκδόθηκε από τις ισπανικές αρχές και στο οποίο αναγράφονται **δύο γυναίκες ως μητέρες του παιδιού** ([C-2/21](#)).

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

8

Εισαγωγή των υποθέσεων *Sea Watch*

Το Δικαστήριο καλείται να κρίνει αν οι λιμενικές αρχές δύνανται να ασκήσουν τις εξουσίες τους κατά πλοίου που έχει πιστοποιηθεί ως φορτηγό πλοίο, αλλά το οποίο, στην πράξη, εκτελεί **επιχειρήσεις αναζήτησης και διάσωσης μεταναστών στη θάλασσα** ([C-14/21](#) και [C-15/21](#)).

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

26

Απόφαση στην υπόθεση *VL κατά Szpital Kliniczny*

Η καταβολή επιδόματος αποκλειστικώς στους εργαζομένους με αναπηρία που έχουν υποβάλει **πιστοποιητικό αναπηρίας** κατόπιν της ημερομηνίας την οποία επέλεξε ο εργοδότης μπορεί να συνιστά άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω αναπηρίας ([C-16/19](#)).

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

AIR QUALITY

3

Απόφαση στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Ουγγαρίας*

Η **Ουγγαρία** παρέβη την υποχρέωσή της να διασφαλίσει, στο σύνολο της επικράτειας, ότι τηρούνται οι οριακές τιμές για τα **σωματίδια ΑΣ10** και ότι η περίοδος υπέρβασης των οριακών τιμών είναι όσο το δυνατόν συντομότερη ([C-637/18](#)).

➔ βλ. σ. 41

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

17

Αποφάσεις στις υποθέσεις *Ryanair DAC κατά Επιτροπής* και *Ryanair DAC κατά Επιτροπής*

Οι ενισχύσεις τις οποίες χορήγησαν η **Σουηδία** και η **Γαλλία** στις αεροπορικές εταιρίες, στο πλαίσιο της πανδημίας της νόσου Covid-19, είναι σύμφωνες με το δίκαιο της Ένωσης ([T-238/20](#) και [T-259/20](#)).

➔ βλ. σ. 61-62

ΜΑΡΤΙΟΣ

1

Ανάληψη καθηκόντων νέου μέλους στο Γενικό Δικαστήριο

Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της ορκωμοσίας και της ανάληψης καθηκόντων του **David Petrлік** (Τσεχική Δημοκρατία) ως δικαστή στο Γενικό Δικαστήριο.

ΜΑΡΤΙΟΣ

8

Εισαγωγή της υπόθεσης *CIHEF* κ.λπ.

Το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί σχετικά με τη δυνατότητα κράτους μέλους να θεσπίσει, για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος, **περιοριστικούς κανόνες στον τομέα των εμπορικών πρακτικών και της διαφήμισης για τα βιοκτόνα** ([C-147/21](#)).

ΜΑΡΤΙΟΣ

11

Εισαγωγή των προσφυγών από την *Ουγγαρία* και την *Πολωνία* κατά του καθεστώτος αιρεσιμότητας

Η *Ουγγαρία* και η *Πολωνία* ζητούν την ακύρωση του κανονισμού περί θέσπισης **γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας** για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης σε περίπτωση παραβίασης των αρχών του κράτους δικαίου από τα κράτη μέλη ([C-156/21](#) και [C-157/21](#)).

ΜΑΡΤΙΟΣ

17

Πρώτη απόφαση με γλώσσα διαδικασίας την ιρλανδική

Την Ημέρα του Αγίου Πατρικίου, προστάτη της Ιρλανδίας, το Δικαστήριο εκδίδει την **πρώτη του απόφαση στο πλαίσιο υπόθεσης με γλώσσα διαδικασίας την ιρλανδική**.

Σύμφωνα με οδηγία της Ένωσης, οι δύο επίσημες γλώσσες της Ιρλανδίας πρέπει να χρησιμοποιούνται για τις πληροφορίες που αφορούν τα κτηνιατρικά φάρμακα. Ιρλανδικό δικαστήριο μπορεί να διαπιστώσει τη μη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας και να αποφανθεί ότι το κράτος πρέπει να προβεί στην προσήκουσα μεταφορά της ([C-64/20](#)).

ΜΑΡΤΙΟΣ

24

Απόφαση στην υπόθεση *Lego*

Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) κακώς κήρυξε άκυρο **το κοινοτικό σχέδιο ή υπόδειγμα** τούβλου συσκευασίας παιχνιδιού κατασκευών **Lego** ([T-515/19](#)).

➔ βλ. σ. 47

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

9

Εισαγωγή της προσφυγής *Firearms United Network*

Πολωνική ένωση κατόχων πυροβόλων όπλων ζητεί την ακύρωση του κανονισμού που απαγορεύει τη χρήση **μόλυβδου για τη θήρα**. Θεωρεί ότι ο κανονισμός παραβιάζει την ελευθερία άσκησης οικονομικής δραστηριότητας και δραστηριότητας κυνηγιού ([T-187/21](#)).

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

14

Αποφάσεις στις υποθέσεις *Ryanair DAC* κατά *Επιτροπής*

Τα **μέτρα ενίσχυσης** που έθεσαν σε εφαρμογή η **Σουηδία** και η **Δανία** υπέρ της αεροπορικής εταιρίας **SAS** καθώς και η εγγύηση που παρέσχε η Φινλανδία στην αεροπορική εταιρία **Finnair** συνεπεία της πανδημίας της νόσου **Covid-19** είναι συμβατά με το δίκαιο της Ένωσης ([T-378/20](#) και [T-379/20](#) και [T-388/20](#)).

➔ βλ. σ. 62

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

20

Απόφαση στην υπόθεση *Repubblica κατά Il-Prim Ministru*

Δεν αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης οι μαλτέζικες διατάξεις οι οποίες παρέχουν στον **Πρωθυπουργό** αποφασιστική εξουσία κατά τη διαδικασία **διορισμού των δικαστών**, προβλέποντας συγχρόνως την παρέμβαση ανεξάρτητου οργάνου επιφορτισμένου με την αξιολόγηση των υποψηφίων και την παροχή γνώμης ([C-896/19](#)).

➔ βλ. σ. 35

ΜΑΪΟΣ

4

Εισαγωγή της προσφυγής λόγω παραβάσεως *Επιτροπή κατά Γαλλίας (ΑΣ10)*

Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Γαλλία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει όσον αφορά την **ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα**, υπερβαίνοντας συστηματικώς και διαρκώς την ημερήσια οριακή τιμή για τις συγκεντρώσεις σωματιδίων (ΑΣ10) στη ζώνη του **Παρισιού** και στη ζώνη **Fort de France της Μαρτινίκας** ([C-286/21](#)).

ΜΑΪΟΣ

9

Ημέρα της Ευρώπης 2021

Προκειμένου οι Ευρωπαίοι πολίτες να γνωρίσουν καλύτερα τα δικαιώματά τους και να ενημερωθούν πληρέστερα για τη λειτουργία της ευρωπαϊκής δικαιοσύνης, το Δικαστήριο τους καλεί να παρακολουθήσουν **ενημερωτικά βίντεο** σχετικά με τον ρόλο και τη νομολογία του, να υποβάλουν ερωτήσεις μέσω **Twitter και LinkedIn** και να πραγματοποιήσουν μια **εικονική περιήγηση** στα κτίριά του.

ΜΑΪΟΣ

12

Απόφαση στις υποθέσεις *Λουξεμβούργο κατά Επιτροπής και Amazon EU και Amazon.com, Inc. κατά Επιτροπής*

Το Γενικό Δικαστήριο ακυρώνει την απόφαση της Επιτροπής με την οποία κρίθηκε ότι τα **φορολογικά πλεονεκτήματα που χορήγησε το Λουξεμβούργο** σε εταιρίες του ομίλου **Amazon** συνιστούν παράνομες κρατικές ενισχύσεις ([T-816/17](#) και [T-318/18](#)).

➔ βλ. σ. 46

ΙΟΥΝΙΟΣ

3

Απόφαση στην υπόθεση *Ουγγαρία κατά Κοινοβουλίου*

Το Δικαστήριο απορρίπτει την προσφυγή της **Ουγγαρίας** κατά του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με το οποίο κινήθηκε η διαδικασία διαπίστωσης της ύπαρξης **σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης**, από το κράτος μέλος αυτό, των **αξιών επί των οποίων θεμελιώνεται η Ένωση** ([C-650/18](#)).

➔ βλ. σ. 35

ΙΟΥΝΙΟΣ

22

Απόφαση στις υποθέσεις *Youtube και Cyando*

Στο παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, ο **διαχειριστής διαδικτυακής πλατφόρμας** δεν υπέχει καταρχήν ευθύνη για την πράξη παρουσίασης στο κοινό του προστατευόμενου από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας περιεχομένου που οι χρήστες της πλατφόρμας αναρτούν παράνομως στο διαδίκτυο ([C-682/18](#) και [C-683/18](#)).

➔ βλ. σ. 49

ΙΟΥΝΙΟΣ

22

Εισαγωγή της προσφυγής Σύνδεσμος Τυροκόμων Κύπρου κ.λπ. κατά Επιτροπής

Παραγωγοί τυριού και αγελαδινού γάλακτος ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει τον κανονισμό της Επιτροπής για την καταχώριση της ονομασίας **Χαλλούμι** ως προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) ([T-361/21](#)).

ΙΟΥΝΙΟΣ

24

Το Βραβείο χρηστής διοίκησης

Η Ευρωπαϊκή Διαμεσολαβήτρια, Emily O'Reilly, απονέμει στο Δικαστήριο το Βραβείο χρηστής διοίκησης 2021 στην κατηγορία «Αριστεία στην Καινοτομία/Μετασχηματισμός» για το **έργο «Εξ αποστάσεως ακροαματικές διαδικασίες»**.

→ βλ. σ. 92 και 100

ΙΟΥΝΙΟΣ

24

Απόφαση στην υπόθεση **Επιτροπή κατά Ισπανίας**

Η **Ισπανία** όφειλε να λάβει υπόψη την παράνομη άντληση ύδατος και την άντληση ύδατος για την υδροδότηση αστικών περιοχών κατά την εκτίμηση της **άντλησης των υπόγειων υδάτων της περιοχής Doñana**, του σημαντικότερου υγροτόπου στην Ευρώπη ([C-559/19](#)).

→ βλ. σ. 40

ΙΟΥΛΙΟΣ

4
-
5

Sechser-Treffen στη Βιέννη

Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου μεταβαίνει στη Βιέννη για να συμμετάσχει στη συνάντηση «Sechser-Treffen», η οποία λαμβάνει χώρα ανά διετία με τη συμμετοχή εκπροσώπων των **γερμανόφωνων συνταγματικών δικαστηρίων** της Γερμανίας, της Αυστρίας, της Ελβετίας και του Λιχτενστάιν, καθώς και του **Δικαστηρίου** της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του **Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**.

ΙΟΥΛΙΟΣ

6

Ανάληψη καθηκόντων νέου μέλους στο Γενικό Δικαστήριο

Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της ορκωμοσίας και της ανάληψης καθηκόντων της **Maja Brkan** (Σλοβενία) ως δικαστή στο Γενικό Δικαστήριο.

ΙΟΥΛΙΟΣ

15

Απόφαση στις υποθέσεις **WABE** και **MH Müller Handel**

Η απαγόρευση να φέρουν **οι εργαζόμενοι στον χώρο εργασίας οιοδήποτε εμφανές σύμβολο εκδήλωσης πολιτικών, φιλοσοφικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων μπορεί να δικαιολογηθεί** από την ανάγκη του εργοδότη να παρουσιάζει ουδέτερη εικόνα έναντι των πελατών ή να προλαμβάνει τις κοινωνικές αντιπαραθέσεις ([C-804/18](#) και [C-341/19](#)).

➔ βλ. σ. 60

ΙΟΥΛΙΟΣ

20

Εισαγωγή της υπόθεσης *Schrems* κατά *Facebook*

Ο Μ. Schrems υποστηρίζει ότι η συγκατάθεσή του στους **όρους χρήσης της πλατφόρμας του Facebook** δεν συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ), ζητεί δε από το Facebook να παύσει την επεξεργασία των δεδομένων του με σκοπό την εξατομικευμένη διαφήμιση και να σταματήσει να τα χρησιμοποιεί κατά την επίσκεψη σε ιστότοπους τρίτων ([C-446/21](#)).

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

1

Θάνατος του Barna Berke

Θάνατος του Barna Berke (Ουγγαρία), δικαστή στο Γενικό Δικαστήριο από τις 19 Σεπτεμβρίου 2016.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

31

Εισαγωγή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως *Verband Sozialer Wettbewerb*

Το Bundesgerichtshof (Γερμανία) ερωτά αν η τιμή πώλησης των προϊόντων που διατίθενται σε επιστρεφόμενες φιάλες ή επιστρεφόμενα γυάλινα δοχεία πρέπει να περιλαμβάνει και το ποσό της **εγγύησης** που οφείλει να καταβάλλει ο καταναλωτής ([C-543/21](#)).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

2
-
3

Μεταξύ κοινών συνταγματικών παραδόσεων και εθνικών ταυτοτήτων – Διάσκεψη στη Ρίγα

Στη Ρίγα (Λεττονία) λαμβάνει χώρα διάσκεψη στην οποία **δικαστές των εθνικών συνταγματικών δικαστηρίων και μέλη του Δικαστηρίου** διερευνούν για **πρώτη φορά** μια κοινή προσέγγιση προκειμένου η επιταγή για ευρωπαϊκή ενότητα να συνυπάρχει αρμονικά με τις συνταγματικές παραδόσεις και τις εθνικές ταυτότητες των κρατών μελών.

➔ βλ. σ. 96

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

2

Απόφαση στην υπόθεση *X* κατά *État belge* (Δικαίωμα διαμονής σε περίπτωση ενδοοικογενειακής βίας)

Ο υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος υπήρξε **θύμα πράξεων ενδοοικογενειακής βίας εκ μέρους του συζύγου του** που είναι πολίτης της Ένωσης δεν βρίσκεται σε κατάσταση συγκρίσιμη με εκείνη του υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος υπήρξε **θύμα πράξεων ενδοοικογενειακής βίας εκ μέρους του συζύγου του** που είναι υπήκοος τρίτης χώρας ([C-930/19](#)).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

9

Απόφαση στην υπόθεση *Comité* *Interprofessionnel du* *Vin de Champagne*

Οι προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης (ΠΟΠ) προστατεύονται έναντι **ενεργειών** που αφορούν τόσο **προϊόντα** όσο και **υπηρεσίες** ([C-783/19](#)).

➔ βλ. σ. 50

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

10

Εισαγωγή των υποθέσεων για το σήμα **GOOGLE CAR** ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

Ζητείται από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει δύο αποφάσεις του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) με τις οποίες απορρίφθηκε η αίτηση καταχώρισης του σημείου **GOOGLE CAR** ([T-568/21](#) και [T-569/21](#)).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

20

Διάταξη της Αντιπροέδρου του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Τσεχική Δημοκρατία κατά Πολωνίας*

Δεδομένου ότι η Πολωνία δεν έπαυσε τις δραστηριότητες **εξόρυξης λιγνίτη στο ορυχείο του Τουρόν**, υποχρεούται να καταβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή **ημερήσια χρηματική ποινή** ύψους 500 000 ευρώ ([C-121/21 R](#)).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

27

Ανάληψη καθκόντων νέου δικαστή στο Γενικό Δικαστήριο

Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της ορκωμοσίας και της ανάληψης των καθκόντων του **Pēteris Zilgalvis** (Λεττονία) ως δικαστή στο Γενικό Δικαστήριο.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Απόφαση στην υπόθεση Α (Διέλευση συνόρων με σκάφος αναψυχής)

Κράτος μέλος μπορεί να υποχρεώνει τους υπηκόους του, επ' απειλή κυρώσεων, να φέρουν **ισχύον δελτίο ταυτότητας ή διαβατήριο** όταν ταξιδεύουν προς άλλο κράτος μέλος, ανεξάρτητα από το χρησιμοποιούμενο μεταφορικό μέσο και τη διαδρομή ([C-35/20](#)).

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Γνωμοδότηση Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης

Το Συμβούλιο μπορεί να αναμείνει, χωρίς ωστόσο να υποχρεούται προς τούτο, την κοινή συμφωνία όλων των κρατών μελών όσον αφορά τη συγκατάθεσή τους να δεσμευτούν από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης για **την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας** ([Γνωμοδότηση 1/19](#)).

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Μερική ανανέωση της σύνθεσης του Δικαστηρίου

Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της μερικής ανανέωσης της σύνθεσης του Δικαστηρίου.

Αναλαμβάνουν καθήκοντα ως δικαστές: **Δημήτριος Γρατσίας** (Ελλάδα), **Maria Lourdes Arastey Sahún** (Ισπανία), **Miroslav Gavalec** (Σλοβακία), **Zoltán Csehi** (Ουγγαρία), **Octavia Spineanu-Matei** (Ρουμανία).

Αναλαμβάνουν καθήκοντα ως γενικοί εισαγγελείς: **Anthony Michael Collins** (Ιρλανδία), **Νικόλας Αιμιλίου** (Κύπρος), **Tamara Čapeta** (Κροατία) και **Laila Medina** (Λεττονία).

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

8

Επανεκλογή του Προέδρου και εκλογή του Αντιπροέδρου του Δικαστηρίου

Ο **Koen Lenaerts** (Βέλγιο) επανεκλέγεται από τους ομολόγους του Πρόεδρος του Δικαστηρίου για τριετή θητεία.

Ο **Lars Bay Larsen** (Δανία) εκλέγεται Αντιπρόεδρος, επίσης για τριετή θητεία.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

8

Επανεκλογή του πρώτου γενικού εισαγγελέα του Δικαστηρίου

Ο **Maciej Szpunar** (Πολωνία) επανεκλέγεται από τους ομολόγους του πρώτος γενικός εισαγγελέας του Δικαστηρίου για τριετή θητεία.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

8

Εκλογή των προέδρων πενταμελών τμημάτων

Εκλέγονται πρόεδροι πενταμελών τμημάτων του Δικαστηρίου για περίοδο τριών ετών οι: **Alexander Arabadjiev** (Βουλγαρία), **Alexandra Prechal** (Κάτω Χώρες), **Küllike Jürimäe** (Εσθονία), **Κωνσταντίνος Λυκούργος** (Κύπρος) και **Eugene Regan** (Ιρλανδία).

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

11

Εκλογή των προέδρων τριμελών τμημάτων του Δικαστηρίου

Εκλέγονται πρόεδροι τριμελών τμημάτων για περίοδο ενός έτους οι: **Siniša Rodin** (Κροατία), **Irmantas Jarukaitis** (Λιθουανία), **Niilo Jääskinen** (Φινλανδία), **Ineta Ziemele** (Λεττονία) και **Jan Passer** (Τσεχική Δημοκρατία).

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

25

Ευρωπαϊκή Ημέρα της Δικαιοσύνης 2021

Το Δικαστήριο κινητοποιείται στο **Twitter** και στο **LinkedIn** για να γιορτάσει την ημέρα αυτή, η οποία αποσκοπεί στο να κατανοήσουν οι Ευρωπαίοι πολίτες καλύτερα τα δικαιώματά τους και να ενημερωθούν πληρέστερα για τη λειτουργία των δικαιοδοτικών συστημάτων.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

27

Ανάληψη καθηκόντων δύο νέων μελών στο Γενικό Δικαστήριο

Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της ορκωμοσίας και της ανάληψης των καθηκόντων των **Krisztián Kecsmár** (Ουγγαρία) και **Ion Gâlea** (Ρουμανία) ως δικαστών στο Γενικό Δικαστήριο.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Συνάντηση με τη ΣΔΣΕ

Αντιπροσωπεία του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρώπης (ΣΔΣΕ) συναντά μέλη του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου. Η ανταλλαγή απόψεων αφορά τις συνέπειες των διαδικαστικών μέτρων που ελήφθησαν ως αποτέλεσμα της **πανδημίας** της νόσου Covid-19 και τις προσπάθειες που κατέβαλαν τα δικαιοδοτικά όργανα προκειμένου να διασφαλίσουν τη **συνέχεια του δικαιοδοτικού έργου**.

Απόφαση στην υπόθεση *Google και Alphabet κατά Επιτροπής (Google Shopping)*

Το Γενικό Δικαστήριο απορρίπτει την προσφυγή της Google κατά της απόφασης της Επιτροπής με την οποία της επιβλήθηκαν κυρώσεις για **κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης** και επιβεβαιώνει **το πρόστιμο ύψους 2,42 δισεκατομμυρίων ευρώ**.

Η Google είχε ευνοήσει τη δική της **υπηρεσία σύγκρισης προϊόντων** έναντι ανταγωνιστικών υπηρεσιών σύγκρισης προϊόντων ([T-612/17](#)).

→ βλ. σ. 39

Διμερές σεμινάριο Δικαστηρίου – γαλλικού Συμβουλίου της Επικρατείας

Κατά τη διάρκεια αυτού του σεμιναρίου, οργανώνονται **τρεις στρογγυλές τράπεζες** γύρω από τα ακόλουθα θέματα: «Προδικαστική παραπομπή: πρόσφατες εξελίξεις», «Ο ρόλος του εθνικού δικαστή στη διαπίστωση των παραβάσεων κατά την εφαρμογή μιας οδηγίας και στη συνακόλουθη επιβολή κυρώσεων» και «Περιβαλλοντικό δίκαιο».

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

16

Απόφαση στην υπόθεση *Governor of Cloverhill Prison* κ.λπ.

Είναι δεσμευτικές για την Ιρλανδία οι διατάξεις σχετικά με **το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο** οι οποίες προβλέπονται στη Συμφωνία Αποχώρησης και αφορούν τον νέο μηχανισμό παράδοσης στη Συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του εν λόγω τρίτου κράτους ([C-479/21 PPU](#)).

➔ βλ. σ. 71

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

22
-
23

Forum Δικαστών 2021

Στην ετήσια αυτή συνάντηση, **136 εθνικοί δικαστές από τα 27 κράτη μέλη** και μέλη του θεσμικού οργάνου ανταλλάσσουν απόψεις όσον αφορά τη νομολογιακή επικαιρότητα και τους μηχανισμούς συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστών.

➔ βλ. σ. 98

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

29

Επίσκεψη αντιπροσωπείας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Τρεις στρογγυλές τράπεζες οργανώνονται γύρω από τα ακόλουθα θέματα: «Η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων – μεθοδολογία και εφαρμογή», «Η κράτηση των αιτούντων άσυλο» και «Η απέλαση υπηκόων τρίτων κρατών και το δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή».

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

9

Επίσημη δέσμευση, ενώπιον του Δικαστηρίου, δύο νέων μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Οι **Helga Berger** (Αυστρία) και **Marek Opiola** (Πολωνία), που διορίστηκαν μέλη του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναλαμβάνουν την επίσημη δέσμευση που προβλέπεται από τις Συνθήκες κατά τη διάρκεια πανηγυρικής συνεδρίασης.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

21

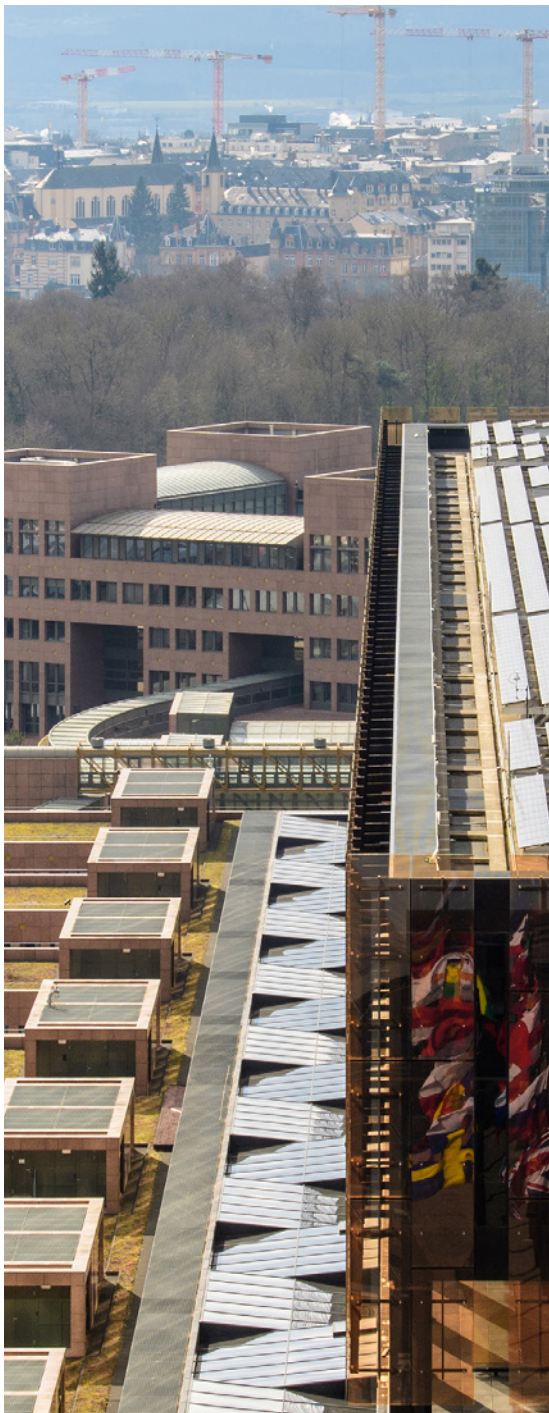

Ανανέωση της θητείας του Γραμματέα του Δικαστηρίου

Ο **Alfredo Calot Escobar** (Ισπανία), Γραμματέας του Δικαστηρίου από τις 7 Οκτωβρίου 2010, επανεκλέχθηκε για νέα εξαετή θητεία, μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2028.

B | Η χρονιά σε αριθμούς

Όπως και το 2020, το έτος 2021 η δικαιοδοτική δραστηριότητα του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπέστη τον αντίκτυπο της υγειονομικής κρίσης. Χάρη στα μέτρα που ελήφθησαν από τις αρχές της κρίσης, τα δικαιοδοτικά όργανα κατόρθωσαν να εκπληρώσουν την αποστολή τους και να διασφαλίσουν τη συνέχεια της δημόσιας υπηρεσίας της ευρωπαϊκής δικαιοσύνης. Η χρήση της τηλεδιάσκεψης με ταυτόχρονη διερμηνεία διασφάλισε τη δυνατότητα των εκπροσώπων να προβάλλουν τους ισχυρισμούς τους εξ αποστάσεως και συνέβαλε στη διατήρηση της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του θεσμικού οργάνου σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Το 2021, ο αριθμός των υποθέσεων που εισήχθησαν ενώπιον των δύο δικαιοδοτικών οργάνων γνώρισε, μετά την παροδική πτώση του 2020, νέα ανοδική τάση, ενώ παρόμοια ήταν η εξέλιξη και όσον αφορά τον αριθμό των υποθέσεων που περατώθηκαν.

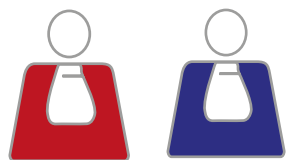
Είναι πραγματικά αξιοσημείωτη η αύξηση του αριθμού των **υποθέσεων που εισήχθησαν ενώπιον των δύο δικαιοδοτικών οργάνων**, με **1 720** νέες υποθέσεις (έναντι 1 582 το 2020). Η αύξηση αυτή αφορά πρωτίστως το Δικαστήριο και οφείλεται κυρίως στην αισθητή αύξηση του αριθμού των αιτήσεων αναιρέσεως κατά των αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία είναι με τη σειρά της επακόλουθο της αύξησης της ύλης του Γενικού Δικαστηρίου.

Με **συνολικά 1 723 περατωθείσες υποθέσεις** (έναντι 1 540 το 2020) και για τα δύο δικαιοδοτικά όργανα, το Δικαστήριο πέτυχε αποτέλεσμα ανάλογο με εκείνο του προηγούμενου έτους, ενώ ο σημαντικότερος αριθμός των υποθέσεων που περατώθηκαν από το Γενικό Δικαστήριο είναι καρπός της μεταρρύθμισης της θεσμικής αρχιτεκτονικής της Ένωσης, η οποία ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2019.

Η **μέση διάρκεια των διαδικασιών (17,2 μήνες)**, αυξημένη σε σύγκριση με το 2020 (15,4 μήνες), οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στα μέτρα που ελήφθησαν για την άμβλυνση των επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης, συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης ενός επιπλέον μηνός στους διαδίκους για την υποβολή των γραπτών υπομνημάτων ή παρατηρήσεων.

Αυτή η παράλληλη εξέλιξη του συνολικού αριθμού των υποθέσεων που εισήχθησαν και περατώθηκαν το 2021 εξηγεί επίσης γιατί ο αριθμός των **εκκρεμών υποθέσεων** ενώπιον των δύο δικαιοδοτικών οργάνων παραμένει σταθερός: **2 541** (έναντι 2 542 το 2020).

Το θεσμικό όργανο το 2021

81

Δικαστές

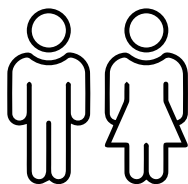
11

Γενικοί
Εισαγγελείς

από τα

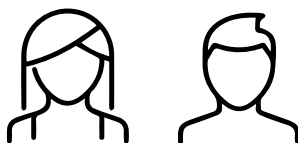
27

κράτη μέλη

2 247

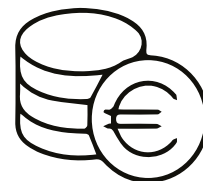
μόνιμοι και μη
μόνιμοι υπάλληλοι

60 %

40 %

1 355 γυναίκες
892 άντρες

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

444

εκατομμύρια ευρώ

Η εκπροσώπηση των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στη Διοίκηση τοποθετεί το Δικαστήριο στον υψηλότερο μέσο όρο των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Καλύπτονται από γυναίκες:

το **54 %** των θέσεων διοικητικών υπαλλήλων
και το **40 %** των διευθυντικών θέσεων (μεσαίων και
ανώτερων στελεχών).

Στοιχεία για τη δικαστική λειτουργία

(Δικαστήριο και Γενικό Δικαστήριο)

1 720

Νέες υποθέσεις

1 723

Περατωθείσες
υποθέσεις

2 541

Εκκρεμείς
υποθέσεις

Διαδικαστικά έγγραφα
που πρωτοκολλήθηκαν
στις Γραμματείες των
δικαιοδοτικών οργάνων

173 167

Μέση διάρκεια των
διαδικασιών

17,2 μήνες

16,6 μήνες
Δικαστήριο

17,3 μήνες
Γενικό Δικαστήριο

Ποσοστό των
δικογράφων που
κατατέθηκαν μέσω της
εφαρμογής e-Curia

85 %
Δικαστήριο

93 %
Γενικό Δικαστήριο

2 809

ανακοινώσεις δικαστικού
περιεχομένου
δημοσιεύθηκαν στην
*Επίσημη Εφημερίδα της
Ευρωπαϊκής Ένωσης*

8 378

λογαριασμοί πρόσβασης
στην εφαρμογή e-Curia
(αύξηση 13,5 % σε σχέση με το 2020)

Το e-Curia είναι μια εφαρμογή πληροφορικής του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρέχει στους εκπροσώπους των διαδίκων στις υποθέσεις ενώπιον του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, καθώς και στα εθνικά δικαστήρια στο πλαίσιο αίτησης προς το Δικαστήριο για την έκδοση προδικαστικής απόφασης, τη δυνατότητα ανταλλαγής διαδικαστικών εγγράφων με τις Γραμματείες με αποκλειστικά ηλεκτρονικό τρόπο.

e-Curia: εφαρμογή πληροφορικής που επιτρέπει την ανταλλαγή δικαστικών εγγράφων

Βλ. βίντεο στο Youtube

Οι γλωσσικές υπηρεσίες

Ως πολυγλωσσικό θεσμικό όργανο, το Δικαστήριο πρέπει να είναι σε θέση να εκδικάζει μια υπόθεση σε οποιαδήποτε επίσημη γλώσσα της Ένωσης. Εν συνεχεία, εξασφαλίζει τη διάδοση της νομολογίας του σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης.

24

πιθανές γλώσσες
διαδικασίας, δηλαδή

552

δυνατοί γλωσσικοί
συνδυασμοί

616

γλωσσομαθείς
νομικοί εργάζονται
για τη μετάφραση
των εγγράφων

Όγκος εργασίας:

1 337 000

σελίδες προς μετάφραση

1 257 000

σελίδες παρήγαγε
η υπηρεσία νομικής μετάφρασης

Αποτελέσματα των μέτρων εξοικονόμησης που έλαβαν
τα δικαιοδοτικά όργανα με σκοπό τη μείωση των
μεταφραστικών αναγκών:

668 000

σελίδες

71

διερμηνείς για τις επ'
ακροατηρίου συζητήσεις
και τις λοιπές συνεδριάσεις

423

επ' ακροατηρίου συζητήσεις
και άλλες συνεδριάσεις
στις οποίες απαιτήθηκε
ταυτόχρονη διερμηνεία

Στο Δικαστήριο, οι μεταφράσεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με ένα υποχρεωτικό γλωσσικό καθεστώς το οποίο καλύπτει όλους τους δυνατούς συνδυασμούς των 24 επίσημων γλωσσών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προς μετάφραση έγγραφα είναι νομικά κείμενα εξόχως τεχνικού χαρακτήρα. Γι' αυτόν τον λόγο, η μεταφραστική υπηρεσία του Δικαστηρίου απασχολεί μόνο **γλωσσομαθείς νομικούς** με πλήρη νομική κατάρτιση και άριστη γνώση δύο τουλάχιστον επίσημων γλωσσών πέραν της μητρικής.

2

Το δικαιοδοτικό έργο

A | Επιλογή από τις σημαντικότερες αποφάσεις της χρονιάς

Κράτος δικαίου

Γιατί υπάρχει το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

[Βλ. βίντεο στο YouTube](#)

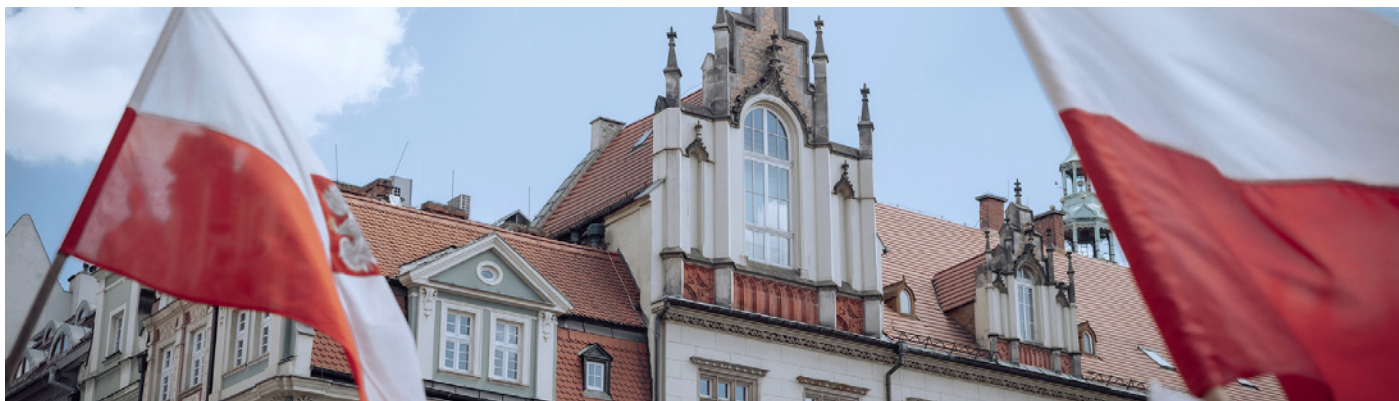

Τόσο ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρονται ρητώς στο κράτος δικαίου, μία από τις κοινές αξίες των κρατών μελών επί των οποίων θεμελιώνεται η Ένωση. Το Δικαστήριο καλείται ολοένα και συχνότερα να αποφανθεί επί του ζητήματος του σεβασμού του κράτους δικαίου από τα κράτη μέλη, είτε στο πλαίσιο προσφυγών λόγω παραβάσεως τις οποίες ασκεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά των κρατών μελών είτε στο πλαίσιο αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως που υποβάλλονται από τα εθνικά δικαστήρια. Στην περίπτωση αυτή, το Δικαστήριο οφείλει να εξετάζει κατά πόσον η εν λόγω θεμελιακή αξία γίνεται σεβαστή σε εθνικό επίπεδο, ιδίως όσον αφορά τη δικαστική εξουσία και, κυρίως, στο πλαίσιο της διαδικασίας διορισμού ή του πειθαρχικού καθεστώτος των δικαστών.

.....

Το Δικαστήριο έκρινε ότι οι διαδοχικές τροποποιήσεις του **πολωνικού νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου**, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την κατάργηση του αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου των αποφάσεων του εν λόγω Συμβουλίου με τις οποίες προτείνεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο διορισμός υποψηφίων σε θέσεις δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ενδέχεται να συνιστούν παράβαση του δικαίου της Ένωσης. Διευκρίνισε ότι, σε περίπτωση που αποδειχθεί η παράβαση, η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο να αφήσει ανεφάρμοστες τις τροποποιήσεις αυτές.

→ [Απόφαση Α.Β. κ.λπ. της 2ας Μαρτίου 2021 \(C-824/18\)](#)

Μαλτέζικη ένωση για την προώθηση της προστασίας της δικαιοσύνης και του κράτους δικαίου προσέβαλε, ενώπιον του Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (πρώτου τμήματος του πολιτικού δικαστηρίου, δικάζοντας ως Συνταγματικό Δικαστήριο, Μάλτα), **τη διαδικασία διορισμού των Μαλτέζων δικαστών**, όπως αυτή ρυθμίζεται από το Σύνταγμα. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν αντιβαίνουν στο δίκαιο της Ένωσης εθνικές διατάξεις κράτους μέλους οι οποίες παρέχουν στον Πρωθυπουργό αποφασιστική εξουσία κατά τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, προβλέποντας συγχρόνως την παρέμβαση ανεξάρτητου οργάνου επιφορτισμένου με την αξιολόγηση των υποψηφίων και την παροχή γνώμης.

→ **Απόφαση Repubblika κατά Il-Prim Ministru της 20ής Απριλίου 2021 (C-896/19)**

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί σειράς **ρουμανικών μεταρρυθμίσεων σχετικών με την οργάνωση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης**, με το πειθαρχικό καθεστώς των δικαστικών λειτουργών καθώς και με την αστική ευθύνη του Δημοσίου και την προσωπική ευθύνη των δικαστών σε περιπτώσεις δικαστικής πλάνης. Εκτιμώντας ότι οι μεταρρυθμίσεις αυτές ενδέχεται να παραβιάζουν το δίκαιο της Ένωσης ως προς ορισμένες πτυχές τους, όπως η ίδρυση εξειδικευμένης υπηρεσίας της εισαγγελίας με αντικείμενο υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται δικαστές, οι προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση της προσωπικής ευθύνης των δικαστών καθώς και ο σεβασμός των διαδικαστικών τους δικαιωμάτων, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία, όπως ερμηνεύεται από το Συνταγματικό Δικαστήριο, η οποία στερεί από κατώτερο δικαστήριο το δικαίωμα να αφήσει ανεφάρμοστη εθνική διάταξη την οποία κρίνει αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης.

→ **Απόφαση Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ. κατά Inspekția Judiciară κ.λπ. της 18ης Μαΐου 2021 (C-83/19 κ.λπ.)**

Το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Ουγγαρίας κατά του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με το οποίο κινήθηκε η **διαδικασία διαπίστωσης της ύπαρξης σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης**, από το κράτος μέλος αυτό, **των αξιών επί των οποίων θεμελιώνεται η Ένωση**. Η διαδικασία αυτή μπορεί να καταλήξει στην αναστολή ορισμένων δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιδιότητα του εν λόγω κράτους ως μέλους της Ένωσης. Εφαρμόζοντας τον εσωτερικό κανονισμό του, ο οποίος προβλέπει ότι για την έγκριση ή την απόρριψη ενός κειμένου υπολογίζονται μόνον οι ψήφοι «υπέρ» και «κατά» (εκτός από τις περιπτώσεις για τις οποίες οι Συνθήκες προβλέπουν ειδική πλειοψηφία), το Κοινοβούλιο έλαβε υπόψη, κατά την καταμέτρηση των ψήφων επί του επίμαχου ψηφίσματος, μόνον τις θετικές και τις αρνητικές ψήφους των μελών του και απέκλεισε τις αποχές. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, κατά τον υπολογισμό των ψηφισάντων για την έγκριση του ψηφίσματος, το Κοινοβούλιο ορθώς δεν συνυπολόγισε τις αποχές, αντιθέτως προς όσα ισχυριζόταν η Ουγγαρία στην προσφυγή ακυρώσεως.

→ **Απόφαση Ουγγαρία κατά Κοινοβουλίου της 3ης Ιουνίου 2021 (C-650/18)**

Το Δικαστήριο έκρινε ότι το **πειθαρχικό καθεστώς** που ισχύει για τους δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία) και τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε προσφύγει στο Δικαστήριο για να διαπιστωθεί ότι, με το νέο αυτό πειθαρχικό καθεστώς και ιδίως με τη σύσταση ενός νέου πειθαρχικού τμήματος στο Ανώτατο Δικαστήριο, η Πολωνία είχε παραβιάσει το δίκαιο της Ένωσης. Το Δικαστήριο δέχθηκε όλες τις αιτιάσεις που προέβαλε η Επιτροπή: λαμβανομένων υπόψη του γενικότερου πλαισίου μείζονος σημασίας μεταρρυθμίσεων που επηρέασαν πρόσφατα την πολωνική δικαστική εξουσία και του συνδυασμού παραγόντων που περιβάλλουν τη συγκρότηση αυτού του νέου τμήματος, το Δικαστήριο διαπίστωσε ιδίως ότι το εν λόγω τμήμα δεν προσφέρει όλες τις εγγυήσεις αμεροληψίας και ανεξαρτησίας και δεν προστατεύεται από την άμεση ή έμμεση άσκηση επιρροής εκ μέρους της πολωνικής νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας.

→ Απόφαση Επιτροπή κατά Πολωνίας
της 15ης Ιουλίου 2021 (C-791/19)

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η **μετάθεση δικαστή** σε άλλο δικαστήριο ή η μετακίνησή του σε άλλο τμήμα του ίδιου δικαστηρίου **δίχως τη συγκατάθεσή του** είναι ικανές να θίξουν τις **αρχές της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας των δικαστών**. Επιπλέον, πρέπει να θεωρηθεί ανυπόστατη η διάταξη με την οποία ένα δικαστήριο, αποφαινόμενο σε τελευταίο βαθμό και σε μονομελή δικαστικό σχηματισμό, απέρριψε την προσφυγή δικαστή μετατεθέντος παρά τη θέλησή του, εάν ο διορισμός του δικαστή που αποφάνθηκε ως μονομελής σχηματισμός πραγματοποιήθηκε κατά πρόδηλη παράβαση θεμελιωδών κανόνων που διέπουν τη συγκρότηση και τη λειτουργία του οικείου δικαιοδοτικού συστήματος.

→ Απόφαση W. Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημόσιων υποθέσεων του
Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός) της 6ης Οκτωβρίου 2021 (C-487/19)

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η ανεξαρτησία και η αμεροληψία των δικαστών καθώς και το τεκμήριο αθωότητας ενδέχεται να υπονομεύονται από το καθεστώς που ισχύει στην Πολωνία, στο πλαίσιο του οποίου **ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύναται να αποσπά δικαστές σε ανώτερα ποινικά δικαστήρια και να θέτει τέρμα στην απόσπαση ανά πάσα στιγμή χωρίς αιτιολογημένη απόφαση**. Η έλλειψη κριτηρίων για τις εν λόγω αποσπάσεις εγκυμονεί τον κίνδυνο πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, κατά μείζονα λόγο δοθέντος ότι ο Υπουργός αναλαμβάνει και τα καθήκοντα γενικού εισαγγελέα.

→ Απόφαση Ποινικές διαδικασίες κατά WB κ.λπ.
της 16ης Νοεμβρίου 2021 (C-748/19 κ.λπ.)

Το Δικαστήριο εξέτασε διάφορες υποθέσεις επ' αφορμή των εκτεταμένων δικαστικών μεταρρυθμίσεων στον τομέα της **καταπολέμησης της διαφθοράς στη Ρουμανία**. Τέθηκε, μεταξύ άλλων, το ερώτημα κατά πόσον η εφαρμογή της νομολογίας που απορρέει από διάφορες αποφάσεις του ρουμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου σχετικά με τους κανόνες ποινικής δικονομίας που εφαρμόζονται στην απάτη και τη διαφθορά ενδέχεται να παραβιάζει το δίκαιο της Ένωσης. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε εκ νέου ότι η υπεροχή του δικαίου της Ένωσης επιβάλλει **να έχουν τα εθνικά δικαστήρια την εξουσία να αφήνουν ανεφάρμοστη απόφαση συνταγματικού δικαστηρίου που είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης**, χωρίς τούτο να επισύρει την πειθαρχική ευθύνη των εθνικών δικαστών. Το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται στην εφαρμογή της νομολογίας συνταγματικού δικαστηρίου που καταλήγει στην ακύρωση αποφάσεων που εκδίδονται από δήθεν παράτυπα συγκροτημένους δικαστικούς σχηματισμούς, στο μέτρο που η ακύρωση αυτή, σε συνδυασμό με τις εθνικές διατάξεις περί παραγραφής, εγκυμονεί συστηματικό κίνδυνο ατιμωρησίας των πραγματικών περιστατικών τα οποία στοιχειοθετούν σοβαρά αδικήματα που αφορούν απάτη.

➔ Απόφαση Euro Box Promotion κ.λπ.
της 21ης Δεκεμβρίου 2021 (C-357/19 κ.λπ.)

Κατόπιν προδικαστικής παραπομπής ουγγρικού δικαστηρίου, το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της συμβατότητας της ουγγρικής νομοθεσίας με την οδηγία της Ένωσης σχετικά με το **δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία**. Δεδομένου ότι το Ανώτατο Δικαστήριο της Ουγγαρίας είχε κρίνει ότι η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο ήταν μη σύννομη, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε εκ νέου ότι το σύστημα συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου δεν επιτρέπει σε **ανώτατο εθνικό δικαστήριο να διαπιστώσει ότι αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβληθείσα από κατώτερο δικαστήριο είναι μη σύννομη**. Περαιτέρω, το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται στην κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας κατά εθνικού δικαστή για τον λόγο ότι υπέβαλε στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως: μια τέτοια πειθαρχική διαδικασία ενέχει τον κίνδυνο να αποτρέψει το σύνολο των εθνικών δικαστηρίων από την υποβολή αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως, γεγονός που θα υπονόμει την ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης.

➔ Απόφαση IS
της 23ης Νοεμβρίου 2021 (C-564/19)

Ανταγωνισμός

Γενικό Δικαστήριο της ΕΕ –
Εξασφαλίζοντας την τήρηση του
δικαίου της Ένωσης από τα θεσμικά
όργανά της

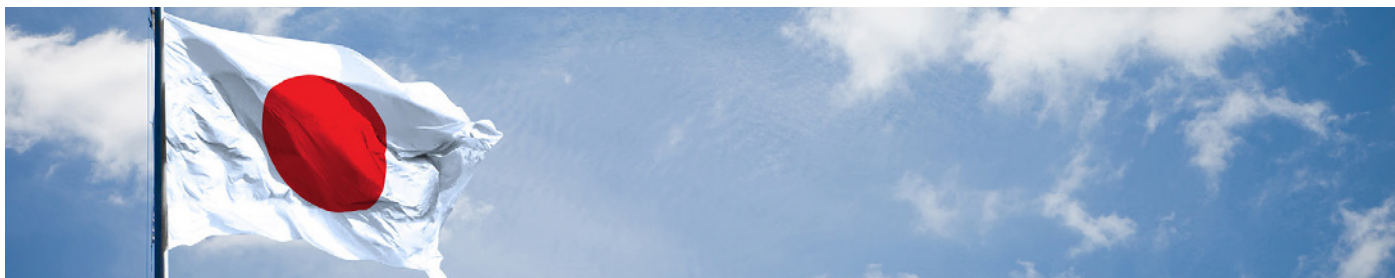
Βλ. βίντεο στο YouTube

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει κανόνες για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού. Απαγορεύονται οι πρακτικές που έχουν ως αντικείμενο ή ως σκοπό την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς. Ειδικότερα, το δίκαιο της Ένωσης απαγορεύει τη σύναψη ορισμένων συμφωνιών ή την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ μιας επιχείρησης και των ανταγωνιστών της που μπορεί να έχουν τέτοιο αντικείμενο ή να αποβλέπουν σε τέτοιον σκοπό. Απαγορεύεται επίσης η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης σε ορισμένη αγορά. Συγχρόνως, ο κανονισμός περί ελέγχου των συγκεντρώσεων αποσκοπεί στο να αποτρέψει τη δημιουργία ή την ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης μέσω της εξαγοράς ή της συγχώνευσης επιχειρήσεων.

Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση της Επιτροπής να επιβάλει συνολικό πρόστιμο ύψους περίπου 254 εκατομμυρίων ευρώ σε διάφορες **ιαπωνικές επιχειρήσεις** για τη συμμετοχή τους, κατά τη διάρκεια διαφορετικών περιόδων μεταξύ 1998 και 2012, σε **σύμπραξη στην αγορά των ηλεκτρολυτικών πυκνωτών αλουμινίου και τανταλίου**, κατασκευαστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται στο σύνολο σχεδόν των ηλεκτρονικών προϊόντων, όπως οι προσωπικοί υπολογιστές και οι ταμπλέτες.

➔ **Αποφάσεις NEC κατά Επιτροπής κ.λπ.
της 29ης Σεπτεμβρίου 2021 (T-341/18 κ.λπ.)**

Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή **της πολυεθνικής εταιρίας τηλεπικοινωνιών και καλωδιακής τηλεόρασης Altice Europe** κατά της απόφασης της Επιτροπής με την οποία της επιβλήθηκε, στο πλαίσιο **της εξαγοράς της PT Portugal**, συνολικό πρόστιμο ύψους 124,5 εκατομμυρίων ευρώ. Η Επιτροπή προσήψε στην Altice Europe, αφενός, ότι είχε αθετήσει την υποχρέωση κοινοποίησης της συγκέντρωσης και, αφετέρου, ότι δεν είχε συμμορφωθεί με την απαγόρευση πραγματοποίησης της συγκέντρωσης πριν από την κοινοποίησή της στην Επιτροπή και πριν από την έγκρισή της από την τελευταία. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο διέταξε να μειωθεί κατά 6,22 εκατομμύρια ευρώ το ποσό του προστίμου κατά το μέρος που αφορά την αθέτηση της υποχρέωσης κοινοποίησης της συγκέντρωσης.

→ **Απόφαση Altice Europe κατά Επιτροπής της 22ας Σεπτεμβρίου 2021 (T-425/18)**

Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε τις αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες εγκρίθηκαν οι **συγκεντρώσεις** που συνδέονταν με **την απόκτηση από την easyJet και από τη Lufthansa ορισμένων στοιχείων του ενεργητικού του ομίλου Air Berlin**. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή την οποία είχε ασκήσει η αεροπορική εταιρία Polskie Linie Lotnicze «LOT», ανταγωνίστρια των δύο εταιριών που συμμετείχαν στις συγκεντρώσεις, υπογραμμίζοντας ότι η Επιτροπή καλώς εντόπισε τις σχετικές αγορές ανά ζεύγη πόλεων από ή προς τους αερολιμένες με τους οποίους συνδέονταν οι χρονοθυρίδες της Air Berlin αντί να εξετάσει εξατομικευμένα εκάστη των αγορών στις οποίες η Air Berlin και αντιστοίχως η Lufthansa και η easyJet ήταν παρούσες.

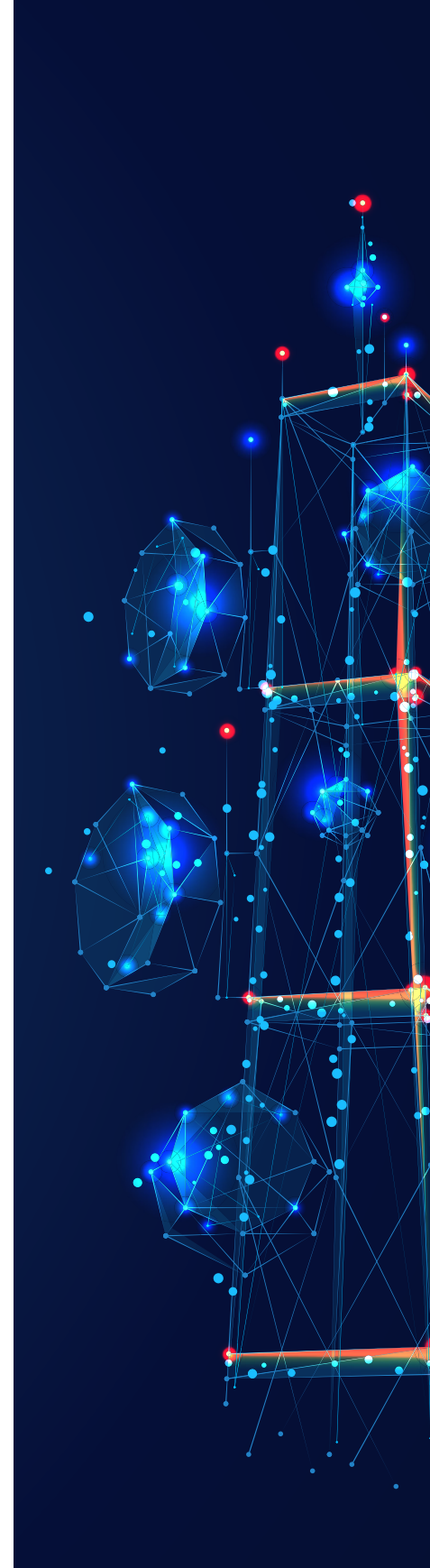
→ **Αποφάσεις Polskie Linie Lotnicze «LOT» κατά Επιτροπής της 20ής Οκτωβρίου 2021 (T-240/18 και T-296/18)**

Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση της Επιτροπής με την οποία διαπιστώθηκε ότι **η Google καταχράστηκε τη δεσπόζουσα θέση της ευνοώντας**, μέσω προνομιακής παρουσίασης και τοποθέτησης, **τη δική της υπηρεσία σύγκρισης προϊόντων** στις σελίδες γενικών αποτελεσμάτων της έναντι των αποτελεσμάτων των ανταγωνιστικών υπηρεσιών σύγκρισης. Το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε επίσης το ποσό του προστίμου, το οποίο είχε καθοριστεί από την Επιτροπή σε **2,42 δισεκατομμύρια ευρώ**, εκ των οποίων 523,5 εκατομμύρια ευρώ επιβλήθηκαν στην Google εις ολόκληρον με τη μητρική της εταιρία Alphabet.

→ **Απόφαση Google και Alphabet κατά Επιτροπής (Google Shopping) της 10ης Νοεμβρίου 2021 (T-612/17)**

Μεταξύ 1997 και 1999 η εταιρία Sumal αγόρασε δύο φορτηγά από τη Mercedes Benz Trucks España (MBTE), θυγατρική του ομίλου Daimler, της οποίας μητρική εταιρία είναι η Daimler AG. Με απόφαση του 2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Daimler AG παρέβη του κανόνες του δικαίου της Ένωσης περί απαγόρευσης των συμπράξεων συνάπτοντας, μεταξύ Ιανουαρίου 1997 και Ιανουαρίου 2011, συμφωνίες με δεκατέσσερις άλλους Ευρωπαίους κατασκευαστές φορτηγών **για τον καθορισμό των τιμών και την αύξηση των μικτών τιμών των φορτηγών στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (EOX)**. Κατόπιν της αποφάσεως αυτής, η Sumal άσκησε αγωγή αποζημίωσης κατά της MBTE για τη ζημία που υπέστη λόγω της σύμπραξης. Το Δικαστήριο έκρινε ότι ο ζημιωθείς από παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού της Ένωσης την οποία διέπραξε μητρική εταιρία δύναται να ζητήσει από τη θυγατρική της τελευταίας την αποκατάσταση των ζημιών που απορρέουν από την παράβαση, θα πρέπει όμως να αποδείξει ότι οι δύο εταιρίες συνιστούσαν οικονομική ενότητα κατά τον χρόνο της παραβάσεως και ότι η θυγατρική δραστηριοποιείται στην αγορά που αφορούσε η παράβαση.

→ **Απόφαση Sumal της 6ης Οκτωβρίου 2021 (C-882/19)**

Περιβάλλον

Η προστασία της πανίδας και της χλωρίδας, η ρύπανση του αέρα, του εδάφους και των υδάτων καθώς και οι κίνδυνοι που συνδέονται με επικίνδυνες ουσίες αποτελούν προκλήσεις τις οποίες καλείται να αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της θέσπισης αυστηρών κανόνων.

.....

Στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως την οποία άσκησε η Επιτροπή, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Ισπανία όφειλε να λάβει υπόψη την παράνομη άντληση ύδατος και την άντληση ύδατος για την υδροδότηση αστικών περιοχών κατά την εκτίμηση της **άντλησης των υπόγειων υδάτων της περιοχής Doñana** (Ισπανία), όπου βρίσκεται η μεγαλύτερη προστατευόμενη φυσική περιοχή στην Ευρώπη. Περαιτέρω, κατά το Δικαστήριο, το εν λόγω κράτος μέλος δεν έλαβε τα κατάλληλα μέτρα ώστε να αποφευχθούν οι διαταράξεις οι οποίες προκλήθηκαν στους προστατευόμενους οικοτόπους που βρίσκονται στο εν λόγω φυσικό πάρκο.

→ Απόφαση Επιτροπή κατά Ισπανίας της 24ης Ιουνίου 2021 (C-559/19)

Η **αλιεία με χρήση ηλεκτρικού ρεύματος** απαγορεύθηκε με νέους κανόνες που θέσπισαν το 2019 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Οι Κάτω Χώρες ζήτησαν από το Δικαστήριο να ακυρώσει τις διατάξεις αυτές, υποστηρίζοντας ότι ο νομοθέτης της Ένωσης δεν στηρίχθηκε στις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνώμες σχετικά με τις περιβαλλοντικές και οικολογικές επιπτώσεις από την εκμετάλλευση της **γλώσσας της Βόρειας Θάλασσας**. Το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή και επιβεβαίωσε το κύρος των σχετικών κανόνων: ο νομοθέτης της Ένωσης διαθέτει ευρεία εξουσία εκτίμησης στον οικείο τομέα και δεν υποχρεούται να στηρίζει τη νομοθετική επιλογή του αποκλειστικά σε επιστημονικές και τεχνικές γνώμες.

→ Απόφαση Κάτω Χώρες κατά Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15ης Απριλίου 2021 (C-733/19)

Όσον αφορά την έγκριση της **θήρας με ξόβεργες**, το Δικαστήριο έκρινε ότι κράτος μέλος (εν προκειμένω η **Γαλλία**) δεν μπορεί να επιτρέψει τέτοια μέθοδο σύλληψης πτηνών που συνεπάγεται παρεμπόδιτσες συλλήψεις δυνάμενες να προκαλέσουν στα οικεία είδη μη αμελητέες βλάβες. Ο παραδοσιακός χαρακτήρας μιας τέτοιας μεθόδου δεν αρκεί για να αποκλειστεί οποιαδήποτε άλλη ικανοποιητική διαθέσιμη λύση. Το Δικαστήριο διευκρίνισε τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων επιτρέπεται η παρέκκλιση από την απαγόρευση την οποία προβλέπει η οδηγία για τα πτηνά σχετικά με τη χρήση ορισμένων μεθόδων σύλληψης προστατευόμενων πτηνών.

→ **Απόφαση One Voice και Ligue pour la protection des oiseaux (LPO) κατά Ministre de la Transition écologique et solidaire**
της 17ης Μαρτίου 2021 (C-900/19)

Στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως την οποία άσκησε η Επιτροπή κατά της **Ουγγαρίας** για συστηματική και διαρκή υπέρβαση των **οριακών τιμών των σωματιδίων ΑΣ10**, το Δικαστήριο έκρινε ότι το εν λόγω κράτος μέλος παρέβη τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και επίσης ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει προκειμένου να διασφαλίσει, στο σύνολο της επικράτειάς του, αφενός, τη συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές για τις συγκεντρώσεις σωματιδίων ΑΣ10 και, αφετέρου, ότι η περίοδος υπέρβασης των εν λόγω τιμών είναι όσο το δυνατόν συντομότερη.

→ **Απόφαση Επιτροπή κατά Ουγγαρίας**
της 3ης Φεβρουαρίου 2021 (C-637/18)

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η Γερμανία παρέβη, μεταξύ 2010 και 2016, την οδηγία σχετικά με την ποιότητα του αέρα υπερβαίνοντας συστηματικά και συνεχώς τις **οριακές τιμές για το διοξείδιο του αζώτου (NO₂)**. Η Γερμανία παρέβη επίσης την υποχρέωση που υπέχει για την έγκαιρη λήψη των κατάλληλων μέτρων ώστε η περίοδος υπέρβασης να είναι όσο το δυνατόν συντομότερη στις σχετικές περιοχές.

→ **Απόφαση Επιτροπή κατά Γερμανίας**
της 3ης Ιουνίου 2021 (C-635/18)

Θεσμικά όργανα

Στα δύο δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης εναπόκειται να εξακριβώνουν αν οι πράξεις (ή η παράλειψη έκδοσης ορισμένων πράξεων) των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης είναι σύμφωνες προς το δίκαιο της Ένωσης. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο είναι εγγυητές της δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών, στο μέτρο που οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε επίπεδο Ένωσης αφορούν τους πολίτες άμεσα και ατομικά. Αντιθέτως, μόνον τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια να ελέγχουν τη νομιμότητα, υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, των πράξεων των εθνικών αρχών.

Το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) να μην παράσχει **μερική πρόσβαση στην τελική έκθεση** της έρευνάς της σχετικά με **έργα δημόσιου φωτισμού** τα οποία είχε πραγματοποιήσει η εταιρία Élios στην **Ουγγαρία** με χρηματοδοτική συμμετοχή της Ένωσης. Δεδομένου ότι οι ουγγρικές αρχές έχουν ήδη περατώσει τις εθνικές έρευνες σε σχέση με την εν λόγω έκθεση, η μη παροχή πρόσβασης στο ζητούμενο έγγραφο δεν δικαιολογείται πλέον από τον σκοπό περί προστασίας των ερευνητικών δραστηριοτήτων.

→ Απόφαση **Homoki** κατά Επιτροπής της 1ης Σεπτεμβρίου 2021 (T-517/19)

Το Δικαστήριο ακύρωσε τις αποφάσεις του Συμβουλίου όσον αφορά την εφαρμογή της **συνολικής και ενισχυμένης συμφωνίας εταιρικής σχέσης η οποία υπεγράφη με την Αρμενία** στις 26 Νοεμβρίου 2017. Αποφάνθηκε ότι, μολονότι η συμφωνία εταιρικής σχέσης ενέχει κάποιες πτυχές σχετικές με την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, εντούτοις τα στοιχεία ή οι δηλώσεις προθέσεως που περιλαμβάνει και τα οποία συνδέονται με αυτήν δεν αρκούν προκειμένου να αποτελέσουν αυτοτελές συστατικό στοιχείο της συμφωνίας, ικανό να δικαιολογήσει τον διαχωρισμό της πράξης του Συμβουλίου σε δύο χωριστές αποφάσεις. Αυτός ο διαχωρισμός είχε οδηγήσει, μεταξύ άλλων, στη χρήση του κανόνα ψηφοφορίας της ομοφωνίας για τη μία από τις σχετικές πράξεις και της ειδικής πλειοψηφίας για την άλλη.

→ Απόφαση **Επιτροπή κατά Συμβουλίου** της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 (C-180/20)

Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Ρουμανίας κατά της απόφασης της Επιτροπής να καταχωρίσει την **πρόταση ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας πολιτών** (ΕΠΠ) με τίτλο «Πολιτική συνοχής για την ισότητα των περιφερειών και τη διατήρηση των ιδιαίτερων πολιτιστικών χαρακτηριστικών τους». Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε για πρώτη φορά επί του ζητήματος εάν μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή η απόφαση της Επιτροπής περί καταχώρισης τέτοιας πρότασης. Η εν λόγω πρόταση ΕΠΠ είχε υποβληθεί το 2013 στην Επιτροπή, η οποία την απέρριψε αρχικά με την αιτιολογία ότι ευρισκόταν καταφανώς εκτός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων της βάσει των οποίων μπορούσε να υποβάλει πρόταση για την έκδοση νομικής πράξης της Ένωσης για την εφαρμογή των Συνθηκών. Το Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής, η οποία εν συνεχεία προέβη στην καταχώριση της πρότασης ΕΠΠ με απόφαση της 30ής Απριλίου 2019.

➔ **Απόφαση Ρουμανία κατά Επιτροπής**
της 10ης Νοεμβρίου 2021 (T-495/19)

Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά με το σημείο έναρξης της προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής κατά απόφασης αφορώσας πρόσωπο που υπάγεται στον **Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** σε περίπτωση άκαρπης κοινοποίησης συστημένης επιστολής. Ελλείψει διάταξης που να έχει εφαρμογή στις διαφορές από τον ΚΥΚ και που να προσδιορίζει την αφετηρία του υπολογισμού της προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής, όταν δεν παραλαμβάνεται από το ταχυδρομείο η συστημένη επιστολή με απόδειξη παραλαβής, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η ασφάλεια δικαίου και η ανάγκη να αποφεύγεται κάθε αυθαίρετη διάκριση ή μεταχείριση κατά την απονομή της δικαιοσύνης αντιτίθενται στο τεκμήριο κοινοποίησης κατά την ημερομηνία εκπνοής της προθεσμίας φύλαξης της συστημένης επιστολής που απεστάλη στην κατοικία του ενδιαφερομένου. Τέλος, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, δεδομένου ότι η απόφαση κοινοποιήθηκε **με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου** (το οποίο ο παραλήπτης επιβεβαίωσε αμελλητί ότι παρέλαβε), η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής άρχισε να τρέχει από την ημερομηνία κοινοποίησης.

➔ **Απόφαση Barata κατά Κοινοβουλίου**
της 3ης Μαρτίου 2021 (T-723/18)

Σε υπόθεση μεταξύ της Δημοκρατίας της Μολδαβίας και μιας ουκρανικής εταιρίας, το Δικαστήριο ερωτήθηκε αν **απαίτηση που απορρέει από σύμβαση πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να χαρακτηριστεί ως «επένδυση», κατά την έννοια της Συνθήκης για τον Χάρτη Ενέργειας (ΣΧΕ)**. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η απόκτηση, από επιχείρηση συμβαλλόμενου μέρους της ΣΧΕ, απαίτησης η οποία απορρέει από σύμβαση παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, μη συνδεδεμένη με επένδυση, και την οποία κατέχει επιχείρηση κράτους που δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος της εν λόγω Συνθήκης έναντι δημόσιας επιχείρησης άλλου συμβαλλόμενου μέρους της ίδιας Συνθήκης δεν συνιστά «επένδυση», κατά την έννοια της ΣΧΕ. Συγκεκριμένα, απαίτηση απορρέουσα από απλή σύμβαση πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δικαίωμα αναλήψεως οικονομικής δραστηριότητας στον ενεργειακό τομέα. Επομένως, μια απλή σύμβαση παροχής ηλεκτρικής ενέργειας την οποία παρήγαν άλλες επιχειρήσεις είναι εμπορική πράξη η οποία δεν μπορεί, αφ' εαυτής, να αποτελεί επένδυση.

➔ **Απόφαση Μολδαβία κατά Komstroy**
της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 (C-741/19)

Στη γνωμοδότηση που εξέδωσε κατόπιν αιτήσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Δικαστήριο επισήμανε ότι οι Συνθήκες δεν απαγορεύουν στο Συμβούλιο να αναμείνει την «κοινή συμφωνία» των κρατών μελών πριν προχωρήσει στην έκδοση της απόφασης περί σύναψης της **Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας** (καλούμενη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) από την Ένωση. Το Συμβούλιο, όμως, δεν επιτρέπεται να τροποποιήσει τη διαδικασία σύναψης της Σύμβασης εξαρτώντας τη σύναψη από την προηγούμενη διαπίστωση της ύπαρξης τέτοιας «κοινής συμφωνίας». Το Δικαστήριο διευκρίνισε ποια είναι η κατάλληλη νομική βάση για την έκδοση της απόφασης του Συμβουλίου περί σύναψης του τμήματος της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της σχεδιαζόμενης συμφωνίας. Διευκρίνισε επίσης ότι η πράξη σύναψης μπορεί να διαχωριστεί σε δύο διακριτές αποφάσεις εφόσον διαπιστώνεται ότι συντρέχει αντικειμενική ανάγκη.

➔ Γνωμοδότηση Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης
της 6ης Οκτωβρίου 2021 (1/19)

Φορολογία

Προκειμένου να διασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προβεί σε εναρμόνιση των νομοθεσιών για την επιβολή ορισμένων έμμεσων φόρων, όπως οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης στα ενεργειακά προϊόντα. Συνακόλουθα, με τον καθορισμό ελάχιστων επιπέδων φορολόγησης, π.χ., για τα καύσιμα κινητήρων, μια οδηγία της Ένωσης αποσκοπεί στη μείωση των διαφορών στα εθνικά επίπεδα φορολογίας. Εξάλλου, ακόμη και η επιβολή άμεσων φόρων, η οποία εμπίπτει καταρχήν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, όπως η φορολόγηση των εταιριών, πρέπει να συμμορφώνεται προς τους βασικούς κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η απαγόρευση των κρατικών ενισχύσεων. Όπως και κατά τα προηγούμενα έτη, εκδόθηκαν αποφάσεις σχετικά με φορολογικές αποφάσεις προέγκρισης («tax rulings») ορισμένων κρατών μελών που είχαν επιφυλάξει σε πολυεθνικές επιχειρήσεις ιδιαίτερη φορολογική μεταχείριση, την οποία η Επιτροπή θεώρησε ασύμβατη με την εν λόγω απαγόρευση.

.....

Στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως την οποία άσκησε η Επιτροπή, το Δικαστήριο έκρινε ότι η Ιταλία παραβίασε το δικαίωμα της Ένωσης απαλλάσσοντας από τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης τα καύσιμα για την κίνηση σκαφών αναψυχής που ναυλώνονται για ιδιωτική χρήση. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι η οδηγία της Ένωσης προβλέπει ελάχιστα επίπεδα φορολόγησης για τα καύσιμα, η απαλλαγή τους επιτρέπεται μόνον όταν το σκάφος χρησιμοποιείται από τον τελικό χρήστη για εμπορικούς σκοπούς. Το γεγονός ότι η ναύλωση αποτελεί εμπορική δραστηριότητα για τον ναυλωτή δεν ασκεί επιρροή.

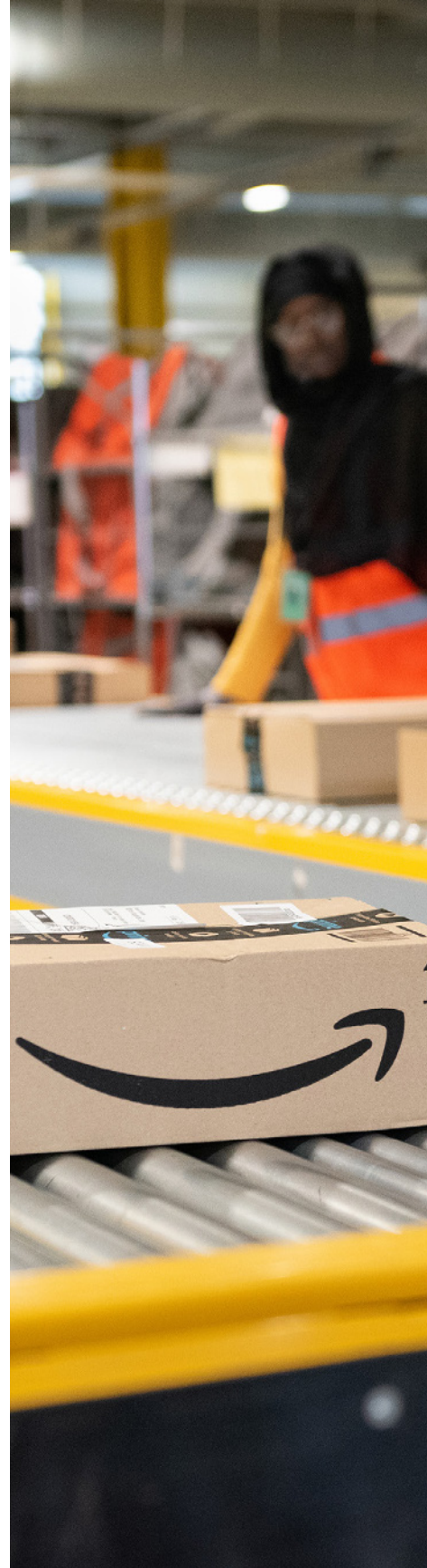
➔ Απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας
της 16ης Σεπτεμβρίου 2021 (C-341/20)

Στο πλαίσιο προσφυγών που άσκησαν το Λουξεμβούργο και η Amazon, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία, μεταξύ 2006 και 2014, το Λουξεμβούργο είχε χορηγήσει στην **Amazon EU**, η οποία αποτελούσε την εποχή εκείνη το κέντρο πωλήσεων της Amazon για όλη την Ευρώπη και της οποίας η έδρα βρίσκεται στο Λουξεμβούργο, **κρατικές ενισχύσεις κατά παράβαση του δικαίου της Ένωσης**, επιτρέποντάς της, μέσω **φορολογικών αποφάσεων προέγκρισης** («tax rulings»), να καταβάλλει αισθητά λιγότερους φόρους σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις. Κατά την Επιτροπή, το Λουξεμβούργο όφειλε να ανακτήσει από την Amazon αδικαιολόγητα φορολογικά πλεονεκτήματα ύψους περίπου 250 εκατομμυρίων ευρώ, πλέον τόκων. Στην απόφασή του, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε αποδείξει επαρκώς ότι το φορολογητέο εισόδημα της Amazon EU είχε μειωθεί με τεχνητό τρόπο λόγω της υπερτίμησης της αμοιβής που κατέβαλλε σε άλλη επιχείρηση του ομίλου Amazon για τη χρήση ορισμένων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

➔ **Απόφαση Λουξεμβούργο και Amazon κατά Επιτροπής**
της 12ης Μαΐου 2021 (T-816/17 κ.λπ.)

Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τις προσφυγές που άσκησαν το **Λουξεμβούργο και ο προμηθευτής ενέργειας Engie** κατά της απόφασης με την οποία η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το Λουξεμβούργο είχε χορηγήσει στην Engie **κρατικές ενισχύσεις κατά παράβαση του δικαίου της Ένωσης**, επιτρέποντας, μέσω φορολογικών αποφάσεων προέγκρισης («tax rulings»), σε δύο εταιρίες του ομίλου αυτού που εδρεύουν στο Λουξεμβούργο να αποφεύγουν τον φόρο για το σύνολο σχεδόν των κερδών τους. Κατά την Επιτροπή, το Λουξεμβούργο όφειλε να ανακτήσει περίπου 120 εκατομμύρια ευρώ για μη καταβληθέντες φόρους, πλέον τόκων. Επικυρώνοντας την απόφαση της Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο υπογράμμισε ότι **το Λουξεμβούργο είχε παραλείψει να διαπιστώσει καταχρηστική συμπεριφορά της Engie**, μολονότι πληρούνταν όλα τα σχετικά κριτήρια.

➔ **Απόφαση Λουξεμβούργο κ.λπ. κατά Επιτροπής**
της 12ης Μαΐου 2021 (T-516/18 κ.λπ.)

Διανοητική ιδιοκτησία

Το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο διασφαλίζουν την ερμηνεία και την εφαρμογή της νομοθεσίας που έχει θεσπίσει η Ένωση για την προστασία του συνόλου των αποκλειστικών δικαιωμάτων επί των πνευματικών δημιουργιών. Επιπλέον, η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (λεγόμενα δικαιώματα του δημιουργού) και της βιομηχανικής ιδιοκτησίας (δίκαιο σημάτων, προστασία σχεδίων και υποδειγμάτων, δικαιώματα ευρεσιτεχνίας) βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, προάγοντας ένα περιβάλλον που ευνοεί τη δημιουργικότητα και την καινοτομία.

.....

Σε ένδικη διαφορά μεταξύ της εταιρίας Lego και μιας γερμανικής εταιρίας, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) κακώς ακύρωσε σχέδιο ή υπόδειγμα **τούβλου συσκευασίας παιχνιδιού κατασκευών LEGO**. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε συγκεκριμένα ότι το EUIPO όφειλε να προβεί σε προσήκουσα αξιολόγηση των εξαιρέσεων από τον κανονισμό για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά της εμφάνισης του σχετικού υποδείγματος. Το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε **ότι ένα σχέδιο ή υπόδειγμα δεν μπορεί να κηρυχθεί άκυρο εάν τουλάχιστον ένα από τα χαρακτηριστικά του δεν υπαγορεύεται από την τεχνική λειτουργία του προϊόντος.**

→ Απόφαση Lego A/S κατά EUIPO και Delta Sport Handelskontor GmbH της 24ης Μαρτίου 2021 (T-515/19)

Το Γενικό Δικαστήριο αναγνώρισε το **κύρος τρισδιάστατου σήματος** που αναπαριστά το **σχήμα κραγιόν για τα χείλη** και ακύρωσε την απόφαση του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO) το οποίο είχε απορρίψει την αρχική αίτηση καταχώρισης του εν λόγω σημείου ως σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προσδιορίζει κραγιόν για τα χείλη. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, **το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση έχει διακριτικό χαρακτήρα** διότι αποκλίνει σημαντικά από τα γενικώς και συνήθως ισχύοντα στον τομέα των κραγιόν για τα χείλη, καθόσον το κραγιόν είναι στρογγυλεμένο και όχι κάθετο και κυλινδρικό.

→ Απόφαση Guerlain της 14ης Ιουλίου 2021 (T-488/20)

Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ένα αρχείο ήχου το οποίο αναπαράγει τον **ήχο του ανοίγματος μεταλλικού κουτιού ποτών**, τον οποίο ακολουθεί σιγή και ο ήχος των παραγόμενων φυσαλίδων, δεν μπορεί να καταχωριστεί ως σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να προσδιορίσει ποτά διότι στερείται διακριτικού χαρακτήρα. Το Γενικό Δικαστήριο συντάχθηκε με τη θέση του EUIPO και υπενθύμισε **ότι ένα αρχείο ήχου πρέπει να έχει διακριτικό χαρακτήρα προκειμένου να μπορεί ο καταναλωτής να το αντιληφθεί και να το εκλάβει ως σήμα** και όχι απλώς ως λειτουργικό στοιχείο ή ως ένδειξη χωρίς ίδια εγγενή χαρακτηριστικά.

➔ Απόφαση *Ardagh Metal Beverage Holdings*
της 7ης Ιουλίου 2021 (T-668/19)

Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της εταιρίας **Chanel** κατά της αίτησης καταχώρισης σήματος της εταιρίας **Huawei** ενώπιον του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), με το σκεπτικό ότι τα επίμαχα εικονιστικά σημεία δεν είναι παρόμοια και ότι τα σήματα πρέπει να συγκριθούν όπως έχουν καταχωριστεί ή όπως έχει ζητηθεί η καταχώρισή τους, χωρίς να μεταβληθεί ο προσανατολισμός τους. Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι **η απλή παρουσία, σε καθένα από τα επίμαχα σήματα, δύο στοιχείων που σχετίζονται μεταξύ τους δεν καθιστά τα σήματα παρόμοια, ακόμη και αν έχουν το ίδιο βασικό γεωμετρικό σχήμα ενός κύκλου που περιβάλλει τα στοιχεία αυτά.**

➔ Απόφαση *Chanel SAS*
της 21ης Απριλίου 2021 (T-44/20)

Το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά με **τη δυνατότητα ενός Βρετανού δικηγόρου να εκπροσωπήσει διάδικο σε διαδικασία προσφυγής ενώπιόν του κατά απόφασης του Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO)**. Το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε τις δύο προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται σωρευτικά προκειμένου ένα πρόσωπο να μπορεί έγκυρα να εκπροσωπεί διαδίκους (πέραν των κρατών μελών και των θεσμικών οργάνων της Ένωσης) ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης: πρώτον, να έχει τη δικηγορική ιδιότητα και, δεύτερον, να έχει δικαίωμα παράστασης ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους ή άλλου κράτους συμβαλλομένου στη Συμφωνία ΕΟΧ. Η προσφυγή είχε ασκηθεί μετά την 31η Δεκεμβρίου 2020, ημερομηνία λήξης της μεταβατικής περιόδου πριν από την οριστική αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση, και δεν ενέπιπτε σε καμία από τις περιπτώσεις που ορίζονται στη Συμφωνία Αποχώρησης, κατά τις οποίες ένας δικηγόρος που έχει δικαίωμα παράστασης ενώπιον των δικαστηρίων του Ηνωμένου Βασιλείου και ο οποίος δεν έχει αποδείξει ότι έχει δικαίωμα παράστασης ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους ή άλλου κράτους συμβαλλομένου στη Συμφωνία ΕΟΧ μπορεί να εκπροσωπεί διάδικο ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η προσφυγή κρίθηκε απαράδεκτη.

→ **Διάταξη Daimler κατά EUIPO**
της 7ης Δεκεμβρίου 2021 (T-422/21)

Το Δικαστήριο έκρινε ότι, όταν ο κάτοχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας λαμβάνει ή απαιτεί τη λήψη **περιοριστικών μέτρων κατά του framing**, η ενσωμάτωση ενός έργου σε ιστοσελίδα τρίτου, μέσω της εν λόγω τεχνικής, αποτελεί διάθεση του έργου σε νέο κοινό. Για την ως άνω παρουσίαση στο κοινό απαιτείται η συγκατάθεση του κατόχου του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

→ **Απόφαση VG Bild-Kunst**
της 9ης Μαρτίου 2021 (C-392/19)

Το Δικαστήριο αποσαφίνισε, στο πλαίσιο του καθεστώτος που ίσχυε πριν από εκείνο που εισήγαγε η νέα οδηγία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας του 2019, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες **οι διαδικτυακές πλατφόρμες** (εν προκειμένω, οι YouTube και Cyando) θα μπορούσαν να θεωρηθούν **υπεύθυνες**. Το Δικαστήριο έκρινε ότι ο διαχειριστής τέτοιας πλατφόρμας **δεν διενεργεί καταρχήν ο ίδιος πράξη παρουσίασης στο κοινό** του προστατευόμενου από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας περιεχομένου που οι χρήστες της πλατφόρμας αυτής έχουν αναρτήσει παρأنόμως στο διαδίκτυο. Εντούτοις, ο διαχειριστής μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για την τέλεση παρουσίασης συνεπαγόμενης προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας εάν συμβάλλει, κατά τρόπο που δεν περιορίζεται απλώς στη διάθεση της πλατφόρμας, στην παροχή στο κοινό πρόσβασης στο περιεχόμενο αυτό.

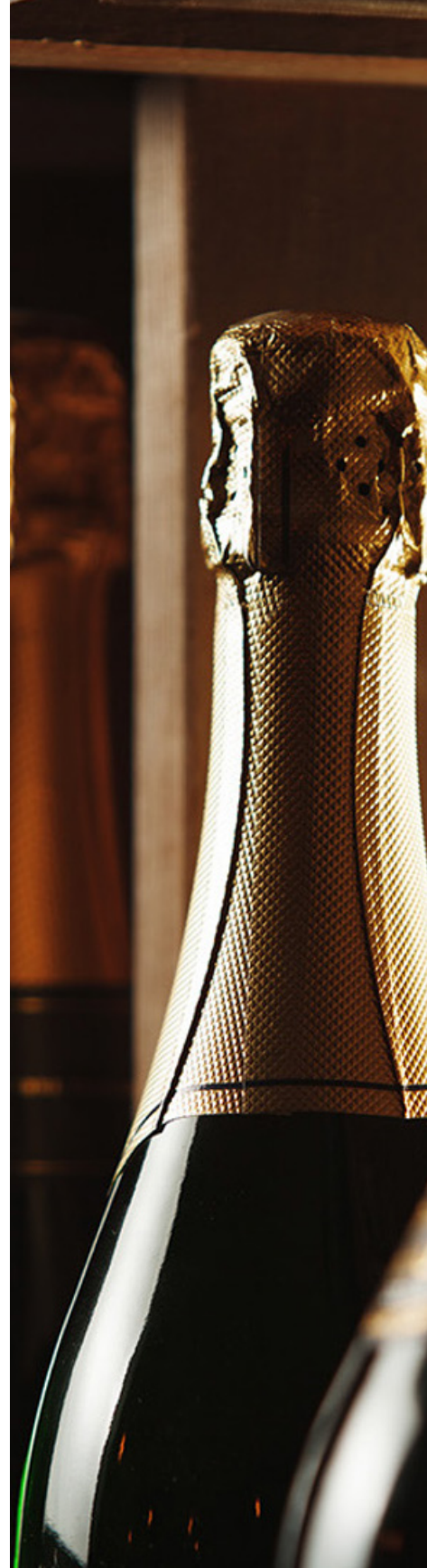
→ **Απόφαση YouTube κ.λπ.**
της 22ας Ιουνίου 2021 (C-682/18)

Στην υπόθεση αυτή, οι διαδικτυακές συνδέσεις πελατών της εταιρίας Telenet χρησιμοποιήθηκαν για την ανταλλαγή ταινιών του καταλόγου της Mircom σε ένα διομότιμο δίκτυο (peer-to-peer). Το Δικαστήριο έκρινε ότι η προστασία των δικαιωμάτων του κατόχου δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας μπορεί να δικαιολογηθεί **τη συστηματική καταχώριση διευθύνσεων IP** των χρηστών και τη γνωστοποίηση των ονομάτων και των ταχυδρομικών διευθύνσεών τους στον κάτοχο ή σε τρίτον **προκειμένου να καταστεί δυνατή η άσκηση αγωγής αποζημιώσεως**. Ωστόσο, το αίτημα ενημέρωσης που υποβάλλει κάτοχος δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας δεν πρέπει να είναι καταχρηστικό και οφείλει να είναι δικαιολογημένο και αναλογικό.

→ **Απόφαση M.I.C.M.**
της 17ης Ιουνίου 2021 (C-597/19)

Ένας ιδιοκτήτης μπαρ tapas στην Ισπανία χρησιμοποιούσε το σημείο CHAMPANILLO για τον προσδιορισμό και την προώθηση των καταστημάτων του. Στις διαφημίσεις του απεικονίζονταν δύο κολωνάτα ποτήρια γεμάτα με αφρώδες ποτό. Η Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (CIVC), οργανισμός αρμόδιος για την προστασία των συμφερόντων των παραγωγών σαμπάνιας, επιθυμούσε να ζητήσει την απαγόρευση της χρήσης της λέξης champanillo (η οποία στην ισπανική γλώσσα σημαίνει «μικρή σαμπάνια») για τον λόγο ότι η χρήση του σημείου αυτού συνιστά προσβολή του δικαιώματος επί της προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) «Champagne». Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι τα προϊόντα που καλύπτονται από **ΠΟΠ προστατεύονται έναντι παρανόμων ενεργειών που αφορούν τόσο προϊόντα όσο και υπηρεσίες**.

➔ Απόφαση Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne
της 9ης Σεπτεμβρίου 2021 (C-783/19)

Προστασία των προσωπικών δεδομένων

Το Δικαστήριο και ο ψηφιακός κόσμος

Βλ. βίντεο στο YouTube

Η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί στέρεα και συνεκτική βάση για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ανεξάρτητα από τον τρόπο και το πλαίσιο της συλλογής τους (διαδικτυακές αγορές, τραπεζικά δάνεια, αναζήτηση εργασίας, αιτήσεις παροχής πληροφοριών από τις δημόσιες αρχές). Οι προστατευτικοί αυτοί κανόνες εφαρμόζονται σε φυσικά πρόσωπα και σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που είναι εγκατεστημένοι εντός ή εκτός της Ένωσης, περιλαμβανομένων των εταιριών που προσφέρουν αγαθά ή υπηρεσίες, όπως η Facebook και η Amazon, εφόσον ζητούν ή χρησιμοποιούν περαιτέρω τα προσωπικά δεδομένα των πολιτών της Ένωσης.

Το 2021, το Δικαστήριο εξέδωσε πολυάριθμες αποφάσεις σχετικά με την ευθύνη που υπέχουν οι εθνικές αρχές και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις στο πλαίσιο της συλλογής και της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.

.....

Το Δικαστήριο έκρινε ότι αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης η νομοθεσία κράτους μέλους η οποία υποχρεώνει την αρχή οδικής ασφάλειας να καθιστά προσβάσιμα στο κοινό τα **δεδομένα σχετικά με τους βαθμούς ποινής που επιβάλλονται στους οδηγούς** για τροχαίες παραβάσεις. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν είχε αποδειχθεί η αναγκαιότητα του καθεστώτος αυτού για τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας. Η υπόθεση αφορούσε τη **λεττονική νομοθεσία περί οδικής κυκλοφορίας**, η οποία προβλέπει ότι οι πληροφορίες σχετικά με τους επιβαλλόμενους στους οδηγούς βαθμούς ποινής είναι προσβάσιμες στο κοινό και γνωστοποιούνται σε οποιονδήποτε υποβάλλει σχετική αίτηση, χωρίς ο αιτών να χρειάζεται να αποδείξει ειδικό συμφέρον για τη λήψη τους.

➔ Απόφαση *Latvijas Republikas Saeima*
της 22ας Ιουνίου 2021 (C-439/19)

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η πρόσβαση, για σκοπούς ποινικής έρευνας, σε σύνολο **δεδομένων ηλεκτρονικών επικοινωνιών** κίνησης ή θέσης, από τα οποία μπορούν να συναχθούν ακριβή συμπεράσματα για την ιδιωτική ζωή των χρηστών, επιτρέπεται μόνο για την **καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος ή για την πρόληψη σοβαρών απειλών κατά της δημόσιας ασφάλειας**. Το δίκαιο της Ένωσης αντιτίθεται εξάλλου σε εθνική ρύθμιση η οποία παρέχει στην εισαγγελική αρχή την αρμοδιότητα να επιτρέπει την πρόσβαση δημόσιας αρχής στα δεδομένα αυτά στο πλαίσιο ανακριτικής διαδικασίας.

→ Απόφαση *H. K. κατά Prokuratuur*
της 2ας Μαρτίου 2021 (C-746/18)

Με απόφαση εκδοθείσα σε υπόθεση προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην οποία εμπλέκεται η εταιρία **Facebook Ireland**, το Δικαστήριο διευκρίνισε τις προϋποθέσεις ασκήσεως των **εξουσιών των εθνικών εποπτικών αρχών** για τη διασυννοριακή επεξεργασία δεδομένων, επισημαίνοντας ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ανάλογη αρχή μπορεί να γνωστοποιεί οποιαδήποτε προβαλλόμενη παράβαση των διατάξεων του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ) ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους, έστω και αν η ίδια δεν είναι η επικεφαλής αρχή για την επεξεργασία αυτή. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι, δεδομένου ότι η Facebook Ireland **δεν είχε ενημερώσει επαρκώς τους χρήστες του διαδικτύου** για τη συλλογή και τη χρήση των πληροφοριών που τους αφορούσαν, η συγκατάθεσή τους για την επεξεργασία των δεδομένων δεν ήταν έγκυρη.

→ Απόφαση *Facebook Ireland κ.λπ.*
της 15ης Ιουνίου 2021 (C-645/19)

Προστασία των καταναλωτών

Η προάσπιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών, η ευημερία και η ευμάρειά τους αποτελούν θεμελιώδεις αξίες για την ανάπτυξη των πολιτικών της Ένωσης. Το Δικαστήριο ελέγχει την εφαρμογή του προστατευτικού πλέγματος κανόνων για τους καταναλωτές προκειμένου να διασφαλίζεται η διατήρηση της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών και εννόμων συμφερόντων τους, ανεξάρτητα από τον τόπο όπου ζουν ή μετακινούνται ή πραγματοποιούν τις αγορές τους στο εσωτερικό της Ένωσης.

Το Δικαστήριο: προστατεύοντας τα δικαιώματα των καταναλωτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βλ. βίντεο στο YouTube

Τι έχει κάνει για μένα το Δικαστήριο;

Βλ. βίντεο στο YouTube

.....

Το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία δεν συνιστά κρατική ενίσχυση **η απαλλαγή από την είσπραξη εγγύησης για συσκευασίες ποτών** που πωλούνται από μεθοριακά εμπορικά καταστήματα στη Γερμανία σε πελάτες που κατοικούν στη Δανία. Η Επιτροπή, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η προϋπόθεση σχετικά με τους κρατικούς πόρους δεν πληρούνταν, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.

→ Απόφαση Dansk Erhverv κατά Επιτροπής
της 9ης Ιουνίου 2021 (T-47/19)

Κατά τη μεταποίηση βιολογικών τροφίμων, όπως είναι τα βιολογικά ροφήματα με βάση το ρύζι και τη σόγια, με σκοπό τον εμπλουτισμό τους με ασβέστιο, η προσθήκη του φυκιού *Lithothamnium calcareum* (λιθοθάμνιου) απαγορεύθηκε από το Δικαστήριο, το οποίο υπενθύμισε ότι **το δίκαιο της Ένωσης προβλέπει αυστηρούς κανόνες ως προς την προσθήκη ανόργανων στοιχείων, όπως το ασβέστιο, κατά την παρασκευή βιολογικών τροφίμων**. Εάν γινόταν δεκτό ότι είναι επιτρεπτή η χρησιμοποίηση του φυκιού αυτού ως μη βιολογικού συστατικού γεωργικής προέλευσης, θα δινόταν, στην πραγματικότητα, στους παραγωγούς των τροφίμων αυτών η δυνατότητα να παρακάμπτουν τους κανόνες της Ένωσης.

→ Απόφαση Natumi GmbH κατά Land Nordrhein-Westfalen
της 29ης Απριλίου 2021 (C-815/19)

REMA

A vertical sequence of five digital displays, each showing the word "CANDY" in a segmented font. The first display shows "CANDY" in white segments on a black background, with two red dots to the left. The second display shows "CANDY" in red segments on a black background, with two red dots to the left. The third display shows "CANDY" in white segments on a black background, with two red dots to the left. The fourth display shows "CANDY" in white segments on a black background, with two red dots to the left. The fifth display shows "CANDY" in white segments on a black background, with two red dots to the left.

➔ Απόφαση Airhelp Ltd κατά Scandinavian Airlines System SAS
της 23ης Μαρτίου 2021 (C-28/20)

➔ Απόφαση Johannes Dietrich και Norbert Häring κατά Hessischer Rundfunk
της 26ης Ιανουαρίου 2021 (C-422/19 και C-423/19)

Το Δικαστήριο έκρινε ότι **η συγγραφική νομοθεσία η οποία απαγορεύει την ακύρωση δανειακής συμβάσεως συνολογηθείσας σε ξενονόμισμα για τον λόγο ότι περιλαμβάνει καταχρηστική ρήτρα** περί της διαφοράς της συναλλαγματικής ισοτιμίας είναι καταρχήν συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης, εφόσον καθιστά δυνατή την αποκατάσταση της νομικής και πραγματικής κατάστασης στην οποία θα τελούσε ο καταναλωτής αν δεν υπήρχε η καταχρηστική ρήτρα, ακόμη και εάν η ακύρωση της συμβάσεως θα ήταν ευνοϊκότερη για τον καταναλωτή. Επιπλέον, η βούληση την οποία εκδηλώνει ο ενδιαφερόμενος καταναλωτής δεν μπορεί να υπερισχύσει της εκτίμησης, η οποία εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, του κατά πόσον η συγγραφική εθνική νομοθεσία καθιστά όντως δυνατή την αποκατάσταση της νομικής και πραγματικής κατάστασης του καταναλωτή.

→ **Απόφαση OTP Jelzálogbank κ.λπ.
της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 (C-932/19)**

Σε υπόθεση στην οποία η ιρλανδική ναυτιλιακή εταιρία Irish Ferries αναγκάστηκε, το 2018, να ματαιώσει ολόκληρη την περίοδο διεξαγωγής δρομολογίων διότι, κατόπιν καθυστερήσεων στην παράδοση ενός νέου πλοίου, δεν ήταν σε θέση να προσφύγει πλοίο αντικατάστασης, το Δικαστήριο αποσαφήνισε διάφορες διατάξεις σχετικά με τα δικαιώματα των επιβατών στις θαλάσσιες και εσωτερικές πλωτές μεταφορές (ματαίωση, αποζημίωση, τιμή του εισιτηρίου κ.λπ.). Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε ότι **οι υποχρεώσεις μεταφοράς με άλλο δρομολόγιο και αποζημίωσης σε περίπτωση ματαίωσης μιας υπηρεσίας μεταφοράς τελούν σε αναλογία με τον σκοπό που επιδιώκει ο εφαρμοστέος κανονισμός της Ένωσης.**

→ **Απόφαση Irish Ferries
της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 (C-570/19)**

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της αποκαλούμενης τιμολογιακής επιλογής «**μηδενικής χρέωσης**» **για το διαδίκτυο**. Πρόκειται για εμπορική πρακτική με την οποία ο πάροχος υπηρεσιών πρόσβασης εφαρμόζει «μηδενική χρέωση» ή ευνοϊκότερη χρέωση στο σύνολο ή σε ένα μέρος της κίνησης δεδομένων που συνδέεται με εφαρμογή ή κατηγορία συγκεκριμένων εφαρμογών που προτείνονται από συνεργαζόμενες επιχειρήσεις. Το Δικαστήριο έκρινε ότι τιμολογιακές επιλογές αυτού του είδους αντιβαίνουν στον κανονισμό για την πρόσβαση στο ανοικτό διαδίκτυο, ενώ το ίδιο ισχύει και για περιορισμούς του εύρους ζώνης, της παροχής δικτύου σε άλλη συσκευή ή της χρήσης με περιαγωγή λόγω της ενεργοποίησης τέτοιες τιμολογιακής επιλογής.

→ **Αποφάσεις Vodafone και Telekom Deutschland
της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 (C-854/19 κ.λπ.)**

Οικογενειακό δίκαιο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεσπίζει κοινούς κανόνες στο οικογενειακό δίκαιο, προκειμένου οι Ευρωπαίοι πολίτες να μην παρεμποδίζονται κατά την άσκηση των δικαιωμάτων τους επειδή ζουν σε διαφορετικά κράτη μέλη της Ένωσης ή επειδή έχουν μετακομίσει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο κατά τη διάρκεια του βίου τους.

Οι διατάξεις που διέπουν τις διασυνοριακές διαφορές μεταξύ γονέων και τέκνων περιέχονται στον κανονισμό Βρυξέλλες ΙΙα, ο οποίος συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας εντός της Ένωσης στον τομέα των γαμικών διαφορών και των διαφορών γονικής μέριμνας.

.....

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε σε υπόθεση περί **διεθνούς απαγωγής παιδιών**, σχετικά με την αίτηση επιστροφής στη Σουηδία του παιδιού ενός ιρανικού ζεύγους το οποίο είχε μεταφερθεί στη Φινλανδία. Το Δικαστήριο έκρινε ότι **δεν μπορεί να συνιστά παράνομη μετακίνηση (ή κατακράτηση) η κατάσταση στην οποία ένας γονέας, χωρίς την άδεια του έτερου γονέα, μετακίνησε το παιδί** από το κράτος της συνήθους διαμονής του σε άλλο κράτος μέλος της Ένωσης, αφού του η αρμόδια για θέματα μετανάστευσης αρχή του κράτους διαμονής θεώρησε ότι **υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων χορηγήσεως ασύλου** όσον αφορά το παιδί και τον επίμαχο γονέα **είναι η αρμόδια αρχή του έτερου αυτού κράτους μέλους.**

➔ **Απόφαση Α**
της 2ας Αυγούστου 2021 (C-262/21)

Το Δικαστήριο επιλήφθηκε της περίπτωσης ανήλικου τέκνου το οποίο είναι πολίτης της Ένωσης και στου οποίου το πιστοποιητικό γέννησης που έχει εκδοθεί από το κράτος μέλος υποδοχής αναγράφονται ως **γονείς δύο πρόσωπα του ίδιου φύλου**. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το κράτος μέλος του οποίου το εν λόγω τέκνο είναι πολίτης υποχρεούται να του χορηγήσει ταυτότητα ή διαβατήριο, χωρίς να απαιτείται προς τούτο πιστοποιητικό γέννησης που να έχει εκδοθεί από τις δικές του αρχές. Επίσης, το εν λόγω κράτος μέλος είναι υποχρεωμένο να αναγνωρίσει το έγγραφο που έχει εκδοθεί από το κράτος μέλος υποδοχής και παρέχει **στο τέκνο τη δυνατότητα να ασκήσει, με καθένα εκ των δύο ως άνω προσώπων του ίδιου φύλου, το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος της Ένωσης**.

➔ Απόφαση *Stolichna obshtina, rayon «Pancharevo»*
της 14ης Δεκεμβρίου 2021 (C-490/20)

Κοινωνική ασφάλιση

Οι κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποσκοπούν στον συντονισμό των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, ώστε να διασφαλίζεται τόσο ότι τα πρόσωπα που εγκαθίστανται σε άλλο κράτος μέλος της Ένωσης δεν στερούνται την κοινωνικοασφαλιστική τους κάλυψη (παραδείγματος χάριν, συνταξιοδοτικά δικαιώματα και υγειονομική περίθαλψη) όσο και ότι είναι σε θέση να γνωρίζουν πάντοτε σε ποιες εθνικές διατάξεις υπάγονται. Με άλλα λόγια, δεν πρέπει να θίγονται τα δικαιώματα προσώπου που ασκεί το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας στην Ευρώπη σε σχέση με ένα πρόσωπο που διέμενε και εργαζόταν ανέκαθεν σε ένα μόνον κράτος μέλος. Σε αυτό το πλαίσιο κανόνων και αρχών, το Δικαστήριο αποβλέπει στην κατοχύρωση της κοινωνικής ασφάλισης των Ευρωπαίων πολιτών, επιδιώκοντας την εξισορρόπηση μεταξύ του σκοπού αυτού και της ανάγκης διατήρησης των δημόσιων οικονομικών του κράτους μέλους υποδοχής.

Σε υπόθεση σχετικά με την ιθαγένεια και την υπαγωγή σε **εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης**, το Δικαστήριο αναγνώρισε στους πολίτες της Ένωσης που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα και κατοικούν σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος καταγωγής τους το δικαίωμα να υπάγονται στο δημόσιο σύστημα ασφάλισης ασθενείας του κράτους μέλους υποδοχής. Ωστόσο, επισήμανε ότι δεν επιβάλλεται η ασφάλιση αυτή να είναι κατ' ανάγκην δωρεάν.

→ **Απόφαση Α (Δημόσια υγειονομική περίθαλψη)**
της 15ης Ιουλίου 2021 (C-535/19)

Στο πλαίσιο της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η βρετανική νομοθεσία εισήγαγε ένα νέο καθεστώς για τους πολίτες της Ένωσης, σύμφωνα με το οποίο η χορήγηση δικαιώματος διαμονής δεν υπόκειται σε προϋπόθεση περί εισοδήματος. Αντιθέτως, το καθεστώς αυτό στερεί από τους πολίτες της Ένωσης τις κοινωνικές παροχές που χαρακτηρίζονται ως «ενιαίο επίδομα». Το Δικαστήριο έκρινε ότι η νομοθεσία αυτή είναι συμβατή με την αρχή της ίσης μεταχείρισης που κατοχυρώνεται από το δίκαιο της Ένωσης. Ωστόσο, οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν να διακριβώνουν **ότι ενδεχόμενη απόρριψη αιτήσεως για τη χορήγηση τέτοιων κοινωνικών παροχών δεν εκθέτει τον πολίτη της Ένωσης και τα τέκνα του σε κίνδυνο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους**, ειδικότερα δε του δικαιώματος στον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

→ Απόφαση *The Department for Communities in Northern Ireland* της 15ης Ιουλίου 2021 (C-709/20)

Το Δικαστήριο αποσαφήνισε τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να εκτιμηθεί αν μια **επιχείρηση προσωρινής απασχόλησης** ασκεί συνήθως «[ουσιώδεις] δραστηρι[ότητες], πέραν των δραστηριοτήτων καθαρά εσωτερικής διαχείρισης» στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένη. Προκειμένου να θεωρηθεί ότι «ασκεί κανονικά τις δραστηριότητές» της σε ένα κράτος μέλος, μια επιχείρηση προσωρινής απασχόλησης πρέπει να ασκεί σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων διάθεσης προσωρινώς απασχολούμενων προς εξυπηρέτηση έμμεσων εργοδοτών οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι και ασκούν τις δραστηριότητές τους στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους. Η άσκηση δραστηριοτήτων επιλογής και πρόσληψης προσωρινώς απασχολούμενων στο κράτος μέλος εντός του οποίου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση προσωρινής απασχόλησης δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι η επιχείρηση ασκεί εκεί «ουσιώδεις δραστηριότητες».

→ Απόφαση *Team Power Europe* της 3ης Ιουνίου 2021 (C-784/19)

Ίση μεταχείριση

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατοχυρώνει την ισότητα ενώπιον του νόμου όλων των ατόμων ως ανθρώπινων όντων, εργαζομένων, πολιτών ή διαδίκων σε ένδικη διαδικασία. Ειδικότερα, η οδηγία 2000/78 προβλέπει γενικότερο πλαίσιο για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία και κατοχυρώνει την προστασία κατά των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στους τομείς αυτούς. Το Δικαστήριο έκρινε επί πολυάριθμων υποθέσεων που αφορούσαν περιπτώσεις άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων και υπογράμμισε τον σεβασμό που οφείλεται στην αρχή της επίτευξης αναλογικότητας μεταξύ του επιδιωκόμενου από τους αμφισβητούμενους κανόνες σκοπού και της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

.....

Τον Ιούλιο του 2021, το Δικαστήριο έκρινε ότι είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης η νομοθεσία κράτους μέλους που προβλέπει ότι είναι απολύτως αδύνατο να παραμείνει στα καθήκοντά του σωφρονιστικός υπάλληλος του οποίου η ακουστική οξύτητα δεν ανταποκρίνεται σε ελάχιστα όρια αντίληψης του ήχου, χωρίς να επιτρέπεται να εξακριβωθεί αν ο υπάλληλος είναι σε θέση να εκτελέσει τα καθήκοντά του. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το Δικαστήριο, η νομοθεσία αυτή εισάγει **διάκριση η οποία στηρίζεται άμεσα στην αναπηρία**.

➔ **Απόφαση *Tartu Vangla*
της 15ης Ιουλίου 2021 (C-795/19)**

Δύο υποθέσεις αφορούσαν γυναίκες υπαλλήλους μουσουλμανικού θρησκευματος που αποφάσισαν να φορούν **θρησκευτική μαντίλα στον χώρο εργασίας**. Κατά το Δικαστήριο, **η υποδεικνυόμενη από τον εργοδότη απαγόρευση** να φέρουν οι εργαζόμενοι στον χώρο εργασίας οιοδήποτε εμφανές σύμβολο εκδήλωσης πολιτικών, φιλοσοφικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων **μπορεί να δικαιολογηθεί** από την πραγματική ανάγκη του εργοδότη να παρουσιάζει ουδέτερη εικόνα έναντι των πελατών ή να προλαμβάνει τις κοινωνικές αντιπαραθέσεις. Εντούτοις, στο πλαίσιο του συμβιβασμού των επίμαχων δικαιωμάτων, τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να λαμβάνουν υπόψη το ιδιαίτερο πλαίσιο κάθε κράτους μέλους και ιδίως τις ευνοϊκότερες εθνικές διατάξεις όσον αφορά την προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας.

➔ **Απόφαση *WABE και MH Müller Handel*
της 15ης Ιουλίου 2021 (C-804/18 και C-341/19)**

Κρατικές ενισχύσεις και COVID-19

Τον Ιούνιο του 2020, η **Πορτογαλία** κοινοποίησε στην Επιτροπή κρατική ενίσχυση υπέρ της αεροπορικής εταιρίας Transportes Aereos Portugueses SGPS SA, μητρικής εταιρίας και μετόχου κατέχουσας το 100 % της **TAP Air Portugal**, συνιστάμενη σε δάνειο ύψους 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ κατ' ανώτατο όριο. Το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής με την οποία η ενίσχυση είχε κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά στο πλαίσιο της πανδημίας της νόσου Covid-19, με το σκεπτικό ότι η απόφαση δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη. Ωστόσο, λόγω της πανδημίας, τα αποτελέσματα της ακύρωσης ανεστάλησαν έως ότου η Επιτροπή εκδώσει νέα απόφαση.

➔ **Απόφαση Ryanair DAC κατά Επιτροπής (TAP – Covid-19)**
της 19ης Μαΐου 2021 (T-465/20)

Τον Απρίλιο του 2020, η **Γερμανία** κοινοποίησε στην Επιτροπή ατομική ενίσχυση υπέρ της αεροπορικής εταιρίας **Condor Flugdienst GmbH**, υπό τη μορφή δύο δανείων ύψους 550 εκατομμυρίων ευρώ, με εγγύηση του Δημοσίου και επιδοτούμενα επιτόκια. Το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας την απόφαση της Επιτροπής με την οποία είχε εγκριθεί η ενίσχυση. Εντούτοις, λόγω του οικονομικού και κοινωνικού πλαισίου που είχε διαμορφωθεί εν καιρώ πανδημίας Covid-19, το Γενικό Δικαστήριο ανέστειλε τα αποτελέσματα της ακύρωσης έως ότου η Επιτροπή εκδώσει νέα απόφαση.

➔ **Απόφαση Ryanair κατά Επιτροπής (Condor – Covid-19)**
της 9ης Ιουνίου 2021 (T-665/20)

Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι είναι σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων το οποίο θέσπισε η **Σουηδία**, υπό μορφή **εγγυήσεων δανείων υπέρ αεροπορικών εταιριών που κατέχουν άδεια των σουηδικών αρχών**, προς άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας του εν λόγω κράτους μέλους κατά τη διάρκεια της πανδημίας της νόσου Covid-19. Το εν λόγω καθεστώς αφορά, ειδικότερα, όλες τις αεροπορικές εταιρίες οι οποίες, την 1η Ιανουαρίου 2020, ήταν κάτοχοι άδειας των σουηδικών αρχών για την άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, με εξαίρεση τις αεροπορικές εταιρίες οι οποίες εκτελούν μη προγραμματισμένες πτήσεις.

➔ **Απόφαση Ryanair DAC κατά Επιτροπής**
της 17ης Φεβρουαρίου 2021 (T-238/20)

Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων το οποίο θέσπισε η **Γαλλία** υπό τη μορφή **αναστολής καταβολής φόρων** υπέρ εταιριών που κατέχουν άδεια των γαλλικών αρχών. Όσον αφορά το εν λόγω καθεστώς, το οποίο αφορά τη φορολογία πολιτικής αεροπορίας και τον φόρο αλληλεγγύης επί των αεροπορικών εισιτηρίων που οφείλονται σε μηνιαία βάση κατά την περίοδο μεταξύ Μαρτίου και Δεκεμβρίου 2020, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι είναι πρόσφορο για την επίτευξη του σκοπού της επανορθώσεως των οικονομικών ζημιών που προκάλεσε η πανδημία της νόσου Covid-19 και ότι, ως εκ τούτου, δεν εισάγει δυσμενή διάκριση αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης.

→ **Απόφαση Ryanair DAC κατά Επιτροπής της 17ης Φεβρουαρίου 2021 (T-259/20)**

Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε την ενίσχυση, υπό τη μορφή δύο πιστώσεων με ανανεώσιμο πιστωτικό όριο ανώτατου ποσού 1,5 δισεκατομμυρίων σουηδικών κορωνών (SEK), την οποία χορήγησαν η **Σουηδία** και η **Δανία** υπέρ της εταιρίας **SAS** για τις ζημίες που προκλήθηκαν από την ακύρωση ή τον εκ νέου προγραμματισμό των πτήσεων της κατόπιν της επιβολής περιορισμών στις μετακινήσεις λόγω της πανδημίας της νόσου Covid-19. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, λαμβανομένου υπόψη ότι η SAS κατέχει μερίδιο αγοράς σημαντικά υψηλότερο από εκείνο του πλησιέστερου ανταγωνιστή της στα δύο αυτά κράτη μέλη, οι επίμαχες ενισχύσεις δεν συνιστούν παράνομη δυσμενή διάκριση.

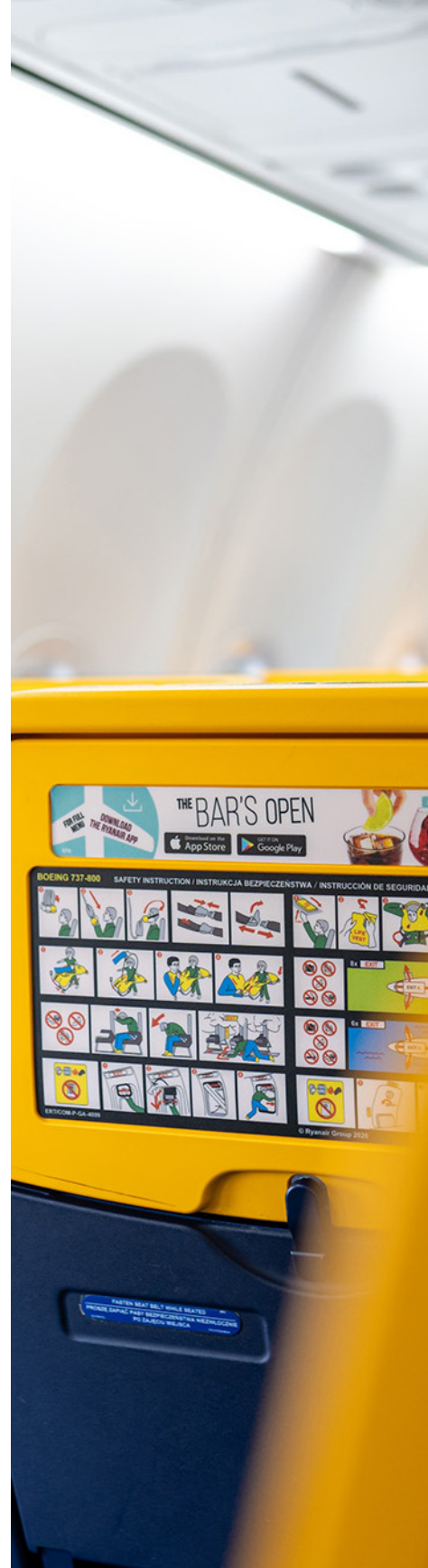
→ **Αποφάσεις Ryanair DAC κατά Επιτροπής της 14ης Απριλίου 2021 (T-378/20 και T-379/20)**

Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης η εγγύηση που παρέσχε η **Φινλανδία** υπέρ της αεροπορικής εταιρίας **Finnair**, προκειμένου να τη βοηθήσει να λάβει από συνταξιοδοτικό ταμείο δάνειο ύψους 600 εκατομμυρίων ευρώ για την κάλυψη των αναγκών της σε κεφάλαιο κίνησης, συνεπεία της πανδημίας της νόσου Covid-19. Η εγγύηση ήταν αναγκαία στο μέτρο που η Finnair διέτρεχε κίνδυνο πτώχευσης λόγω της ξαφνικής συρρίκνωσης της δραστηριότητάς της και της αδυναμίας να καλύψει τις ανάγκες της σε ρευστότητα στις πιστωτικές αγορές.

→ **Απόφαση Ryanair DAC κατά Επιτροπής της 14ης Απριλίου 2021 (T-388/20)**

Το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε την απόφαση της Επιτροπής για την έγκριση του Ταμείου στήριξης το οποίο θέσπισε η **Ισπανία**, προς διασφάλιση της φερεγγυότητας των **μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων** που έχουν τα κύρια κέντρα δραστηριότητάς τους στην Ισπανία, θεωρούνται συστημικής ή στρατηγικής σημασίας για την εθνική οικονομία και αντιμετωπίσαν προσωρινές δυσχέρειες λόγω της πανδημίας της νόσου Covid-19. Το Γενικό Δικαστήριο τόνισε ότι το επίμαχο μέτρο, το οποίο αποσκοπεί στη λήψη μέτρων ανακεφαλαιοποίησης και έχει προϋπολογισμό 10 δισεκατομμυρίων ευρώ, συνιστά αναμφίβολα καθεστώς κρατικών ενισχύσεων αλλά είναι αναλογικό και δεν εισάγει δυσμενείς διακρίσεις.

→ **Απόφαση Ryanair DAC κατά Επιτροπής της 19ης Μαΐου 2021 (T-628/20)**

Κρατικές ενισχύσεις

Η εξέταση της συμβατότητας με το δίκαιο της Ένωσης των επιδοτήσεων που χορηγούν τα κράτη μέλη υπέρ οικονομικών φορέων μπορεί να απαιτεί σύνθετη και εμπεριστατωμένη αξιολόγηση των περιστάσεων που οδήγησαν τις δημόσιες αρχές να παρέμβουν στον ανταγωνισμό. Το 2021, το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο έλεγξαν, επ' ευκαιρία πολυάριθμων και οικονομικά σημαντικών υποθέσεων, την αξιολόγηση στην οποία προέβη η Επιτροπή ως εγγυήτρια της συμμόρφωσης με τους κανόνες της Ένωσης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

.....

Το **Nürburgring**, το οποίο βρίσκεται στη Γερμανία, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων πίστα αγώνων αυτοκινήτου και πάρκο ψυχαγωγίας. Κατόπιν της κήρυξης σε πτώχευση των ιδιοκτητών του, οργανισμών δημοσίου δικαίου, το συγκρότημα πωλήθηκε σε ιδιωτική εταιρία. Μολονότι άλλοι οικονομικοί φορείς επιβεβαίωσαν ότι η πώληση είχε πραγματοποιηθεί κάτω από την τιμή της αγοράς και κατά τρόπο που εισήγε διακρίσεις, η Επιτροπή αποφάσισε να μην κινήσει επίσημη διαδικασία έρευνας. Κατόπιν **άσκησης αιτήσεων αναιρέσεως** στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής καθώς και την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου που την επικύρωσε και **διέταξε την Επιτροπή να επανεξετάσει κατά πόσον η πώληση του Nürburgring το 2014 συνεπαγόταν τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης**.

→ Απόφαση *Ja zum Nürburgring* κ.λπ. κατά Επιτροπής της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 (C-647/19 Ρ κ.λπ.)

Η Επιτροπή διαπίστωσε, με διάφορες αποφάσεις, ότι διαιτητική απόφαση που είχε καθορίσει για την ελληνική εταιρία παραγωγής αλουμινίου **Μυτιληναίος** το καταβλητέο στη ΔΕΗ (Έλληνα παραγωγό και προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας) και **φερόμενο ως προτιμησιακό τιμολόγιο προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας δεν συνεπαγόταν τη χορήγηση πλεονεκτήματος**. Το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε τις αποφάσεις αυτές, κρίνοντας ότι η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει επιμελώς, επαρκώς και πλήρως την ενδεχόμενη χορήγηση πλεονεκτήματος στην εταιρία **Μυτιληναίος** με τη διαιτητική απόφαση και να προβεί, προς τούτο, σε σύνθετες οικονομικές και τεχνικές εκτιμήσεις.

→ Απόφαση *ΔΕΗ κατά Επιτροπής* της 22ας Σεπτεμβρίου 2021 (T-639/14 κ.λπ.)

Μια συνεταιριστική εταιρία και οι κυβερνήτες αλιευτικών σκαφών άσκησαν προσφυγές κατά της απόφασης της Επιτροπής για τη μη διατύπωση αντιρρήσεων σχετικά με ενισχύσεις που συνδέονταν με τη δημιουργία των πρώτων **υπεράκτιων αιολικών πάρκων στη Γαλλία**. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι τα πρόσωπα αυτά δεν νομιμοποιούνταν να ασκήσουν προσφυγές ακυρώσεως δεδομένου ότι, αφενός, δεν βρίσκονταν σε κατάσταση ανταγωνισμού με τους φορείς εκμετάλλευσης των εν λόγω αιολικών πάρκων και, αφετέρου, δεν είχαν καταδείξει τον κίνδυνο οι επίμαχες ενισχύσεις να έχουν συγκεκριμένη επίπτωση επί της καταστάσεώς τους.

→ Απόφαση CΑΡΑ κ.λπ. κατά Επιτροπής της 15ης Σεπτεμβρίου 2021 (Τ-777/19)

Κοινωνικό δίκαιο

Το Δικαστήριο και η εργασία:
προστατεύοντας τα δικαιώματα των
εργαζομένων

Βλ. βίντεο στο YouTube

Το 2021, το Δικαστήριο κλήθηκε να ερμηνεύσει το δίκαιο της Ένωσης στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, ιδίως όσον αφορά τους όρους εργασίας και την κοινωνική προστασία των εργαζομένων. Ο νομοθέτης της Ένωσης έχει θεσπίσει συναφώς ελάχιστους κανόνες, τους οποίους τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν. Παραδείγματος χάριν, στον τομέα της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, το δίκαιο της Ένωσης ορίζει τις ελάχιστες προδιαγραφές υγείας και ασφάλειας, παρέχοντας στους εργαζομένους το ευεργέτημα των ελάχιστων περιόδων ανάπαυσης. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής, ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, το δίκαιο της Ένωσης προβλέπει επίσης κανόνες για τη γονική άδεια. Τέλος, οργανώνει τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, με στόχο να διασφαλίσει την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης όλων των εργαζομένων στην Ένωση. Το Δικαστήριο καλείται επίσης τακτικά να αποσαφηνίσει τους όρους πρόσβασης των εργαζομένων από τρίτες χώρες στις εθνικές παροχές.

.....

Ερωτηθέν από ρουμανικό δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία της οδηγίας για **την οργάνωση του χρόνου εργασίας**, το Δικαστήριο εξέτασε την κατάσταση εμπειρογνομόνων οι οποίοι είχαν προσληφθεί από την Academia de Studii Economice din București (ASE), δυνάμει πλειόνων συμβάσεων εργασίας, και οι οποίοι υπολόγισαν σωρευτικά, για κάποιες συγκεκριμένες ημέρες, τις οκτώ ώρες εργασίας στο πλαίσιο του βασικού ωραρίου και τις ώρες απασχόλησης στο πλαίσιο ενός ή περισσότερων προγραμμάτων. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι, σε περίπτωση που ένας εργαζόμενος συνήψε πλείονες συμβάσεις εργασίας με τον ίδιο εργοδότη, **η ελάχιστη περίοδος ημερήσιας ανάπαυσης έχει εφαρμογή στις συμβάσεις θεωρούμενες στο σύνολό τους και όχι σε καθεμία από τις συμβάσεις θεωρούμενη χωριστά.**

➔ Απόφαση Academia de Studii Economice din București κατά Organismul Intermediar pentru Programul Operațional Capital Uman – Ministerul Educației Naționale της 17ης Μαρτίου 2021 (C-585/19)

Στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ ενός πρώην υπαξιωματικού του ολοβενικού στρατού και του Υπουργείου Άμυνας σχετικά με την αμοιβή του για τη δραστηριότητα επιφυλακής, το Δικαστήριο διευκρίνισε τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η **οδηγία για την οργάνωση του χρόνου εργασίας** δεν εφαρμόζεται στις **δραστηριότητες του στρατιωτικού προσωπικού**. Εξάλλου, η εν λόγω οδηγία δεν αντιτίθεται σε κατάσταση κατά την οποία η περίοδος εργασιακής ετοιμότητας κατά τη διάρκεια της οποίας ο στρατιωτικός υποχρεούται μεν να παραμένει στο στρατόπεδο όπου υπηρετεί, αλλά δεν παρέχει πραγματική εργασία αμείβεται κατά τρόπο διαφορετικό σε σχέση με μια περίοδο εργασιακής ετοιμότητας κατά τη διάρκεια της οποίας παρέχει πραγματική εργασία.

→ Απόφαση *Ministrstvo za obrambo* της 15ης Ιουλίου 2021 (C-742/19)

Κατόπιν προδικαστικής παραπομπής λουξεμβουργιανού δικαστηρίου, το Δικαστήριο ερμήνευσε **την οδηγία σχετικά με την εφαρμογή της αναθεωρημένης συμφωνίας-πλασιού για τη γονική άδεια**. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι **ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να εξαρτά το δικαίωμα σε γονική άδεια από την προϋπόθεση της εργασιακής απασχόλησης του γονέα κατά τον χρόνο της γέννησης ή της υιοθεσίας του παιδιού**. Το κράτος μέλος μπορεί, ωστόσο, να απαιτεί από τον γονέα να έχει εργαστεί αδιαλείπτως για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δώδεκα μηνών αμέσως πριν από την έναρξη της γονικής άδειας.

→ Απόφαση *XI κατά Caisse pour l'avenir des enfants* της 25ης Φεβρουαρίου 2021 (C-129/20)

Στην **Ιταλία** δεν χορηγήθηκε επίδομα τοκετού και επίδομα μητρότητας σε **υπηκόους τρίτων χωρών, κατόχους ενιαίας άδειας εργασίας** χορηγηθείσας δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας για τη μεταφορά οδηγίας της Ένωσης, με την αιτιολογία ότι τα πρόσωπα αυτά δεν είχαν την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος. Επιληφθέν προδικαστικής παραπομπής την οποία υπέβαλε το Corte costituzionale (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ιταλία), το Δικαστήριο έκρινε ότι οι υπήκοοι τρίτων χωρών δικαιούνταν τα εν λόγω επιδόματα που προβλέπει η ιταλική νομοθεσία.

→ Απόφαση *O. D. κ.λπ. κατά Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)* της 2ας Σεπτεμβρίου 2021 (C-350/20)

Τραπεζική ένωση

Η τραπεζική ένωση αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, η οποία δημιουργήθηκε ως απάντηση στη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και την επακόλουθη κρίση δημόσιου χρέους στη ζώνη του ευρώ. Στόχος της τραπεζικής ένωσης είναι να διασφαλίσει ότι ο τραπεζικός τομέας στη ζώνη του ευρώ και ευρύτερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζεται από σταθερότητα, ασφάλεια και αξιοπιστία, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στη γενικότερη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ότι οι τράπεζες είναι σε θέση να αντεπεξέλθουν στις χρηματοπιστωτικές κρίσεις και ότι οι χρεοκοπίες των τραπεζών αποκαθίστανται χωρίς τη δαπάνη χρημάτων των φορολογουμένων της Ένωσης και με τις πλέον ανεπαίσθητες επιπτώσεις στην οικονομία της Ένωσης. Τα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ είναι μέρος της τραπεζικής ένωσης, ενώ τα λοιπά κράτη μέλη μπορούν να συμμετέχουν σε αυτήν μέσω στενής συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο καλούνται σε τακτική βάση να ασχοληθούν με ζητήματα που αφορούν την τραπεζική ένωση.

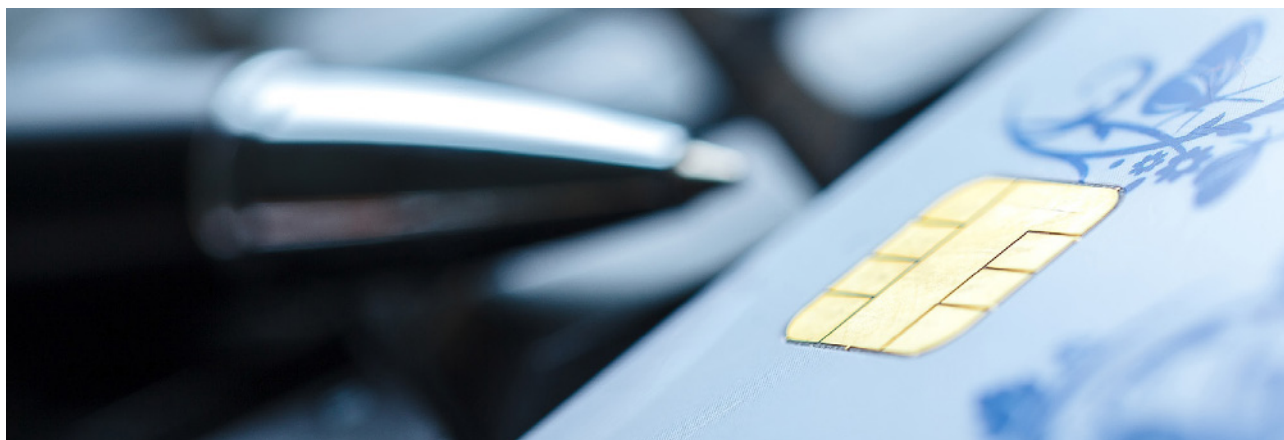
.....

Τον Ιούνιο του 2018, η λεττονική εισαγγελία απήγγειλε κατηγορίες εις βάρος του διοικητή της κεντρικής τράπεζας της Λεττονίας για τέλεση διαφόρων εγκλημάτων διαφθοράς. Ο εν λόγω διοικητής ήταν επίσης μέλος του γενικού συμβουλίου και του διοικητικού συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Λαμβανομένης υπόψης της ιδιαιτερότητας αυτής, το λεττονικό δικαστήριο που επιλήφθηκε της υπόθεσης διερωτήθηκε αν ο ενδιαφερόμενος μπορούσε να απολαύει ετεροδικίας δυνάμει του Πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο παρέχει στους υπαλλήλους και στο λοιπό προσωπικό της Ένωσης ετεροδικία για όλες τις πράξεις στις οποίες προέβησαν ενεργώντας υπό την επίσημη ιδιότητά τους. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, όταν μια ποινική αρχή διαπιστώνει ότι οι πράξεις διοικητή κεντρικής τράπεζας κράτους μέλους προδήλως δεν τελέστηκαν από αυτόν στο πλαίσιο των καθηκόντων του, δεν ισχύει η ετεροδικία. **Όταν τελεί πράξεις απάτης, διαφθοράς ή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ο διοικητής κεντρικής τράπεζας δεν ενεργεί υπό την επίσημη ιδιότητά του.**

➔ Απόφαση LG *Generālprokuratūra*
της 30ής Νοεμβρίου 2021 (C-3/20)

Το 2016, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) εξέδωσε **κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ρυθμίσεις επίβλεψης και διακυβέρνησης προϊόντων λιανικής τραπεζικής**. Με ανακοίνωση που δημοσίευσε στον ιστότοπό της, η Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (ACPR, Γαλλία) δήλωσε ότι συμμορφωνόταν προς τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, καθιστώντας τες επομένως εφαρμοστέες σε όλα τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα που υπέκειντο στον έλεγχό της. Συνακόλουθα, η Fédération bancaire française (FBF) ζήτησε από το γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας να ακυρώσει την ανακοίνωση, θεωρώντας ότι η ΕΑΤ δεν ήταν αρμόδια να εκδίδει τέτοιες κατευθυντήριες γραμμές. Το Συμβούλιο της Επικρατείας υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα, αφενός, σχετικά με τα ένδικα βοηθήματα που είναι διαθέσιμα προκειμένου να διασφαλίζεται ο έλεγχος της νομιμότητας των κατευθυντήριων γραμμών και, αφετέρου, σχετικά με το κύρος των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών. Το Δικαστήριο επισήμανε ότι η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τους σκοπούς του ελέγχου του κύρους τους και ότι οι κατευθυντήριες γραμμές είναι εν προκειμένω έγκυρες.

➔ **Απόφαση FBF**
της 15ης Ιουλίου 2021 (C-911/19)

Περιοριστικά μέτρα και εξωτερική πολιτική

Τα περιοριστικά μέτρα ή «κυρώσεις» αποτελούν θεμελιώδες εργαλείο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αξιοποιούνται στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης και συνολικής δράσης που περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο έναν πολιτικό διάλογο. Η Ένωση προσφεύγει σε αυτά ιδίως προκειμένου να διαφυλάξει τις αξίες, τα θεμελιώδη συμφέροντα και την ασφάλεια της Ένωσης, να αποτρέψει τις συγκρούσεις και να ενισχύσει τη διεθνή ασφάλεια. Οι κυρώσεις επιδιώκουν να επιφέρουν μεταστροφή πολιτικής ή αλλαγή συμπεριφοράς εκ μέρους των οικείων προσώπων ή οντοτήτων, προκειμένου να προωθηθούν οι επιδιωκόμενοι από την ΚΕΠΠΑ σκοποί.

.....

Οι «δευτερογενείς κυρώσεις» βασίζονται στην ικανότητα της κυβέρνησης των ΗΠΑ να χρησιμοποιεί την υπεροχή του χρηματοπιστωτικού της συστήματος για να υποχρεώνει αλλοδαπές οντότητες να απέχουν από συναλλαγές οι οποίες είναι μεν νόμιμες, πλην όμως εμπλέκονται σε αυτές τα πρόσωπα στα οποία έχουν επιβληθεί κυρώσεις. Η νομοθεσία της Ένωσης απαγορεύει στις εν λόγω οντότητες να συμμορφώνονται με τις δευτερογενείς κυρώσεις, εκτός εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει χορηγήσει σχετική άδεια και εφόσον η μη συμμόρφωση με την αλλοδαπή νομοθεσία θα έβλαπτε σοβαρά τα συμφέροντα των οντοτήτων. Η Deutsche Telekom είχε καταγγείλει μονομερώς, χωρίς αιτιολογία και χωρίς άδεια της Επιτροπής, τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών που τη συνέδεαν με το γερμανικό υποκατάστημα της ιρανικής τράπεζας Melli, η οποία ανήκει στο ιρανικό κράτος. Το Δικαστήριο έκρινε ότι **η επιβαλλόμενη από το δίκαιο της Ένωσης απαγόρευση συμμόρφωσης προς τις δευτερογενείς κυρώσεις που έχουν επιβάλει οι Ηνωμένες Πολιτείες κατά του Ιράν μπορεί να προβληθεί στο πλαίσιο αστικής δίκης**, ακόμη και όταν δεν υφίσταται συγκεκριμένη όχληση ή εντολή αρχής των Ηνωμένων Πολιτειών. Το γερμανικό δικαστήριο στο οποίο προσέφυγε η ιρανική τράπεζα πρέπει να σταθμίσει τον επιδιωκόμενο με την απαγόρευση αυτή σκοπό με το ενδεχόμενο να υποστεί η Deutsche Telekom οικονομικές ζημιές καθώς και με το εύρος τους, σε περίπτωση που δεν μπορούσε να παύσει τις εμπορικές σχέσεις της με την εν λόγω τράπεζα.

➔ Απόφαση *Bank Melli Iran*
της 21ης Δεκεμβρίου 2021 (C-124/20)

Λαμβανομένης υπόψη της επιδείνωσης της κατάστασης όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, το κράτος δικαίου και τη δημοκρατία, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε το 2017 κανονισμό ο οποίος θεσπίζει **περιοριστικά μέτρα σε βάρος της Βενεζουέλας**. Επιληφθέν προσφυγής ακυρώσεως των μέτρων αυτών, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Βενεζουέλα δεν νομιμοποιούνταν ενεργητικά να προσβάλει τον κανονισμό. Κατ' αναίρεση, το Δικαστήριο έκρινε αντιθέτως ότι **το εν λόγω κράτος νομιμοποιείται ενεργητικά να προσβάλει κανονισμό ο οποίος θεσπίζει περιοριστικά μέτρα σε βάρος του** και, ως εκ τούτου, ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας της προσφυγής ακύρωσης.

→ Απόφαση Venezuela κατά Συμβουλίου
της 22ας Ιουνίου 2021 (C-872/19 P)

Ευρωπαϊκός ποινικός χώρος

Ο ευρωπαϊκός ποινικός χώρος οικοδομείται γύρω από πλείονες άξονες: την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων, την προσέγγιση του ποινικού δικαίου των κρατών μελών, τη θέσπιση φορέων ολοκληρωμένης συνεργασίας και, τέλος, την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα αυτό. Ο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταστεί χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης οδήγησε στην κατάργηση της έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών και στην αντικατάστασή της από σύστημα παράδοσης μεταξύ των δικαστικών αρχών. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης αποτελεί την πρώτη περίπτωση συγκεκριμένης εφαρμογής, στον τομέα του ποινικού δικαίου, της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης, η οποία συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Πρόκειται για δικαστική απόφαση κράτους μέλους προς τον σκοπό της σύλληψης και της παράδοσης από άλλο κράτος μέλος προσώπου που καταζητείται για την άσκηση ποινικής δίωξης ή για την εκτέλεση ποινής ή μέτρου στερητικών της ελευθερίας. Οι αποφάσεις για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης πρέπει να υπόκεινται σε επαρκή έλεγχο σε εθνικό επίπεδο, ενώ συχνά ανακύπτουν ερμηνευτικές δυσχέρειες οι οποίες καθιστούν αναγκαία την παραπομπή του ζητήματος στο Δικαστήριο προς άρση των αμφιβολιών.

.....

Σε υπόθεση σχετικά με την εκτέλεση στην Ιρλανδία ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που είχε εκδοθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο πριν από την αποχώρησή του από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι διατάξεις σχετικά με το καθεστώς του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, που προβλέπονται στη Συμφωνία αποχώρησης, και οι διατάξεις σχετικά με τον νέο μηχανισμό παράδοσης που περιέχονται στη Συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του εν λόγω τρίτου κράτους είναι δεσμευτικές για την Ιρλανδία. Η ένταξη των διατάξεων αυτών στις εν λόγω συμφωνίες δεν δικαιολογούσε την προσθήκη νομικής βάσης σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για τη σύναψή τους, ακόμη και αν, βάσει των εν λόγω διατάξεων, δεν απαιτούνταν από την Ιρλανδία να είναι σε θέση να επιλέξει εάν θα υπαχθεί σε αυτές ή όχι.

➔ Απόφαση *Governor of Cloverhill Prison κ.λπ.*
της 16ης Νοεμβρίου 2021 (C-479/21 PPU)

B | Αριθμοί-κλειδιά του δικαιοδοτικού έργου

Το Δικαστήριο

Το Δικαστήριο ασχολείται κατά κύριο λόγο με:

- **αιτήσεις προδικαστικής απόφασης**, τις οποίες υποβάλλουν τα εθνικά δικαστήρια όταν έχουν αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία ή το κύρος μιας πράξης του δικαίου της Ένωσης. Το εθνικό δικαστήριο αναστέλλει τότε τη διαδικασία που διεξάγεται ενώπιόν του και απευθύνεται στο Δικαστήριο, το οποίο αποφαινεται επί της ερμηνείας ή επί του κύρους των σχετικών διατάξεων. Άπαξ και διαφωτιστεί από την απόφαση που εκδίδει το Δικαστήριο, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να επιλύσει τη διαφορά την οποία καλείται να διευθετήσει. Για τις περιπτώσεις όπου απαιτείται πολύ ταχεία απάντηση (για παράδειγμα, σε υποθέσεις ασύλου, συννοριακών ελέγχων, απαγωγής παιδιών κ.λπ.) προβλέπεται **διαδικασία επείγουσας προδικαστικής παραπομπής («PPU»)**.
- **αιτήσεις αναίρεσης**, με τις οποίες προσβάλλονται αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου και ζητείται από το Δικαστήριο να τις αναίρεσει.
- **προσφυγές**, οι οποίες έχουν κυρίως ως αίτημα:
 - είτε να ακυρωθεί πράξη του δικαίου της Ένωσης (**«προσφυγή ακύρωσης»**).
 - είτε να διαπιστωθεί ότι κάποιο κράτος μέλος παραβίασε το δίκαιο της Ένωσης (**«προσφυγή λόγω παράβασης»**). Αν το κράτος μέλος δεν συμμορφωθεί με δικαστική απόφαση με την οποία έχει διαπιστωθεί παράβασή του, μπορεί να ασκηθεί δεύτερη προσφυγή, η λεγόμενη προσφυγή για **«διπλή παράβαση»**, και το Δικαστήριο μπορεί να επιβάλει στο κράτος μέλος χρηματική ποινή.
- αιτήσεις **γνωμοδότησης**, όταν πρέπει να διερευνηθεί κατά πόσον συνάδει με τις Συνθήκες μια συμφωνία την οποία προτίθεται να συνάψει η Ένωση με τρίτη χώρα ή με διεθνή οργανισμό. Η αίτηση αυτή μπορεί να υποβληθεί είτε από κράτος μέλος είτε από ευρωπαϊκό θεσμικό όργανο (το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή την Επιτροπή).

838

νέες υποθέσεις

Προδικαστικές
παραπομπές

567

μεταξύ των
οποίων 9 PPU

Κράτη μέλη με
τις περισσότερες
αιτήσεις
προδικαστικής
απόφασης:

Γερμανία	106
Βουλγαρία	58
Ιταλία	46
Ρουμανία	38
Αυστρία	37

.....
Προσφυγές

29

μεταξύ των οποίων

22

προσφυγές λόγω
παράβασης και

1

προσφυγή για
«διπλή παράβαση»

232

αιτήσεις αναίρεσης
αποφάσεων του Γενικού
Δικαστηρίου

12

αιτήσεις
δικαστικής
αρωγής

Περιπτώσεις στις οποίες
διάδικος που αδυνατούσε
να ανταποκριθεί στα
δικαστικά έξοδα ζήτησε να
τύχει δικαστικής αρωγής.

772

περατωθείσες
υποθέσεις

Αποφάσεις επί
προδικαστικών
παραπομπών

547

μεταξύ των
οποίων 9 ΡΡΥ

30

αποφάσεις επί προσφυγών

σε

30

περιπτώσεις διαπιστώθηκαν
παραβάσεις 11 κρατών μελών

183

αποφάσεις επί
αιτήσεων αναίρεσης
αποφάσεων του Γενικού
Δικαστηρίου
σε

23

περιπτώσεις αναιρέθηκε
η απόφαση του
Γενικού Δικαστηρίου

1

αίτηση γνωμοδότησης

Μέση διάρκεια των
διαδικασιών:

16,6

 μήνες

3,7

 μήνες

Μέση διάρκεια των
διαδικασιών επείγουσας
προδικαστικής
παραπομπής

1 113

Εκκρεμείς
υποθέσεις
στις 31
Δεκεμβρίου 2021

Αντικείμενο των υποθέσεων

Γεωργία	24
Κρατικές ενισχύσεις και ανταγωνισμός	115
Δίκαιο κοινωνικής ασφάλισης	64
Περιβάλλον	45
Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	136
Φορολογία	80
Ελευθερίες κυκλοφορίας και εγκατάστασης, καθώς και ζητήματα εσωτερικής αγοράς	77
Πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία	49
Προστασία των καταναλωτών	63
Μεταφορές	61
Τελωνειακή ένωση	17

Τα μέλη

του Δικαστηρίου

Το Δικαστήριο απαρτίζεται από 27 δικαστές και 11 γενικούς εισαγγελείς.

Οι δικαστές και οι γενικοί εισαγγελείς διορίζονται με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών μετά από διαβούλευση με επιτροπή επιφορτισμένη να γνωμοδοτεί επί της καταλληλότητας των προτεινομένων υποψηφίων για την άσκηση των σχετικών καθηκόντων. Η θητεία τους είναι εξαετής και ανανεώσιμη.

Επιλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εγγύηση ανεξαρτησίας και συγκεντρώνουν στις χώρες τους τις αναγκαίες προϋποθέσεις για διορισμό στα ανώτατα δικαστικά αξιώματα ή είναι νομικοί αναγνωρισμένου κύρους.

K. Lenaerts
Πρόεδρος

L. Bay Larsen
Αντιπρόεδρος

A. Arabadjiev
Πρόεδρος του
πρώτου τμήματος

A. Prechal
Πρόεδρος του
δευτέρου τμήματος

K. Jürimäe
Πρόεδρος του
τρίτου τμήματος

K. Λυκούργος
Πρόεδρος του
τετάρτου τμήματος

E. Regan
Πρόεδρος του
πέμπτου τμήματος

M. Szpunar
Πρώτος Γενικός
Εισαγγελέας

S. Rodin
Πρόεδρος του
ενάτου τμήματος

I. Jarukaitis
Πρόεδρος του
δεκάτου τμήματος

N. Jääskinen
Πρόεδρος του
ογδού τμήματος

I. Ziemele
Πρόεδρος του
έκτου τμήματος

J. Passer
Πρόεδρος του
εβδόμου τμήματος

J. Kokott
Γενική Εισαγγελέας

M. Ilešič
Δικαστής

J.-C. Bonichot
Δικαστής

T. von Danwitz
Δικαστής

M. Safjan
Δικαστής

F. Biltgen
Δικαστής

**M. Campos
Sánchez-Bordona**
Γενικός Εισαγγελέας

P. G. Xuereb
Δικαστής

**N. J. Cardoso
da Silva Piçarra**
Δικαστής

L. S. Rossi
Δικαστής

G. Pitruzzella
Γενικός Εισαγγελέας

P. Pikamäe
Γενικός Εισαγγελέας

A. Kumin
Δικαστής

N. Wahl
Δικαστής

**J. Richard
de la Tour**
Γενικός Εισαγγελέας

A. Ράντος
Γενικός Εισαγγελέας

Δ. Γρατσιάς
Δικαστής

**M. L. Arastey
Sahún**
Δικαστής

A. M. Collins
Γενικός Εισαγγελέας

M. Gavalec
Δικαστής

N. Αιμιλίου
Γενικός Εισαγγελέας

Z. Csehi
Δικαστής

**O. Spineanu-
Matei**
Δικαστής

T. Čápetka
Γενική Εισαγγελέας

L. Medina
Γενική Εισαγγελέας

A. Calot Escobar
Γραμματέας

Σύνθεση του Δικαστηρίου

(Σειρά πρωτοκόλλου της 31ης Δεκεμβρίου 2021)

Πρώτη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

Πρώτος Γενικός Εισαγγελέας M. Szpunar, Πρόεδρος τμήματος K. Λυκούργος, Πρόεδρος τμήματος A. Prechal, Αντιπρόεδρος L. Bay Larsen, Πρόεδρος K. Lenaerts, Πρόεδρος τμήματος A. Arabadjiev, Πρόεδρος τμήματος K. Jürimäe, Πρόεδροι τμήματος E. Regan και S. Rodin

Δεύτερη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

Δικαστές T. von Danwitz και M. Ilešič, Πρόεδροι τμήματος J. Passer, N. Jääskinen και I. Jarukaitis, Πρόεδρος τμήματος I. Ziemele, Γενική Εισαγγελέας J. Kokott, Δικαστής J.-C. Bonichot

Τρίτη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

Γενικός Εισαγγελέας P. Pikamäe, Δικαστής L. S. Rossi, Δικαστές P. G. Xuereb, F. Biltgen και M. Safjan, Γενικός Εισαγγελέας M. Campos Sánchez-Bordona, Δικαστής N. J. Piçarra, Γενικός Εισαγγελέας G. Pitruzzella

Τέταρτη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

Δικαστής L. Arastey Sahún, Γενικός Εισαγγελέας A. Ράντος, Δικαστές N. Wahl και A. Kumin, Γενικός Εισαγγελέας J. Richard de la Tour, Δικαστής Δ. Γρατσίας, Γενικός Εισαγγελέας A. M. Collins

Πέμπτη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

Γενική Εισαγγελέας L. Medina, Δικαστής O. Spineanu-Matei, Γενικός Εισαγγελέας N. Αιμιλίου, Δικαστές M. Gavalec και Z. Csehi, Γενική Εισαγγελέας T. Čápetá, Γραμματέας A. Calot Escobar

Γενικό Δικαστήριο

Το Γενικό Δικαστήριο εκδικάζει, σε πρώτο βαθμό, προσφυγές που ασκούν **τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα (εταιρίες, ενώσεις κ.λπ.) και τα κράτη μέλη** κατά πράξεων των θεσμικών και λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και αγωγές για την αποκατάσταση των ζημιών που προξενούν τα όργανα ή οι υπάλληλοί τους. Μεγάλο τμήμα των υποθέσεων αυτών είναι οικονομικού ενδιαφέροντος: διανοητική ιδιοκτησία (σήματα, σχέδια και υποδείγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ανταγωνισμός, κρατικές ενισχύσεις και εποπτεία του τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού τομέα.

Το Γενικό Δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο να αποφαινεται επί υπαλληλικών υποθέσεων στις διαφορές μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υπαλλήλων της.

Κατά των αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου μπορεί να ασκηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου αναίρεση, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα. Στις υποθέσεις που έχουν αποτελέσει αντικείμενο διπλού ελέγχου (από ανεξάρτητο τμήμα προσφυγών και στη συνέχεια από το Γενικό Δικαστήριο), το Δικαστήριο εγκρίνει την εξέταση της αίτησης αναίρεσής μόνον όταν η αίτηση εγείρει σημαντικό ζήτημα για την ενότητα, τη συνοχή ή την εξέλιξη του δικαίου της Ένωσης.

882

νέες υποθέσεις

785

προσφυγές και
αγωγές
εκ των οποίων

80

σχετικές με τις κρατικές
ενισχύσεις και τον
ανταγωνισμό
(περιλαμβανομένων
4 προσφυγών κρατών μελών)

308

σχετικές με την
πνευματική και
βιομηχανική ιδιοκτησία

81

σε υπαλληλικές υποθέσεις
της Ένωσης

316

προσφυγές άλλου είδους
(περιλαμβανομένων
11 προσφυγών
κρατών μελών)

70

αιτήσεις
δικαστικής αρωγής

Περιπτώσεις στις οποίες
διάδικος που αδυνατούσε
να ανταποκριθεί στα
δικαστικά έξοδα ζήτησε να
τύχει δικαστικής αρωγής.

951

περατωθείσες
υποθέσεις

836

αποφάσεις επί
προσφυγών και αγωγών

ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ

81

Κρατικές ενισχύσεις
και ανταγωνισμός

307

Πνευματική και
βιομηχανική ιδιοκτησία

128

Υπαλληλικές
υποθέσεις της ΕΕ

320

Προσφυγές
άλλου είδους

Μέση διάρκεια
των διαδικασιών

17,3 μήνες

Το **29 %**

του συνόλου των αποφάσεων του
Γενικού Δικαστηρίου προσβλήθηκε
με αίτηση αναίρεσης ενώπιον του
Δικαστηρίου

1 428

εκκρεμείς
υποθέσεις
(στις 31 Δεκεμβρίου 2021)

Αντικείμενο των υποθέσεων

Πρόσβαση στα έγγραφα	44
Γεωργία	23
Κρατικές ενισχύσεις	273
Ανταγωνισμός	96
Περιβάλλον	16
Δημόσιες συμβάσεις	25
Περιοριστικά μέτρα	51
Οικονομική και νομισματική πολιτική	179
Πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία	320
Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων της ΕΕ	133

Τα μέλη του

Γενικού Δικαστηρίου

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2019 το Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαρτίζεται από δύο δικαστές ανά κράτος μέλος. Οι δικαστές διορίζονται με κοινή συμφωνία από τα κράτη μέλη για έξι έτη, με δυνατότητα ανανέωσης της θητείας τους. Οι δικαστές εκλέγουν τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο του Γενικού Δικαστηρίου για τρία έτη, με δυνατότητα επανεκλογής. Ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη αμεροληψία.

M. van der Woude
Πρόεδρος

Σ. Παπασάββας
Αντιπρόεδρος

H. Kanninen
Πρόεδρος τμήματος

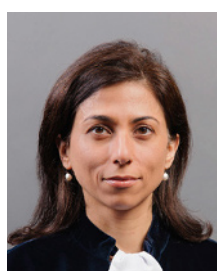
V. Tomljenović
Πρόεδρος τμήματος

S. Gervasoni
Πρόεδρος τμήματος

D. Spielmann
Πρόεδρος τμήματος

Α. Μαρκουλλή
Πρόεδρος τμήματος

R. da Silva Passos
Πρόεδρος τμήματος

J. Svaningsen
Πρόεδρος τμήματος

M. J. Costeira
Πρόεδρος τμήματος

A. Kornezov
Πρόεδρος τμήματος

G. De Baere
Πρόεδρος τμήματος

M. Jaeger
Δικαστής

S. Frimodt Nielsen
Δικαστής

J. Schwarcz
Δικαστής

M. Kancheva
Δικαστής

E. Buttigieg
Δικαστής

V. Kreuschitz
Δικαστής

L. Madise
Δικαστής

Κ. Ηλιόπουλος
Δικαστής

V. Valančius
Δικαστής

N. Półtorak
Δικαστής

F. Schalin
Δικαστής

I. Reine
Δικαστής

R. Barents
Δικαστής

P. Nihoul
Δικαστής

U. Öberg
Δικαστής

**K. Kowalik-
Bańczyk**
Δικαστής

C. Mac Eochaidh
Δικαστής

R. Frendo
Δικαστής

T. Pynnä
Δικαστής

L. Truchot
Δικαστής

J. Laitenberger
Δικαστής

R. Mastroianni
Δικαστής

**J. Martín y Pérez
de Nanclares**
Δικαστής

O. Porchia
Δικαστής

G. Hesse
Δικαστής

**M. Sampol
Pucurull**
Δικαστής

M. Stancu
Δικαστής

**P. Škvařilová-
Pelzl**
Δικαστής

I. Nõmm
Δικαστής

G. Steinfatt
Δικαστής

R. Norkus
Δικαστής

T. Perišin
Δικαστής

D. Petrlik
Δικαστής

M. Brkan
Δικαστής

P. Zilgalvis
Δικαστής

K. A. Kecsmár
Δικαστής

I. Gâlea
Δικαστής

E. Coulon
Γραμματέας

3

**Οδεύοντας προς ένα νέο
στάδιο της ιστορίας
του θεσμικού οργάνου**

A | Εισαγωγή του Γραμματέα

Ο Γραμματέας του Δικαστηρίου, γενικός γραμματέας του θεσμικού οργάνου, προϊστάται των διοικητικών υπηρεσιών υπό την εποπτεία του Προέδρου.

Το 2021 ήταν, για τις υπηρεσίες του θεσμικού οργάνου, έτος παγίωσης των νέων μεθόδων που τέθηκαν σε εφαρμογή το 2020 με σκοπό να διασφαλιστεί η συνέχεια και η ποιότητα της δημόσιας υπηρεσίας της ευρωπαϊκής δικαιοσύνης, σε ένα πλαίσιο που σηματοδοτείται από τη συνέχιση της πανδημικής κρίσης και από την προσαρμοστικότητα που αυτή απαιτεί τόσο σε οργανωτικό όσο και σε ατομικό επίπεδο. Μεταξύ των νέων κεκτημένων περιλαμβάνονται ιδίως η απούλοποίηση και η απλούστευση των συστημάτων λήψης αποφάσεων, το αυξημένο αίσθημα ευθύνης των συνεργατών και η καθιέρωση μιας νέας ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Τα αξιοσημείωτα αποτελέσματα του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, όπως και το Βραβείο χρηστής διοίκησης που απένειμε στο Δικαστήριο η Ευρωπαϊκή Διαμεσολαβήτρια για το έργο «Εξ αποστάσεως ακροαματικές διαδικασίες» στην κατηγορία καινοτομία/μετασχηματισμός, αποτελούν για το σύνολο των υπηρεσιών του θεσμικού οργάνου πηγή αναγνώρισης και κινητήρια δύναμη για το μέλλον.

Το 2021 αποτέλεσε επίσης την ευκαιρία να διευρυνθεί και να επιταχυνθεί ο μετασχηματισμός της λειτουργίας των υπηρεσιών, με τη δρομολόγηση μιας σειράς διαρθρωτικών μελλοντικών σχεδίων.

Πρώτον, **εντατικοποιούνται διαρκώς οι προσπάθειες για την παροχή ευρύτερης στήριξης στα δικαιοδοτικά όργανα**, ο φόρτος εργασίας των οποίων, ιδίως δε του Δικαστηρίου, φθάνει σε πρωτοφανή επίπεδα. Στο πλαίσιο αυτό, για σκοπούς έρευνας, αλλά και προς υποβοήθηση κατά τη σύνταξη των σχετικών εγγράφων και ενίσχυση της παροχής άμεσης στήριξης στο δικαιοδοτικό έργο που επιτελείται στα γραφεία των μελών των δύο δικαστηρίων, βρίσκονται σε εξέλιξη σχέδια για την ανάπτυξη συστημάτων πληροφοριών στον τομέα της δικαιοσύνης και εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους το περιεχόμενο των διαδικαστικών εγγράφων μπορεί να καταστεί ταχύτερα διαθέσιμο, ιδίως από τεχνική άποψη.

Το θεσμικό όργανο επενδύει στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα ψηφιακά εργαλεία. Υπάρχει σχετικά πληθώρα παραδειγμάτων: ψηφιοποίηση των ρών εγγράφων και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων, τόσο διοικητικών (με την ολοκλήρωση του σχεδίου διαχείρισης εγγράφων HAN) όσο και δικαστικών (με το σχέδιο του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης των υποθέσεων –SIGA–, το οποίο προϋποθέτει στενή συνεργασία μεταξύ του συνόλου των υπηρεσιών, των γραμματειών και των γραφείων των μελών των δικαστηρίων). Τα δύο αυτά σχέδια

ανοίγουν σημαντικές προοπτικές για την απλοποίηση των μεθόδων, την παρακολούθηση των διαδικασιών, την έρευνα και τη συνδρομή στη διεκπεραίωση των υποθέσεων. Ταυτόχρονα, τα τμήματα πληροφορικής παρακολουθούν στενά την εξέλιξη της τεχνολογίας και πειραματίζονται με διάφορα προηγμένα τεχνολογικά εργαλεία, όπως εκείνα που αφορούν τον χώρο εργασίας και την τεχνητή νοημοσύνη.

Δεύτερον, το Δικαστήριο διατηρεί στο ακέραιο **την απόλυτη προσήλωσή του στην πολυγλωσσία**, επιδιώκοντας διττό σκοπό: τη διασφάλιση **του εύρους της γλωσσικής κάλυψης και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών** νομικής μετάφρασης και διερμηνείας. **Η τεχνογνωσία αυτή είναι μοναδική στον κόσμο** και πρέπει να διαφυλαχθεί και να αναπτυχθεί περαιτέρω με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχουν οι τεχνολογικές εξελίξεις, ιδίως με γνώμονα την αντιμετώπιση του αυξημένου φόρτου εργασίας. Πίσω από την έννοια της «πολυγλωσσίας» βρίσκεται η ικανότητα του Δικαστηρίου να απευθύνεται σε κάθε διάδικο και σε κάθε πολίτη στη γλώσσα του. Συνεπώς, το διακύβευμα είναι μεγάλο: αφενός, πρέπει να εξασφαλιστεί η προσβασιμότητα και η νομιμοποίηση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης της Ένωσης και, αφετέρου, η διατήρηση της πολιτισμικής και γλωσσικής πολυμορφίας της Ένωσης στο σύνολό της. Αυτή είναι και η πεμπτουσία της «Πρωτοβουλίας για την Πολυγλωσσία» την οποία έχει αναλάβει το Δικαστήριο εδώ και αρκετά χρόνια, δρομολογώντας σειρά δράσεων και εκδηλώσεων που αναδεικνύουν την αξία της πολυγλωσσίας και τη δέσμευση του Δικαστηρίου για την προάσπισή της. Ο Κήπος της Πολυγλωσσίας, οι εργασίες για τον οποίο ξεκίνησαν φέτος, θα είναι μία από τις πιο ορατές και μακρόπνοες εκδηλώσεις αυτής της πρωτοβουλίας.

Τρίτον, είναι σημαντικό να **έλθει το Δικαστήριο ακόμη πιο κοντά στους πολίτες** και να καταστεί ακόμη πιο προσιτό και ευρύτερα γνωστό. Το Δικαστήριο καλείται, περισσότερο από ποτέ, να λάβει αποφάσεις οι οποίες έχουν σημαντικό πολιτικό και κοινωνικό αντίκτυπο για τα κράτη μέλη και τους πολίτες: οικονομική και νομισματική πολιτική, κράτος δικαίου, δικαίωμα ασύλου, καταπολέμηση της τρομοκρατίας, θεμελιώδη δικαιώματα... Λόγω των εκτεταμένων συνεπειών των συχνά περίπλοκων αυτών αποφάσεων καθίσταται αναγκαία μια **διεργασία επικοινωνίας και επεξήγησης** προκειμένου οι πολίτες να είναι σε θέση να κατανοήσουν το περιεχόμενό τους και να εκτιμήσουν τον θεμελιώδη ρόλο των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Προς επίτευξη του στόχου αυτού, δύο εν εξελίξει πρωτοποριακά σχέδια χρήζουν επισήμανσης.

Πρώτον, θα γίνει πραγματικότητα, σε πειραματική βάση, το **webstreaming ορισμένων επ' ακροατηρίου συζητήσεων του τμήματος μείζονος συνθέσεως**, με σκοπό την ενίσχυση της αρχής της δημοσιότητας της συνεδρίασης χάρη στα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα. Κάθε φοιτητής νομικής, δημοσιογράφος, εθνικός δικαστής ή ενδιαφερόμενος πολίτης θα μπορεί, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής του, να παρακολουθήσει τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις του Δικαστηρίου χωρίς να χρειάζεται να ταξιδέψει στο Λουξεμβούργο, και μάλιστα σε όλες τις γλώσσες για τις οποίες παρέχεται διερμηνεία κατά τη συνεδρίαση. Η διευκόλυνση αυτή συνιστά για ολόκληρο τον κόσμο ένα «παράθυρο» στην καθημερινή πραγματικότητα του δικαιοδοτικού του έργου.

Εξάλλου, το σχέδιο **εξ αποστάσεως επισκέψεων** –η πιλοτική φάση του οποίου πραγματοποιήθηκε το 2021 με τάξεις μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από διάφορες χώρες της Ευρώπης– θα εμπλουτίσει τους τρόπους υποδοχής επισκεπτών: οι Ευρωπαίοι πολίτες που δεν είναι σε θέση να μεταβούν στο Λουξεμβούργο θα μπορούν πλέον να επισκεφθούν το Δικαστήριο και μάλιστα υπό συνθήκες όσο το δυνατόν παρόμοιες με εκείνες που επιφυλάσσονται στους επισκέπτες επί τόπου. Η καινοτομία αυτή καταργεί τους περιορισμούς που συνδέονται με τη γεωγραφική απόσταση και αλλάζει την εντύπωση περί δυσχερούς πρόσβασης που ενδεχομένως προκαλεί το Δικαστήριο σε κάποιο κοινό. Χάρη στις νέες τεχνολογίες, το Δικαστήριο μπορεί επιτέλους να μετακινηθεί εικονικά προς όφελος όλων των πολιτών των κρατών μελών.

Τέταρτον και τελευταίο, τα μελλοντικά αυτά σχέδια θα συνοδεύονται από μια **φιλόδοξη διαχείριση των προσώπων**, ως κεντρική μέριμνα της πολιτικής του Δικαστηρίου στον τομέα των ανθρώπινων πόρων. Οι οργανώσεις, ιδιωτικές ή δημόσιες, εθνικές ή ευρωπαϊκές, πασχίζουν να ανταποκριθούν στο νέο πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη της τηλεργασίας, τη βούληση των συνεργατών για μεγαλύτερη αυτονομία και τις προσδοκίες των νεότερων γενεών. Προκειμένου να φέρει εις πέρας τα σημαντικά σχέδια που έχει θέσει εν κινήσει, το Δικαστήριο συμμετέχει σε αυτό το κίνημα ούτως ώστε να είναι σε θέση, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα, να στηρίζεται σε αφοσιωμένο και ταλαντούχο προσωπικό. Προς τούτο, απαιτείται μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διαχείριση των ανθρώπινων πόρων, από τις μεθόδους πρόσληψης έως την προετοιμασία για τη συνταξιοδότηση, από την ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω της αρχικής κατάρτισης έως τη διά βίου μάθηση, το job-shadowing και την καθοδήγηση, δίχως να λησμονούνται η διαχείριση της σταδιοδρομίας και οι ευκαιρίες ενδο- και διοργανικής κινητικότητας. Έχοντας διαρκώς το βλέμμα στραμμένο προς την αριστεία, το Δικαστήριο υπέχει ευθύνη να δημιουργεί ενθαρρυντικές και δυναμικές συνθήκες εργασίας. Για τον σκοπό αυτό, η ουσιαστική προσέγγιση που πρέπει να αποτελεί το μόνιμο «μοτίβο» γύρω από το οποίο θα κινούνται οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο της διοίκησης των υπηρεσιών είναι μία: η ενσωμάτωση, στον ευρύτερο βίο του θεσμικού οργάνου, των ζητημάτων που συνδέονται με τη διαφορετικότητα και την συμπεριληπτικότητα.

Δεσμεύομαι να σας συναντήσω του χρόνου για να κάνουμε τον απολογισμό του 2022, έτος εορτασμού της 70ής επετείου του Δικαστηρίου, του παλαιότερου θεσμικού οργάνου της Ένωσης!

Alfredo Calot Escobar
Γραμματέας του Δικαστηρίου

EUnited in Riga: υψηλός δικαιοδοτικός διάλογος για μια ενωμένη Ευρώπη

Μαρτυρία του Inguss Kalniņš,
πρώην συμβούλου της προεδρίας του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Λεττονίας

Για πρώτη φορά στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δικαστές που εκπροσωπούν τα συνταγματικά δικαστήρια των κρατών μελών της Ένωσης και μέλη του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης συναντήθηκαν για να συζητηθούν επί των κοινών νομικών παραδόσεων της Ένωσης και του τρόπου με τον οποίο μπορούν οι παραδόσεις αυτές να συμπορευτούν με τις συνταγματικές παραδόσεις και τις εθνικές ταυτότητες των κρατών μελών. Η διάσκεψη έφερε τον τίτλο «Ενωμένοι στην πολυμορφία: μεταξύ κοινών συνταγματικών παραδόσεων και εθνικών ταυτοτήτων». Διοργανώθηκε από κοινού από το Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Συνταγματικό Δικαστήριο της Λεττονίας) και το Δικαστήριο και έλαβε χώρα στις 2 και 3 Σεπτεμβρίου 2021 στη Ρίγα της Λεττονίας. Την ιδέα μιας κοινής διάσκεψης που θα άνοιγε τον διάλογο μεταξύ των συνταγματικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου πρωτοδιατύπωσε το 2019 η Ineta Ziemele, η οποία ήταν τότε πρόεδρος του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Λεττονίας, και υποστήριξε με ενθουσιασμό ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, Koen Lenaerts. Χρειάστηκαν δύο χρόνια για να γίνει πραγματικότητα, ιδίως λόγω των προσκομμάτων που έφερε η πανδημία της νόσου Covid-19.

Η ιδιαίτερη δομή της διάσκεψης και η δυνατότητα της διά ζώσης επαφής προσέδωσαν ξεχωριστή δυναμική στην εκδήλωση, η οποία στέφθηκε με επιτυχία τόσο από οργανωτική όσο και από ουσιαστική άποψη. Όλα τα παρόντα δικαιοδοτικά όργανα συμμετείχαν ενεργά σε ανοικτές και ειλικρινείς συζητήσεις, με εξαιρετικές παρεμβάσεις και συμπεράσματα που έχουν έκτοτε δημοσιευθεί σε συλλογή.

Η επίτευξη κοινής συμφωνίας για την ανάγκη έναρξης ενός τέτοιου διαλόγου και συνέχισής του στο μέλλον είναι από μόνη της αξιοσημείωτη.

Τα εθνικά και διεθνή ειδησεογραφικά μέσα και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (#RigaJusticeConference) κάλυψαν εκτενώς την εκδήλωση. Επιπλέον, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Λεττονίας εγκαινίασε το πρώτο επεισόδιο της on-demand ακουστικής υπηρεσίας **Tversme** με επίτιμο προσκεκλημένο τον Koen Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, προκειμένου να υπογραμμίσει τη σημασία του διαλόγου.

Το Forum Δικαστών, μια μοναδική ευκαιρία συνεργασίας και ανταλλαγής απόψεων

Μαρτυρία της María José Hernández Vitoria,

προέδρου του τμήματος κοινωνικών υποθέσεων του ανώτερου δικαστηρίου της Αραγονίας

Είμαι ευτυχής που έχω την ευκαιρία να μοιραστώ την εμπειρία μου από το Forum Δικαστών που πραγματοποιήθηκε στο Λουξεμβούργο από τις 20 έως τις 22 Νοεμβρίου 2021. Το πρόγραμμα του Forum περιλάμβανε συνόδους εργασίας με πολύ διαφορετικά θέματα, γι' αυτό θα αναφερθώ στα σεμινάρια στα οποία συμμετείχα προσωπικά.

Ορισμένα από τα ερωτήματα που τέθηκαν από τους παρεμβαίνοντες δικαστές και συζητήθηκαν από τους συμμετέχοντες συνιστούν μια πολύ ενδιαφέρουσα συνεισφορά στην άσκηση του δικαιοδοτικού έργου. Ειδικότερα, θα ήθελα να αναφερθώ στον προβληματισμό που αναπτύχθηκε γύρω από το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και πρόσβασης σε αμερόληπτο δικαστήριο, τον ρόλο που διαδραματίζει το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εμβέλειά του από την άποψη του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και αμερόληπτου δικαστή. Το Forum μας παρείχε μια ολοκληρωμένη οπτική σχετικά με την εξέλιξη της νομολογίας του Δικαστηρίου γύρω από την επιταγή αυτή και τη νομική βάση στην οποία στηρίχθηκε για την πλέον πρόσφατη νομολογία του, από το 2018 και στο εξής (βλ. C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses). Στις αποφάσεις αυτές, πλείονες κανόνες της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) συνδυάζονται με το άρθρο 47 του Χάρτη: τέτοιοι είναι ο κανόνας σύμφωνα με τον οποίο «Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης» (άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ), ο κανόνας που καθορίζει τις αξίες της Ένωσης, μεταξύ των οποίων καταλέγεται και το κράτος δικαίου (άρθρο 2), η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών (άρθρο 4.3), καθώς και οι διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (άρθρα 6 και 13). Όλοι μας, Ευρωπαίοι δικαστές, δικαστές αφοσιωμένοι στην οικοδόμηση του δικαίου της Ένωσης, μπορέσαμε να αντλήσουμε χρήσιμα διδάγματα για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 47 του Χάρτη σε εθνικό επίπεδο.

Ένα άλλο σημείο που συζητήθηκε διεξοδικά στο πλαίσιο του Forum 2021 ήταν η έννοια της δικαστικής ανεξαρτησίας, ζήτημα που αφορά όχι μόνον τη δικαστική οργάνωση κάθε κράτους μέλους της Ένωσης αλλά και κάθε μέλος της δικαστικής εξουσίας των κρατών μελών ξεχωριστά. Υπενθυμίζεται ότι δεν αρκεί η εκ του νόμου θέσπιση ενός δικαστικού οργάνου, αλλά πρέπει επίσης να διασφαλίζεται η απουσία οργανικών ή λειτουργικών δεσμών με τις εξουσίες που πρόκειται να εποπτεύσει. Εν είδει παραδείγματος, μελετήσαμε την περίπτωση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης: το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι αρχές της αμοιβαίας αναγνώρισης και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών μπορούν να περιοριστούν υπό εξαιρετικές περιστάσεις, γεγονός που προϋποθέτει να εξετάζεται κατά προτεραιότητα κατά πόσον ένα κράτος που απαιτεί την παράδοση ενός προσώπου από άλλο κράτος διαθέτει δικαστικό σύστημα που παρουσιάζει ελλείψεις σε σχέση με την αρχή της δικαστικής ανεξαρτησίας. Η συζήτηση αυτή, η οποία είναι πολύ χρήσιμη καθότι πολύ πρακτική, θα συμβάλει καθοριστικά στο να αντιμετωπίσουν οι εθνικοί δικαστές τις αμφιβολίες που ανακύπτουν όλο και συχνότερα κατά τη λήψη αποφάσεων.

Οι συνάδελφοί μου και εγώ θίξαμε επίσης το ζήτημα των όρων άσκησης του επαγγέλματός μας, αναφερόμενοι στα καθήκοντά μας αμεροληψίας, αλλά και στο δικαίωμά μας να προστατευόμαστε έναντι εξωγενών πιέσεων. Σχολιάσαμε μια σειρά νομοθετικών μέτρων σε διάφορα κράτη μέλη, τα οποία επιδρούν στη δικαστική σταδιοδρομία, όπως οι πειθαρχικές διαδικασίες ή οι κανόνες για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης των δικαστών, και τα οποία δεν συνάδουν με τις αρχές του δικαίου της Ένωσης.

Τέλος, χάρη στο Forum 2021, είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του τμήματος μείζονος συνθέσεως σε υπόθεση σχετικά με τη συμμόρφωση με το δίκαιο της Ένωσης των κανόνων πειθαρχικής διαδικασίας που αφορούν τους δικαστές και έχουν θεσπιστεί από κράτος μέλος. Αυτή η πρακτική άσκηση στο δίκαιο της Ένωσης παρείχε σε όλους τους συμμετέχοντες στο Forum 2021 τη δυνατότητα να ανακαλύψουμε τη λειτουργία του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης, ιδίως χάρη στις ερωτήσεις που έθεσαν τα μέλη του τμήματος μείζονος συνθέσεως στους εκπροσώπους των διαδίκων. Οι ερωτήσεις αυτές ανέδειξαν τη διαδικασία νομικού συλλογισμού που πρέπει να ακολουθείται για την επίλυση ενός τόσο σύνθετου ζητήματος.

Η συμμετοχή μου στο Forum 2021 ήταν πολύ διδακτική. Οι γνώσεις που απέκτησα με βοηθούν να αποσαφηνίσω διάφορες νομικές έννοιες που είναι πολύ χρήσιμες στην καθημερινή μου εργασία, όπου παρατηρώ την αυξανόμενη βαρύτητα της προσφοράς του Δικαστηρίου. Φεύγοντας από το Forum 2021 με κατέκλυσε ένα μεγάλο αίσθημα ικανοποίησης, ότι είμαι μέλος μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης που μας παρέχει ένα πλαίσιο νομικών κανόνων με το οποίο καθίσταται δυνατή η ειρηνική συνύπαρξη διαφορετικών προσώπων και χωρών. Είχα την ευκαιρία να συναναστραφώ το δικαστικό της όργανο, το οποίο, μέσω της ερμηνείας και της εφαρμογής του νόμου, μας βοηθά να δομήσουμε την ιδέα της ιθαγένειας της Ένωσης.

Χάρη στην αξιοσημείωτη διοργάνωσή του, το Forum 2021 αποτέλεσε ευκαιρία ανταλλαγής απόψεων και συναντήσεων μεταξύ των επαγγελματιών της δικαιοσύνης, σε κλίμα εποικοδομητικό και ευχάριστο, το οποίο συνέβαλε αποφασιστικά στην επιτυχία αυτής της εκδήλωσης.

Οι σχέσεις με το κοινό

Ο διάλογος με τους επαγγελματίες του νομικού κλάδου και το ευρύ κοινό συνεχίστηκε το 2021. Οι παραδοσιακοί δίαυλοι επικοινωνίας διατηρήθηκαν, ενώ ο διάλογος ενισχύθηκε σε ψηφιακό επίπεδο, ιδίως χάρη στις υπηρεσίες τηλεδιάσκεψης και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

131

επ' ακροατηρίου
συζητήσεις μέσω
τηλεδιάσκεψης

Η υγειονομική κρίση που σημάδεψε τα έτη 2020 και 2021, λόγω των δυσχερειών που επιφύλασσε για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ιδίως όσον αφορά τις μετακινήσεις, ώθησε το Δικαστήριο να ενισχύσει τις δράσεις που αναλαμβάνει έναντι του κοινού. Συνεπώς, η κρίση αποτέλεσε καθοριστικό στοιχείο για τη θέση σε εφαρμογή νέων μορφών επικοινωνίας και λειτούργησε ως ένα είδος επιταχυντή για την ολοκλήρωση των σχεδίων που είχαν δρομολογηθεί πριν από την εκδήλωση της πανδημίας. Το Δικαστήριο ακολουθεί πολιτική ανοίγματος προς τους πολίτες, προκειμένου να γνωρίσουν καλύτερα τα δικαιώματά τους μέσω της νομολογίας των δύο δικαστηρίων του θεσμικού οργάνου. Η πολιτική αυτή έχει ενταθεί τόσο με τη χρήση των παραδοσιακών μέσων επικοινωνίας όσο και με την προσφορά νέων δυνατοτήτων στο κοινό.

Οι εξ αποστάσεως επ' ακροατηρίου συζητήσεις, οι οποίες ξεκίνησαν το 2020 με σκοπό να διασφαλιστεί η συνέχεια της ευρωπαϊκής δημόσιας υπηρεσίας της δικαιοσύνης, αποτελούν καινοτομία που χάρισε στο θεσμικό όργανο το Βραβείο χρηστής διοίκησης της Ευρωπαϊκής Διαμεσολαβήτηρας το 2021, στην κατηγορία της καινοτομίας ή του μετασχηματισμού. Το 2021, **η τηλεδιάσκεψη χρησιμοποιήθηκε για 131 επ' ακροατηρίου συζητήσεις** ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου. Αυτές οι εξ αποστάσεως επ' ακροατηρίου συζητήσεις άνοιξαν τον δρόμο για την αναμετάδοση, βραχυπρόθεσμα, των επ' ακροατηρίου συζητήσεων.

231

ανακοινωθέντα
Τύπου

Ο αριθμός των ανακοινωθέντων Τύπου, τα οποία προορίζονται να ενημερώνουν σε πραγματικό χρόνο τους δημοσιογράφους και τους επαγγελματίες για τη δημοσίευση των αποφάσεων του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου, αυξήθηκε αισθητά το 2021. Δημοσιεύθηκαν **231 ανακοινωθέντα Τύπου**, δηλαδή, **λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των γλωσσικών αποδόσεων που είναι διαθέσιμες μέσω της ιστοσελίδας του Δικαστηρίου και διαβιβάστηκαν στους ανταποκριτές, 3 206 ανακοινωθέντα Τύπου.**

3 206

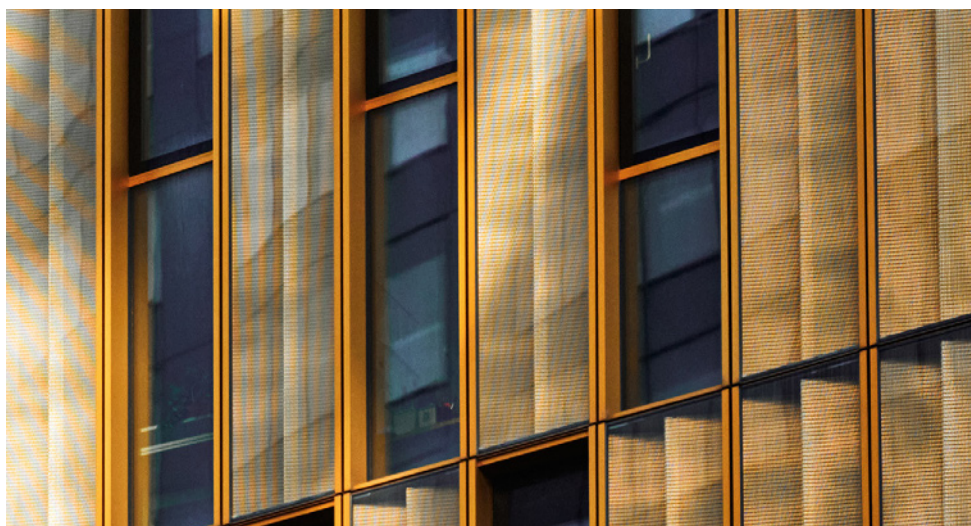
γλωσσικές
αποδόσεις
στον ιστότοπο
Curia

Οι υπεύθυνοι Τύπου της Διεύθυνσης Επικοινωνίας επικέντρωσαν τις προσπάθειές τους στην επεξήγηση των αποφάσεων, των διατάξεων και των προτάσεων, καθώς και των εκκρεμών υποθέσεων, ενώ παράλληλα μεγιστοποίησαν τις επαφές τους με τους δημοσιογράφους των κρατών μελών προκειμένου να τους παρέχουν πληροφορίες από πρώτο χέρι, να τους ευαισθητοποιούν για σημαντικές υποθέσεις και να τους εξηγούν τις λύσεις που δίδουν τα δικαιοδοτικά όργανα στα νομικά ζητήματα. Συνακόλουθα, οι υπεύθυνοι Τύπου διένειμαν **601 ενημερωτικές επιστολές**, απευθυνόμενοι κυρίως σε δημοσιογράφους αλλά και σε επαγγελματίες του νομικού κλάδου, και μετέδωσαν **630 «Quick Facts»** σχετικά με υποθέσεις για τις οποίες δεν προβλεπόταν η δημοσίευση ανακοινωθέντων Τύπου. Επιπλέον, όσον αφορά τα αιτήματα για συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία του θεσμικού οργάνου ή τις υποθέσεις, το 2021 ελήφθησαν και εξετάστηκαν **12 538 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου** και **7 182 κλήσεις** (στη γλώσσα του κάθε αιτούντος), ενώ, σύμφωνα με τον ισχύοντα κανονισμό, το Δικαστήριο ικανοποίησε **110 αιτήματα για πρόσβαση σε διοικητικά έγγραφα και ιστορικά αρχεία**.

Το θεσμικό όργανο, το οποίο έχει παρουσία στο Twitter από το 2013, συνέχισε να χρησιμοποιεί την πλατφόρμα αυτή για να ενημερώνει το ευρύ κοινό με τους δύο λογαριασμούς του, έναν στα γαλλικά και έναν στα αγγλικά, οι οποίοι έχουν συνολικά **127 700 ακολούθους**. Πραγματοποιήθηκαν **962 αναρτήσεις**, κυρίως όσον αφορά τις σημαντικότερες αποφάσεις που εξέδωσε το Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο, καθώς και τα κυριότερα γεγονότα στη ζωή του θεσμικού οργάνου. Το θεσμικό όργανο είναι επίσης παρόν στην επαγγελματική πλατφόρμα LinkedIn και έχει μεταδώσει **365 μηνύματα** στους **132 000 ακολούθους** του.

Το κοινό των επαγγελματιών του νομικού κλάδου, από την πλευρά του, έχει πρόσβαση στα «**Θεματικά δελτία**» και στο «**Μηνιαίο δελτίο νομολογίας**», μια σταχυολόγηση των συνόψεων των αποφάσεων και διατάξεων του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου οι οποίες, λόγω των εξετασθέντων νομικών ζητημάτων, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Τα εργαλεία αυτά, τα οποία προσφέρονται από τη Διεύθυνση Έρευνας και Τεκμηρίωσης, επιτρέπουν στους επαγγελματίες του νομικού κλάδου να λάβουν γνώση της γενικής ή ειδικής νομολογιακής επικαιρότητας σε έναν συγκεκριμένο τομέα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

601
ενημερωτικές
επιστολές

630
«Quick Facts»

7 182
τηλεφωνικές
κλήσεις

962
tweets

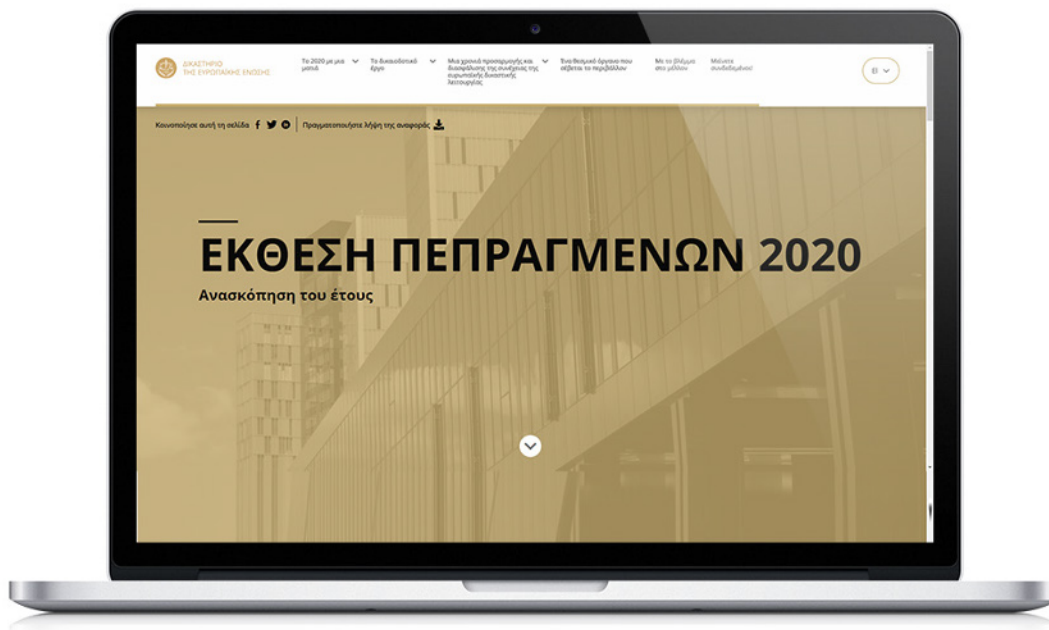
Το Δικαστήριο δοκίμασε και χρησιμοποίησε τα πλέον αποτελεσματικά τεχνολογικά εργαλεία προκειμένου να προσεγγίσει όσο το δυνατόν ευρύτερο κοινό. Είτε πρόκειται για τη δημοσίευση της Ετήσιας έκθεσης Ανασκόπηση του έτους σε μορφή html είτε για την παροχή **νέων εργαλείων έρευνας από τη Διεύθυνση Βιβλιοθήκης**, ή ακόμη για την προετοιμασία **εξ αποστάσεως επισκέψεων** στο Δικαστήριο για **ομάδες μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**, το δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης πολλαπλασίασε τις πρωτοβουλίες του για το κοινό.

1 843

επισκέπτες
στα κτίριά του

Η διοργάνωση επισκέψεων αποτελεί σημαντική δραστηριότητα για το Δικαστήριο στο πλαίσιο της πολιτικής του εξωστρέφειας και διάχυσης της γνώσης όχι μόνο προς τους επαγγελματίες του νομικού κλάδου και τους φοιτητές νομικής, αλλά και προς τους Ευρωπαίους πολίτες εν γένει. Το υγειονομικό πλαίσιο του 2021, καίτοι λιγότερο αυστηρό απ' ό,τι το 2020, περιόρισε ωστόσο τις επισκέψεις και την υποδοχή των επισκεπτών. Το Δικαστήριο άνοιξε εκ νέου τις πόρτες του στο μέτρο του δυνατού και δέχθηκε **1 843 επισκέπτες στα κτίριά του**. Η ανάπτυξη των εξ αποστάσεως επισκέψεων, ακολουθώντας το παραδοσιακό πρότυπο των διδ. ζώσης επισκέψεων, συνεχίστηκε και ενισχύθηκε, με τη διοργάνωση **87 προγραμμάτων επισκέψεων σε διαδικτυακές πλατφόρμες, χάρη στις οποίες κατέστη δυνατή η υποδοχή 3 210 προσώπων**.

4

**Ένα θεσμικό όργανο
που σέβεται
το περιβάλλον**

Το Δικαστήριο ακολουθεί εδώ και πολλά χρόνια μια φιλόδοξη περιβαλλοντική πολιτική, στοχεύοντας στις υψηλότερες προδιαγραφές όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη και τη διαφύλαξη των φυσικών πόρων.

Όπως κάθε χρόνο, το θεσμικό όργανο έλαβε υπόψη την εξέλιξη των πλέον πρόσφατων διαθέσιμων δεικτών, δηλαδή εκείνων του **έτους 2020**.

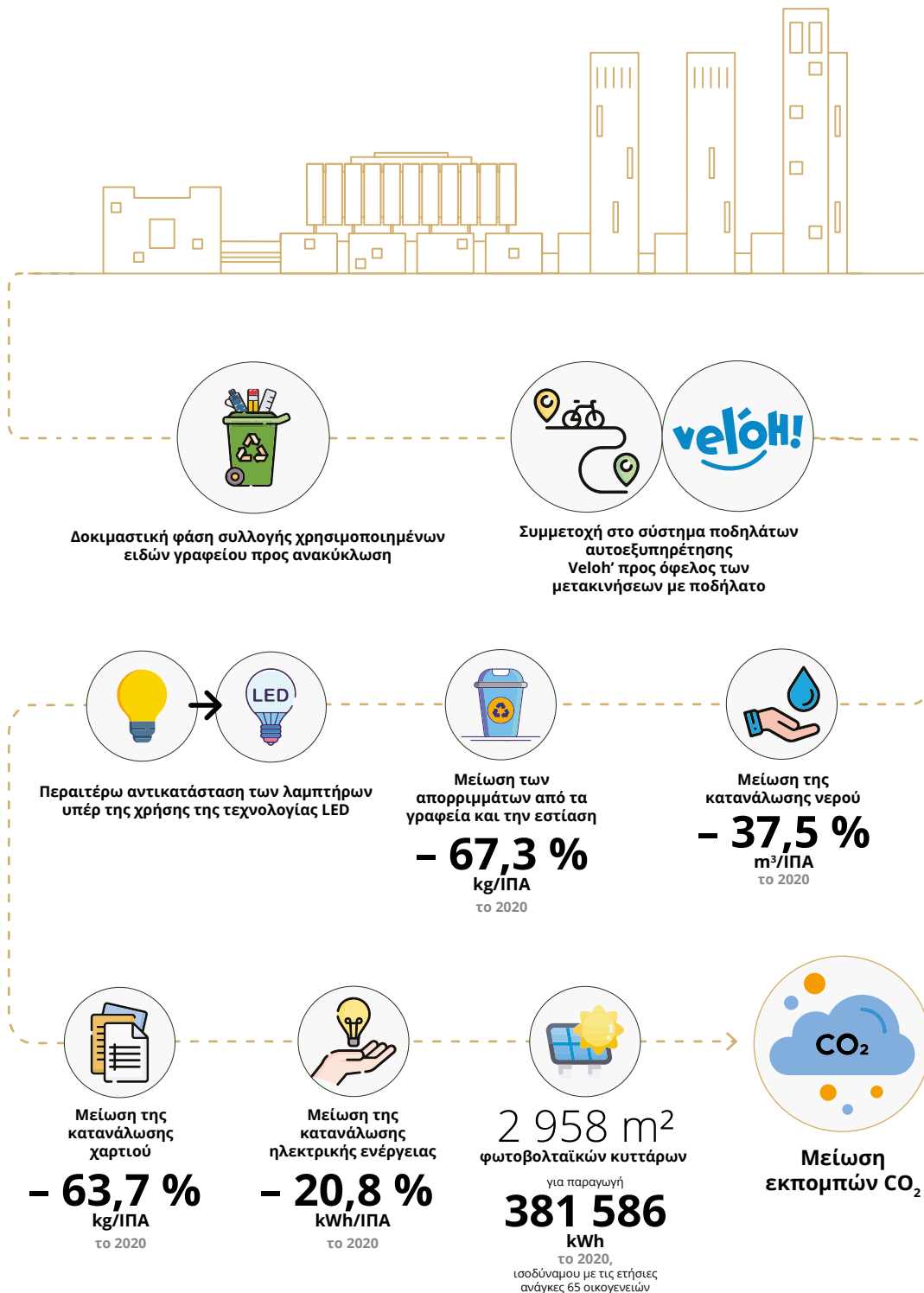
Η διαχείριση του κτιριακού συγκροτήματος του θεσμικού οργάνου και η καθημερινή διαχείριση των πόρων και των μέσων που τίθενται στη διάθεσή του διέπονται από συνεχή μέριμνα για τον σεβασμό του περιβάλλοντος, όπως αποδεικνύεται από το γεγονός ότι το θεσμικό όργανο είναι **καταχωρημένο στο σύστημα EMAS** (Eco-Management and Audit Scheme) από το 2016. Η καταχώριση στο EMAS, η οποία προβλέπεται από ευρωπαϊκό κανονισμό και παρέχεται στις οργανώσεις που πληρούν αυστηρές προϋποθέσεις συναρτώμενες με την περιβαλλοντική τους πολιτική και με τις ενέργειές τους υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης, συνιστά σημαντική αναγνώριση των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων του Δικαστηρίου και των υψηλών περιβαλλοντικών του επιδόσεων.

Στην **ετήσια Περιβαλλοντική Δήλωσή** του, το Δικαστήριο προβαίνει σε λεπτομερή απολογισμό των περιβαλλοντικών του επιδόσεων και των υφιστάμενων και μελλοντικών οικολογικών σχεδίων εντός του θεσμικού οργάνου. Για παράδειγμα, το Δικαστήριο έχει αναπτύξει μια **διαδικτυακή ενότητα κατάρτισης** με την οποία απευθύνεται σε όλους τους νεοπροσλαμβανόμενους υπαλλήλους, προκειμένου να τους ενημερώσει σχετικά με τις περιβαλλοντικές πτυχές της καθημερινής τους εργασίας, ενθαρρύνοντας την υιοθέτηση ορθών συνηθειών όσον αφορά την πληροφορική και τον αυτοματισμό των γραφείων, τη διαχείριση της ενέργειας, του ύδατος και την επεξεργασία των αποβλήτων, καθώς και τις μετακινήσεις τους.

Μεταξύ των πρόσφατων συγκεκριμένων δράσεων, το Δικαστήριο εγκατέλειψε πλήρως την προσφορά **πλαστικών μπουκαλιών μίας χρήσης** στις αίθουσες δικαστηρίων, στις αίθουσες διασκέψεων και στις συνεδριάσεις από τον Νοέμβριο του 2020.

Η εφαρμογή «e-Curia» (βλ. σ. 30), της οποίας γίνεται γενικευμένη χρήση για την ανταλλαγή διαδικαστικών εγγράφων μεταξύ των εκπροσώπων των διαδίκων και των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης, έχει επίσης θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Για παράδειγμα, εάν όλες οι σελίδες των διαδικαστικών εγγράφων που διαβιβάστηκαν στο Δικαστήριο και το Γενικό Δικαστήριο μέσω της εφαρμογής e-Curia το 2021 (περισσότερες από 1 εκατομμύριο σελίδες) είχαν κατατεθεί σε έντυπη μορφή με τα σύνολα αντιγράφων τους, αυτό θα είχε προκαλέσει την παραγωγή εγγράφων που αντιστοιχούν σε αρκετούς τόνους χαρτιού, τα οποία επιπλέον θα έπρεπε να αποσταλούν ταχυδρομικά ή να παραδοθούν ιδιοχειρώς στο Λουξεμβούργο.

Το **ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης (ΙΠΑ)** είναι μονάδα βάσει της οποίας μετράται η επαγγελματική δραστηριότητα ανεξαρτήτως των διαφορών όσον αφορά τον αριθμό των εβδομαδιαίων ωρών εργασίας κάθε υπαλλήλου λόγω διαφορετικών τύπων εργασίας.

Οι **περιβαλλοντικοί δείκτες** για το νερό, τα απορρίμματα, το χαρτί και την ηλεκτρική ενέργεια είναι περίπου ίδιοι με εκείνους του 2020. Οι διακυμάνσεις προσδιορίζονται ποσοτικά με βάση το 2015 ως έτος αναφοράς.

Οι μεγάλες μειώσεις των αποβλήτων και της κατανάλωσης πόρων εξηγούνται από τον εξαιρετικό χαρακτήρα του έτους 2020 λόγω της **υγειονομικής κρίσης**.

5

Με το βλέμμα
στο μέλλον

Το 2022 για το Δικαστήριο είναι έτος επετειακό.

Ιδρυθέν το 1952 ως «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα» (ΕΚΑΧ), το Δικαστήριο εορτάζει το 2022 την 70ή επέτειό του.

Η επέτειος αυτή αποτελεί αφορμή όχι μόνο για μια αναδρομή στην ίδρυση και την εξέλιξη του κοινού δικαιοδοτικού οργάνου των 27 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και για την ανάδειξη των αξιών που διέπουν την αποστολή του.

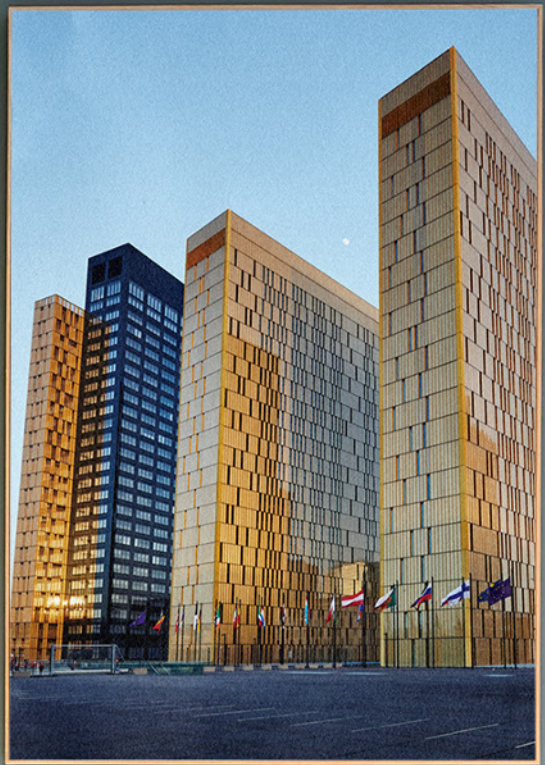
Το θεσμικό όργανο δρομολογεί νέα σχέδια, θέτοντας τον πολίτη στο επίκεντρο των πρωτοβουλιών του και ενισχύοντας την ακτινοβολία του στα κράτη μέλη.

Μεταξύ των προγραμματισμένων εορτασμών χρήζει μνείας μια αναδρομική παρουσίαση η οποία έχει ήδη ξεκινήσει στο Twitter και είναι προσβάσιμη μέσω του #CJEUin70days, στην οποία εκτίθενται, ανά έτος, τα κυριότερα γεγονότα των τελευταίων 70 ετών και οι σημαντικότερες αποφάσεις τις οποίες εξέδωσε το θεσμικό όργανο. Είναι επίσης καθοδόν ταινία για την ιστορία του Δικαστηρίου και τον ρόλο του στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Η ταινία θα κάνει την πρεμιέρα της σε ειδικό Forum Δικαστών με θέμα «Μια δικαιοσύνη πιο κοντά στον πολίτη», στο οποίο θα συμμετάσχουν όλοι οι πρόεδροι των ανώτατων και συνταγματικών δικαστηρίων των κρατών μελών, και στη συνέχεια θα είναι διαθέσιμη στο ευρύ κοινό.

Η 70χρονη ιστορία του θεσμικού μας οργάνου θα αναδειχθεί στο πλαίσιο των εκδηλώσεων που διοργανώνει το Δικαστήριο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η επέτειος θα αποτελέσει ευκαιρία για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τη δραστηριότητα του Δικαστηρίου και τον αντίκτυπό του στη ζωή των πολιτών της Ένωσης.

Το θεσμικό όργανο, οι δικαστές, οι γενικοί εισαγγελείς και όλο το προσωπικό εργάζονται άοκνα σε καθημερινή βάση για την προστασία των θεμελιωδών αρχών που ενώνουν τα κράτη και προστατεύουν κάθε πολίτη, μέσω των αποφάσεων που είναι διαθέσιμες σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης.

Η προστασία του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, των εργαζομένων, του περιβάλλοντος και των καταναλωτών βρίσκεται στο επίκεντρο του έργου του Δικαστηρίου από την ανάληψη καθηκόντων των πρώτων μελών του στις 4 Δεκεμβρίου 1952.

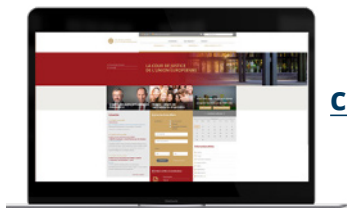

6

**Μείνετε
συνδεδεμένοι!**

Αναζητήστε τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου μέσω του ιστοτόπου Curia

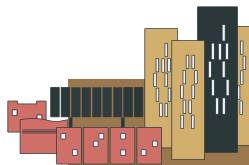
curia.europa.eu

Ενημερωθείτε για τη νομολογιακή και
θεσμική επικαιρότητα

- διαβάζοντας τα [ανακοινωθέντα Τύπου](https://curia.europa.eu/jcms/PressRelease)
<https://curia.europa.eu/jcms/PressRelease>
- μέσω συνδρομής στην υπηρεσία [RSS feed](https://curia.europa.eu/jcms/RSS) του Δικαστηρίου
curia.europa.eu/jcms/RSS
- ακολουθώντας τον λογαριασμό Twitter του θεσμικού οργάνου: [CourUEPresse](#) ή [EUCourtPress](#)
- ακολουθώντας τον λογαριασμό [LinkedIn](https://www.linkedin.com/company/european-court-of-justice)
<https://www.linkedin.com/company/european-court-of-justice>
- κατεβάζοντας την εφαρμογή App CVRIA για έξυπνα τηλέφωνα και ταμπλέτες
- μέσω της [Συλλογής Νομολογίας](https://curia.europa.eu/jcms/EuropeanCourtReports)
curia.europa.eu/jcms/EuropeanCourtReports

Για περισσότερες πληροφορίες όσον αφορά τη
δραστηριότητα του θεσμικού οργάνου, μπορείτε να

- ανατρέξετε στη σελίδα της [Έκθεσης Πεπραγμένων 2021](https://curia.europa.eu/jcms/AnnualReport98888)
curia.europa.eu/jcms/AnnualReport98888
 - Ανασκόπηση του έτους
 - Δικαιοδοτικό έργο
 - Έκθεση διαχείρισης
- παρακολουθήσετε τα [ενημερωτικά βίντεο στο YouTube](#)

Πρόσβαση στα έγγραφα του θεσμικού οργάνου παρέχεται

- για τα ιστορικά αρχεία στη διεύθυνση:
curia.europa.eu/jcms/archive
- για τα διοικητικά έγγραφα στη διεύθυνση:
curia.europa.eu/jcms/documents

Επισκεφθείτε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην έδρα του

- Το θεσμικό όργανο προσφέρει προγράμματα επισκέψεων ειδικά προσαρμοσμένα στα ενδιαφέροντα κάθε ομάδας επισκεπτών (παρουσία σε επ' ακροατηρίου συζήτηση, περιήγηση με ξεναγό στα κτίρια και στα έργα τέχνης, άλλες ενημερωτικές επισκέψεις):
curia.europa.eu/jcms/visits
- Χάρη στην εικονική περιήγηση των κτιρίων, μπορείτε επίσης να εξερευνήσετε από διαφορετικές οπτικές γωνίες το κτιριακό συγκρότημα χωρίς να μετακινηθείτε από το σπίτι σας:
<https://curia.europa.eu/visit360/>

Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετική με το θεσμικό όργανο

- Γράψτε μας μέσω του ειδικού εντύπου επικοινωνίας
curia.europa.eu/jcms/contact

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Δικαστήριο
L-2925 Luxembourg
Τηλ. +352 4303-1

Γενικό Δικαστήριο
L-2925 Luxembourg
Τηλ. +352 4303-1

Το Δικαστήριο στο διαδίκτυο: curia.europa.eu

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2022
Στοιχεία αναφοράς έως τις 31 Δεκεμβρίου 2021

Το θεσμικό όργανο ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που ενεργεί εξ ονόματος του θεσμικού οργάνου δεν φέρει ευθύνη για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οι ανωτέρω πληροφορίες.

Λουξεμβούργο : Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Διεύθυνση Επικοινωνίας
Τμήμα Εκδόσεων και Ηλεκτρονικών Μέσων

Φωτογραφίες: © Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019-2022, Shutterstock, © Aleksandrs Kravčuks, 2021, © Katrina De Rycke, 2021. Η αναπαραγωγή κειμένου επιτρέπεται με αναφορά της πηγής.

Η χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλων εγγράφων των οποίων τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση απαγορεύεται χωρίς την άδεια των κατόχων των σχετικών δικαιωμάτων.

PRINT	QD-AQ-22-001-EL-C	ISBN 978-92-829-4058-7	ISSN 2467-1282	doi:10.2862/314825
PDF	QD-AQ-22-001-EL-N	ISBN 978-92-829-4018-1	ISSN 2467-1517	doi:10.2862/64210
HTML	QD-AQ-22-001-EL-Q	ISBN 978-92-829-4014-3	ISSN 2467-1517	doi:10.2862/896674

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Διεύθυνση Επικοινωνίας
Τμήμα Εκδόσεων και Ηλεκτρονικών Μέσων

Μάιος 2022

